PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini Abb. postale I gruppo - Cena 70 lir

Leto XXVI. Št. 272 (7766)

TRST, torek, 1. decembra 1970

OSMI GLAVNI SVET SLOVENSKE KULTURNO-GOSPODARSKE ZVEZE V TRSTU

Predsednik SKGZ Vesel: Odpirajo se nam lepša obzorja v evropskem dogovarjanju in v notranjem družbeno-političnem snovanju

Glavni poročili sta podala predsednik Gorazd Vesel in tajnik Bogo Samsa - Pozdrave sta prinesla predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Franci Zwitter in generalni konzul SFRJ v Trstu Boris Trampuž - Zasedanju so prisostvovali vsi trije slovenski deželni svetovalci, predstavniki strank in zastopniki SZDL Slovenije in Hrvaške - Sprejete nekatere spremembe statuta - Po obširni razpravi izvoljenih 57 članov novega glavnega odbora

Z izvolitvijo 57 članov novega glavnega odbora se je v nedeljo večer zaključilo v mali dvorani Kulturnega doma VIII. zasedanje glavnega sveta Slovenske kulturno-gospodarske zveze. S spremembo statuta, ki so jo odobrili na tem zasedanju, bodo glavni odbor izpopolnili z delegati včlanjenih organizacij, šele nato pa bodo izvoljeni ostali organi zveze.

Zasedanja, ki je trajalo skoraj deset ur, so se udeležili, poleg 94 delegatov, tudi člani organov zveze ter komisij in številni gostje, med njimi predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Franci Zwitter z dr. Apovnikom, predstavnika republiške konference SZDL Slovenije Majda Bojc in Vlado Beznik, predsednik komisije za manjšinska in izseljenska vprašanja pri SZDL Slovenije Jože Hartman, član predsedstva republiške konference SZDL Hrvaške Vjekoslav Ivančič, predstavnik občinske konference SZDL iz Nove Gorcie Jože Bratuš, predstavnik obalne občinske konference SZDL v Kopru dr. Svetozar Polič, generalni konzul SFRJ v Trstu Boris Tranpuž, slovenski izvoljeni predstavniki, med katerimi deželna svetovalca dr. Drago Štoka (Slovenska skupnost) in dr. Jan Godnič (KPI) ter delegaciji KPI z deželnim svetovalcem Dušanom Lovrihom, Jelko Gerbec in Fabiom Inwinklom ter PSI z občinskim odbornikom Dušanom Hreščakom in Mattijo Pahor. Številno so bila zastopana tudi slovenska športna društva v zamejstvu. Italijanska unija iz Istro in Reko je z brzojavko pozdravila zasedanju uspešno delo.

Zasedanje glavnega sveta je začel predsednik SKGZ Gorazd Vesel, ki je pozdravil goste in vse prisotne. Posebej se je spomnil uglednih javnih in kulturnih delavcev, ki so umrli v zadnjih dveh letih po zadnjem zasedanju glavnega sveta 15. decembra 1968: dr. Engelberta Betetnjaka, igralca Edvarda Martinuzzija, časnikarjev našega dnevnika Rada Razberja in Franca Kluna, dr. Jožeta Dekleve, Franca Jeriče in pisatelja Franceta Bevka.

Po soglasnem sprejetju dnevnega reda je predsedstvo zasedanja povzel odv. Angel Kukanja, ki sta mu v nadaljevanju zasedanja nadomestila inž. Miloš Kodrič in Dušan Košuta, nato pa je dr. Zwitter prinesel pozdrave Zveze slovenskih organizacij na Koroškem. Poudaril je skupno usodo, ki veže Slovence v Italiji in v Avstriji, ki se že petdeset let borijo za svoje pravice. Ta skupna usoda se je nadaljevala v dobi fašima in še bolj v narodnoosvobodilnem boju, ko so se Slovenci borili ne samo za lastne nacionalne, ampak za splošne človeške pravice. Ta skupna usoda se nadaljuje še danes, je dejal dr. Zwitter, ko doživljamo velike družbene spremembe in ko smo ob razmahu komunikacijskih sredstev vedno bolj izpostavljeni vplivu okolja. Skupno je zato tudi spoznanje, da se v takem položaju ne smemo zapreti vase, ampak da moramo biti soudeleženi v boju za splošni napredek družbe, če hočemo ostati in se razvijati v sodobnem svetu.

Dr. Zwitter je nato omenil nedavne izbruhe šovinizma na Koroškem, ko so bili Slovenci izpostavljeni napadom anahronističnih sil. Ti izbruhi narekujejo, da je treba združiti vse sile v borbi za naše pravice, ko gre za skupne interese naše nacionalne skupnosti. Končno je koroški gost želel zasedanju glavnega sveta, da bi uspešno delal in pomenil korak naprej v skupnem delu vseh Slovencev.

Odv. Kukanja se je dr. Zwittru toplo zahvalil za izrečene misli. Nato je predal besedo predsedniku SKGZ Gorazdu Veselu in tajniku Bogu Samsi, ki sta prebrala svoji poročili. (Obe poročili objavljamo na 4. in 5. strani).

Razprava o predsedniškem in tajniškem poročilu je bila zelo obsežna, saj je vanjo poseglo kar 22 diskutantov. Govorniki so v glavnem govorili o problemih in težavah organizacij, v katerih delujejo, podali pa so tudi več kritičnih pripomb in konstruktivnih predlogov o delu zveze. (Izvleček razprave berite na 6. strani).

Pred opoldansko pavzo je predsednik verifikacijske komisije dr. Černo ugotovil, da je glavni svet sklepčen, saj je bilo prisotnih 94 delegatov na 101. Po zaključku razprave je predsednik Vesel povzel osnovne misli, ki so bile izrečene, ter na kratko odgovoril diskutantom. Še prej je prebral resolucijo, ki jo je predložila skupina mladih delegatov na glavnem svetu in ki predlaga sprejem Društva slovenskih izseljencev iz Beneške Slovenije v SKGZ. Prisotni so s spontanim aplavzom resolucijo soglasno sprejeli. Predsednik Vesel je tudi čestital generalnemu konzulu Trampužu ob jugoslovanskem prazniku 29. novembra. Čestitkam so se z dolgotrajnim in občutenim ploskanjem pridružili vsi prisotni.

Sledilo je poročilo nadzornega odbora, ki ga je v odsotnosti predsednika dr. Andreja Budala prebral tov. Sveto Grgič. Nadzorni odbor, je rečeno v poročilu, je ugotovil, da je zveza, kljub težavam, izvršila poverjene ji naloge za napredek kulturnega in gospodarskega življenja slovenske skupnosti v Italiji.

«Zveza — se nadaljuje poročilo nadzornega odbora — ki združuje kulturno-prosvetne, gospodarske, podporne, vzgojne in druge ustanove, je smotrno usmerjevala njih dejavnost ter jih podpirala v duhu vzajemnosti pri njihovih težnjah in načrtih. Dajala jim je koristne spodbude in se zavzemala ob raznih prilikah za izboljšanje in napredovanje kulturnega in gospodarskega položaja Slovencev v Italiji. Še zlasti se je zveza v tej poslovni dobi zavzemala in je bila tudi pobudnik za enotni nastop vseh Slovencev v Italiji, da bi nam italijanska vlada končno priznala vse pravice kot enakopravnim državljanom slovenske narodnosti.»

Nadzorni odbor je predlagal razrešnico sedanjemu izvršnemu odboru, kar je bilo z glasovanjem sprejeto.

Tov. Boris Race je imel nato poročilo o delovanju posebne komisije, ki je proučila vprašanje v zvezi z učinkovitejšim delom SKGZ ter predlagala nekatere spremembe statuta. Po krajši diskusiji je glavni svet te spremembe odobril. (Novi pravilnik SKGZ objavljamo na 5. strani).

Na govorniški oder je tedaj stopil jugoslovanski generalni konzul Boris Trampuž, ki se je zahvalil za čestitke ob jugoslovanskem prazniku ter izrazil svoje zadovoljstvo, da je lahko prisostvoval delu glavnega sveta in slišal o težavah in problemih, s katerimi se ukvarja naša nacionalna skupnost. Zagotovil je, da matična domovina spremlja delo Slovencev v zamejstvu ter ga podpira, končno pa je prisotnim čestital za opravljeno delo in izrazil najboljše želje za bodoče delovanje.

Sledile so volitve novega glavnega odbora, ki se jih je udeležilo 90 delegatov. Prof. Aldo Rupel je nato proglasil rezultat volitev, zasedanje glavnega sveta pa je zaključil predsednik Gorazd Vesel, ki se je zahvalil prisotnim za vse prispevke ter nato pozval včlanjene organizacije, da čimprej imenujejo svoje delegate v glavni odbor. Ta se bo predvidoma sestal 22. decembra, ko bo imenoval novega predsednika in tajnika ter ostale organe zveze.

Pogled na del udeležencev glavnega sveta SKGZ med poročilom predsednika Vesela

Izvoljeni člani novega glavnega odbora SKGZ

Glavni svet je izvolil v novi glavni odbor SKGZ naslednje člane: Benedetič Filibert — Trst, Bogatec Viktor — Trst, Bolčič Milan — Trst, Bole Stanko — Trst, Brezigar Bojan — Trst, Cupin dr. Dario — Trst, Černic Karel — Gorica, Černo dr. Viljem — Videm, Debeljak Alojz — Trst, Godnič dr. Jan — Trst, Gruden dr. Igor — Trst, Gruden Živa — Trst, Guštin Alfons — Trst, Jagodic arh. Darij — Trst, Jarc Andrej — Gorica, Jarc Jože — Gorica, Kapelj Mirko — Trst, Kajder Oskar — Trst, Kodrič Dušan — Trst, Kodrič inž. Miloš — Trst, Kosmina dr. Igor — Trst, Košuta Dušan — Trst, Košuta Edmund — Gorica, Košuta Marino — Trst, Košuta Miroslav — Trst, Lavrenčič Marij — Gorica,, Lipovec Sergij — Trst, Marc dr. Tom — Trst, Oblak dr. Stanislav — Trst, Pahor Marija — Trst, Pahor prof. Samo — Trst, Pilat Danilo — Trst, Predan Ivo — Videm, Prešeren Simon — Videm, Primožič dr. Karel — Gorica, Primožič dr. Mirko — Gorica, Rance Boris — Trst, Radovič Sergij — Trst, Rebec Slavko — Gorica, Renko inž. Stanislav — Trst, Rogelja Dino — Gorica, Rožič Saverij — Gorica, Rupel prof. Aldo — Gorica, Sancin Bogo — Trst, Sancin dr. Peter — Gorica, Spetič Stojan — Trst, Svetina dr. Vito — Trst, Škamperle Niko — Trst, Škerlj dr. Franc — Trst, Švab Edvin — Trst, Tavčar dr. Josip — Trst, Tavčer Slavij — Trst, Tedoldi Vojmir — Videm, Tomažinčič Martin — Gorica, Vesel Gorazd — Gorica, Volk Bogdan — Trst, Waltritsch Marko — Gorica.

Glavni odbor bodo izpopolnili z delegati, ki jih bodo imenovale posamezne včlanjene organizacije.

V nadzorni odbor SKGZ so bili izvoljeni: Hlavaty dr. Robert — Trst, Hreščak Dušan — Trst in Mermolja dr. Tanja — Gorica.

Predsedstvo zasedanja glavnega sveta

ISTOČASNO URADNO SPOROČILO V BEOGRADU IN RIMU

Predsednik Jugoslavije Tito 10. decembra obišče Italijo

Posebna skupina za gospodarska vprašanja Slovenije je pripravila študijo o gospodarskem sodelovanju z Italijo

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 30. — V Beogradu je bilo nocoj uradno sporočeno, da bo predsednik republike Josip Broz Tito na vabilo predsednika italijanske republike Giuseppa Saragata 10. decembra s soprogo odpotoval na uradni obisk v Italijo. Predsednik Tito vrača obisk predsedniku Saragatu, ki je lani obiskal Jugoslavijo. Isto sporočilo je bilo uradno istočasno objavljeno v Rimu.

V zvezi z obiskom predsednika Tita v Italiji je posebna skupina za gospodarska vprašanja republiškega izvršnega sveta Slovenije pripravila obširno gradivo o gospodarskih odnosih z Italijo. Gradivo vsebuje vrsto konkretnih predlogov o blagovni izmenjavi, malem obmejnem prometu, poslovno tehničnem in industrijskem sodelovanju.

Kot je znano, Slovenija v blagovni izmenjavi z Italijo zavzema prvo mesto in je zato zelo zainteresirana za razširitev in poglobitev gospodarskega sodelovanja s sosedno državo. Trenutno ima 27 slovenskih podjetij kooperativne odnose z italijanskimi podjetji, sodi pa se, da slovenska podjetja ne izkoriščajo v zadostni meri posebne kredite za poslovno tehnično in investicijsko sodelovanje, ker za to niso ustrezno stimulirana. Pri tem

Predsednik SFRJ Tito

se misli na carinske olajšave na osnovah reciprocitet. V Sloveniji sodijo, da bi se to mogło doseči vsaj za maloobmejno področje. V Sloveniji se prav tako zanimajo za skupna raziskovalna dela ob meji in za razširitev sedanjih sporazumov o maloobmejnem prometu.

V gradivu se nadalje opozarja na možnosti razširitve sodelovanja z Italijo v pomorstvu, graditvi infrastrukturnih objektov in turizmu. V gradivu se med drugim omenja, da je Italija zainteresirana za usmeritev sovjetsko-italijanskega plinovoda preko Slovenije namesto preko Avstrije in da je tudi Jugoslavija zainteresirana za priključitev na ta plinovod. Obstaja tudi pobuda, da Italija in Jugoslavija zgradita skupno letališče blizu Kopra in potreba, da se uvede novi letalski koridor Ronchi-Bovec, ter da se sedanja letalska proga Milan-Trst podaljša do Ljubljane, eventualno do Gradca, oziroma Zagreba. Posebno se poudarja neobhodnost, da se z Italijo doseže sporazum glede gradnje cest preko državne meje predvsem preko Gorice.

BOŽO BOŽIČ

RIM, 30. — Zunanji minister Moro je pred odhodom v Peking sprejel pooblaščenega ministra Antonia Restiva, ki bo odpravnik poslov Italije v Pekingu, dokler ne bodo imenoval veleposlanika. Restivo se je rodil v Palermu 6. oktobra 1914 in je vstopil v diplomatsko službo 1948. leta, bil je generalni konzul v Zagrebu

NAROČITE SE NA Primorski dnevnik!

ZASEDANJE SE JE ZAVLEKLO POZNO V NOČ

Dokončno glasovanje v poslanski zbornici o Fortunovem zakonu o razporoki v Italiji

Laična fronta poslancev je zavrnila vse demokristjanske in misovske popravke, tako da bo lahko stopil zakon v veljavo brez ponovne obravnave - Istočasno glasovanje o vladnem dekretu

RIM, 30. — Poslanska zbornica je danes zavrnila vse popravke, ki so jih predložili demokristjani in misovci glede zakona o razporoki in nato že pozno v noči prešla na glasovalne izjave in končno na dvojno skupno glasovanje o razporoki in o vladnem zakonskem dekretu o konjunkturi.

Do zaključka redakcije še nismo prejeli agencijskega poročila o dokončnem glasovanju, glede katerega pa ni več nobenih dvomov: razporoka je dokončno odobrena in bo zakon stopil v veljavo v nekaj dneh, ko bo objavljen v uradnem listu. Z vladnim zakonskim dekretom o konjunkturi pa se mora ponovno ukvarjati senat, ki pa je glede prvega dekreta že opravil obsežno razpravo in vnesel vrsto popravkov ter o njem tudi glasoval, tako da pričakujejo, da bo do božiča odobril tudi ta dekret.

Odobritev zakona Fortuna - Baslini o uvedbi razporoke v Italiji pomeni pomembno preokretnico v italijanskem javnem življenju, istočasno pa tudi zmago naprednejših laičnih sil, pa čeprav z zgodovinsko vzeto dolgim zaostajanjem za stanjem v raznih drugih državah, pa tudi številnih državah s katoliško večino. Zelo verjetno pa bo prišlo okrog razporoke še do novih trenj in polemik, saj nam poročajo iz Rima, da se je že ustanovil odbor, ki namerava zbrati podpise za to, da se izvede o razporoki referendum in je ta odbor dosedaj zbral podpise 29 uglednih osebnosti.

Vendar pa vse kaže, da odobritev zakona o razporoki ne bo imela posledic za vlado in na vladno sestavo, saj se je o tem vprašanju med strankami levega centra dosegel sporazum, da gre za parlamentarno pobudo in da se stvar prepušča parlamentu in svobodni izbiri parlamentarcev.

Razprava v poslanski zbornici se je pričela danes dopoldne, ko so bili vsi sedeži zasedeni in v galerijah polno obiskovalcev. Za razporoko so se že prej izjasnili poslanci KPI, PSI, PSU, PSIUP, PLI, PRI skupine Manifesta in šest poslancev mešane skupine, tako da je ta «fronta» štela teoretično 330 poslancev, proti pa so bili poslanci KD, MSI, PDIUM in 5 mešane skupine in je «fronta» proti razporoki štela na papirju 299 poslancev. Razmerje sil se med glasovanji o raznih popravkih ni bistveno spremenilo, odnosno je bilo le malo izpremenjeno zaradi odsotnosti nekaterih poslancev iz obeh taborov. Štirim poslancem pa je postalo med zasedanjem slabo, tako da so morali odditi na dom, pri čemer gre pač za posledice dolgih in zelo napornih zasedanj zadnjih dni.

Današnjo razpravo sta otvorila za manjšino Castelli, ki je obrazložil demokristjanske popravke in za večino Lenoci, ki jih je zavrnil. Že pri prvem členu je prišlo do tajnega glasovanja in je bil člen odobren s 322 glasovi proti 278.

V imenu KD pa je imel o popravkih in o kritiki zakona na splošno daljši govor poslanec Gonella, ki je ugotovil, da je skupina demokristjanskih poslancev povzela pobudo in je pozvala stranke levega centra, da se odloži zakon, pri čemer je opozorila, da je treba na vsak način, kolikor bi bil zakon odobren, izvesti tudi referendum. Nato je dejal, da so vložili popravke iz moralnih obveznosti, češ da tukaj ne gre za «malo razporoko, temveč za tovarno razporok», torej ne za zdravilo, temveč za bacil razporoke in da popravki, ki so bili sprejeti v senatu še zdaleč niso zadostni.

Gonelli je na kratko odgovoril liberalec Bozzi, ki je obžaloval, da katoličani mislijo, da pomeni odobritev razporoke nekaj tragičnega in govore o dnevu žalovanja. V zgodovini so že večkrat govorili o dneh žalovanja, zgodovina pa jim ni dala prav. Referendum je sicer res pravica, vendar govoriti o njem sedaj pomeni ne zaupati parlamentu.

Popravke, ki jih je predlagal Gonella je zbornica zavrnila s 321 proti 277 glasovi. Nekoliko se je spremenil odnos med obema «frontama» pri glasovanju o popravkih člena štiri, kjer je bilo razmerje sil 314 proti 287, vendar pa je bila večina še vedno zelo solidna in tudi taka, da je zagotovila nesporno zmago fronte, ki je zagovarjala uvedbo razporoke v Italiji.

Glede členov 6., 7. in 8. ni bilo predloženih popravkov in so se glasovanja naglo zaključila, za člen 9. pa je vnesel popravek predstavnik MSI.

CGIL o splošni stavki in reformah

RIM, 30. — Danes se je pričelo zasedanje izvršnega odbora CGIL, na katerem je poročal tajnik Rinaldo Scheda, ki je obrazložil stališče treh sindikalnih organizacij, da proglase splošno štiriurno stavko vseh kategorij v okviru dežel od 10. do 15. decembra. Scheda je ugotovil, da vlada ni izpolnila svojih obvez glede zdravstva in stanovanj in da sta minila že dva meseca od zadnjih sestankov med vlado in sindikati o reformah in da se v tem času ni nič premaknilo naprej. Celo delovne skupine, ki so bile ustanovljene, da sestavijo konkretne predloge se niso več sestajale. Gre očitno za poskus, da se spremeni odnosno izprazni vladne obveznosti, zaradi česar tudi pomeni napoved nove stavke tudi pričetek nove sindikalne akcije za reforme. Scheda je ugotovil, da bo uspeh prihodnje splošne stavke zelo pomemben preizkus za celotno sindikalno gibanje ter dejal, da je treba tudi zahtevati resno razpravo med sindikati in med vlado o drugih predlogih vseh treh sindikalnih organizacij.

Čestitke ob državnem prazniku Jugoslavije

BEOGRAD, 30.

Predsednik republike maršal Tito je ob narodnem prazniku 29. novembra prejel številne čestitke voditeljev držav in vlad iz raznih krajev sveta. Poleg čestitk voditeljev držav in vlad neuvrščenih držav ,in čestitk, ki smo jih že omenili, je Tito prejel med drugim še naslednje čestitke: od predsednika francoske republike Pompidouja, predsednikov republik Mehike, Bolivije, Brazilije, Urugvaja, Kube, Venezuele, Peruja, Kolumbije, Finske, Islanda, Tajlandije, Demokratične republike Vietnama, Švice, Sirije, državnih in partijskih voditeljev ljudskih republik Mongolije, predsednika češkoslovaške republike Svobode, državnih in partijskih voditeljev Sovjetske zveze, Poljske, Bolgarije, Madžarske, Vzhodne Nemčije, od kraljev Belgije, Norveške, Danske, Nepala, japonskega cesarja, od kraljic Velike Britanije in Holandske, od podpredsednika Ljudske republike Kitajske Tung Pi Vuja, predsednika državnega sveta in predsednika vlade začasne revolucionarne vlade Južnega Vietnama.

Zapleten položaj v Berlinu

BONN, 30. — Danes se že tretji dan nadaljujejo težave pri prometu med Zapadno Nemčijo in Berlinom, ki jih povzroča vzhodnonemška policija, tako da izredno podrobno nadzoruje tovornjake in osebne avtomobile, ki čakajo na mejnih prehodih tudi po devet ur.

Gre za zaostrovanje, ker se vrši v Berlinu zasedanje parlamentarne skupine demokristjanske stranke, kar je po mnenju Vzhodne Nemčije v nasprotju s statusom Berlina, ki ni sestavni del Zapadne Nemčije in ima poseben status. O tem je prišlo tudi do ostre izmenjave stališč nad SZ in zapadnimi zavezniki, saj današnja «Pravda» ocenjuje to zborovanje kot provokacijo, ki je uperjena proti normalizaciji stanja.

Zelo verjetno gre tudi za odraz stanja odnosno za priprave za prihodnji štiristranski sestanek o Berlinu in tudi za odraz odnosov med SZ in Vzhodno Nemčijo, ko se napoveduje v vzhodnem delu Berlina sestanek držav članic varšavskega pakta na najvišji ravni ir. to še pred zasedanjem o Berlinu, ki bo prihodnji teden 10. decembra.

PRIČEVANJE PORTUGALSKEGA ČASTNIKA O INVAZIJI GVINEJE

Napad je pripravil portugalski general

Vrhovni poveljnik portugalskih oboroženih sil v Gvineji - Bissau je prepričal lizbonsko vlado, da je dala pooblastilo za akcijo

DAKAR, 30. Radio Conakry je objavil danes vsebino zapisnika o zasliševanju nekega portugalskega častnika, ki so ga gvinejske sile zajele v preteklih dneh, ko se je udeležil poskusa invazije Gvineje. Častnika, 25-letnega poročnika Januara Lopeza, je zaslišala posebna komisija OZN, ki je dospela v Conakry, da bi poročala svetovni organizaciji o zadnjih dogodkih v Gvineji.

Lopez je povedal, da je vojaško ekspedicijo proti Gvineji organiziral general Antonio Spinola, vrhovni poveljnik portugalskih oboroženih sil v portugalski koloniji Gvineji-Bissau. Ta je oktobra letos odpotoval v Lizbono ter prepričal portugalsko vlado, da je dala pooblastilo za začetek operacije. Invazijske čete, ki so jih sestavljali povečini temnopolti plačanci, so vkrcali na portugalske bojne ladje «Bombarda», «Mutante», «Hydra», «Orion» «Cassiopea» in «Dragao». Ko so dospeli v bližino gvinejske obale, so si portugalski častniki, ki so vodili operacijo, premazali obraze s črno barvo. Njihova naloga je bila organizirati izkrcanje in voditi zasedbo «strateških točk», nato pa bi se morali umakniti in pustiti v Gvineji samo črnske plačance, da bi ustvarili videz, da gre za spor med Afričani, ne pa za tujo intervencijo.

Sam Lopez je imel nalogo prevzeti nadzorstvo nad mednarodnim letališčem v Conakryju, uničiti letala tipa «mig» gvinejskega letalstva ter napasti vojaško taborišče Alpha Yaya, ki je v neposredni bližini letališča.

Posredno potrdilo, da so poskus invazije Gvineje vodili Portugalci, so dali danes prav v Lizboni. Tu namreč pričakujejo prihod 24 portugalskih vojakov in nekega civilista, ki so bili zaprti v Conakryju in ki so bili osvobojeni ob prvem izkrcanju plačancev na gvinejsko obalo. V Lizboni sicer zanikajo, da bi portugalske vojake osvobodili tuji plačanci, ker bi bil to seveda preveč jasen dokaz, kdo je plačance poslal: uradno poročilo pravi, da so se ti ujetniki sami osvobodili tako, da so izkoristili nerede, ki so bili v Conakryju.

Nova ameriška kršitev ozemlja Sev. Vietnama

HANOJ, 30. — Severnovietnamska tiskovna agencija je sporočila, da so ameriške sile med soboto in nedeljo z letalstvom in topništvom napadle severni del demilitariziranega področja med obema Vietnamoma, ki je del ozemlja Demokratične republike Vietnama. Agencija protestira proti tem operacijam, ki jih označuje kot «grobe kršitve suverenosti in varnosti DR Vietnama».

Radio «fronte za narodno osvoboditev Južnega Vietnama» je sporočil, da bo FNO med prihodnjimi prazniki uvedla tri ločena premirja. Prvo tridnevno premirje bo ob priliki božiča med 24. in 27. decembrom, drugo za novo leto med 26. decembrom in 6. januarjem, tretje pa za lunino novo leto (Tet) od 26. do 30 januarja. Radio je oddajal ukaz partizanom, naj spoštujejo tri premirja, seveda s pooblastilom, da reagirajo v primeru sovražnega napada.

OB LETOŠNJEM JUGOSLOVANSKEM DRŽAVNEM PRAZNIKU

«BOOM» PRODAJE V TRŽAŠKIH TRGOVINAH JE BIL ZNATNO MANJŠI OD PRIČAKOVANEGA

Brez včerajšnjih dokončnih podatkov je prišlo k nam v dobrih dveh dneh s potnim listom nad 176.000, z obmejno prepustnico pa skoraj 85.000 Jugoslovanov in nad 71.000 avtomobilov - Večina je izbrala za izlete in nakupe druge kraje v deželi in v državi - Zakaj?

Izredna dobrodošlica jugoslovanskim turistom, ki so jo ob letošnjem prazniku sosedne republike pripravili tržaški trgovci, in sicer prvenstveno s tem, da so se zmenili za neprekinjeno obratovanje trgovin in za skupno oglaševanje v jugoslovanskih listih, radijskih in televizijskih postajah, je zadela v prazno?

Kaže, da je v dobri meri res tako. Dejstvo je, da je te dni prišlo k nam iz Jugoslavije mnogo več turistov kakor lani, v tržaških trgovinah pa se jih je ustavilo občutno manj. Pot jih je večinoma vodila naprej v notranjost Italije, med namembnimi središči pa se v tej zvezi najpogosteje navajajo Videm, Milan in Firenze.

Najprej nekaj statističnih podatkov: v soboto, 28. novembra je stopilo čez mejo v smeri proti Trstu s potnim listom 78.354 jugoslovanskih državljanov; čez iste prehode (kakor znano imamo na Tržaškem pet prehodov I. kategorije in sicer Škofije, Sežana, Pesek, Lazaret in Občine-železnica) pa je ta dan stopilo še 44.398 imetnikov obmejne prepustnice. Jugoslovanskih avtomobilov in avtobusov pa so mejni organi našteli — vedno v smeri proti Trstu — 32.516. Naslednji dan, to je v nedeljo, 29. novembra, je prišlo čez mejo 98.230 Jugoslovanov s potnim listom, in 40.563 z obmejnim dokumentom. vozil pa so našteli 38.635. Včerajšnjih podatkov žal še ni na razpolago ter jih bo obmejna policija zbrala šele danes.

Kljub slabemu vremenu pa je bil dotok turistov tudi včeraj živahen, zlasti med 9. in 11. uro dopoldne. V tem času so se na jugoslovanski strani meje ustvarile kolone vozil, dolge do 4 km. Kontrola se je odvijala sorazmerno naglo, saj je bilo na obeh straneh na delu večje število policistov in carinikov kakor običajno. Nekako do 11. ure je stopilo čez mejo v smeri proti Trstu okoli 35.000 jugoslovanskih državljanov. (Poročajo, da je približno v istem času prišlo v Gorico okoli 30.000 jugoslovanskih turistov. Živahen promet so zabeležili tudi v Trbižu.)

Lanski promet je bil znatno manjši: 28. novembra je prestopilo mejo v smeri proti Trstu 17.609 Jugoslovanov s potnim listom in 8.663 s prepustnico; našteli pa so 17.206 avtomobilov in avtobusov. Dne 29. novembra so znašale postavke 54.206, 16.753 odnosno 32.802; 30. novembra 28.177, 14.906 odnosno 27.675 ter 1. decembra 21.790, 8.529 odnosno 18.286. Skupen promet v omenjenih štirih dneh je vrgel 121.782 imetnikov potnega lista, 48.930 imetnikov obmejne prepustnice in 95.969 vozil.

Če se za trenutek pomudimo ob podatkih za 28. in 29. november, pridemo do naslednje ugotovitve: lani je te dni prispelo k nam s potnim listom 71.815 jugoslovanskih državljanov, letos pa je njihovo število narastlo na 176.584. Z obmejnim dokumentom je prekoračilo mejo 25.416 ljudi, medtem ko se je njihovo število letos povzpelo na 84.961. V smeri proti Trstu je nadalje v lanskem letu zapeljalo čez mejo 50.008 avtomobilov in avtobusov, medtem ko se je število zabeleženih vozil v istih dneh letos povečalo na 71.151.

Dotok slovenskih, hrvatskih in drugih jugoslovanskih turistov je bil povsem tem letos občutno večji kakr lani, v tržaških trgovinah pa se to ni ustrezno občutilo. Nasprotno! To smo lahko opazili sami po mestu, saj zlasti v soboto in v nedeljo (dopoldne so bile kakor znano trgovine odprte) ni bilo opaziti pričakovanega navala kupcev. Ko smo včeraj v naglici obšli nekatere vidnejše trgovine, tako na primer veleblagovnice kot so Standa, Upim in Coin, Giovanni, Magazini ala Stazione in druge, prodajalne gospodinjskih strojev in radio televizijskih sprejemnikov, peči in podobnih izdelkov, kot so Universaltecnica, Radio Trieste in druge, nekaj zlatarn z znano prodajalno Darwil na čelu in nekatere druge trgovine, so nam trgovci večinoma to potrdili. Na splošno so bili mnenja, da je bil dotok jugoslovanskih turistov v soboto znatno manjši kakor na katero koli soboto v letu, marsikje pa obisk ni presegel 50 od sto rednega sobotnega prometa. V nedeljo je bil obisk jugoslovanskih kupcev ponekod boljši od sobotnega, ponekod (n. pr. Standa) pa skoraj na ničli. Včeraj pa so trgovine precej oživele, in sicer tudi za to, ker se jugoslovanski turisti — na povratku z izletov v notranjost Italije, ustavljajo v Trstu, da nakupijo še zadnje blago, ki ga potrebujejo. Dober del trgovcev pa meni, da se bo nakupovanje nadaljevalo še danes, saj številni jugoslovanski turisti še niso stopili nazaj čez mejo.

Ne glede na obseg današnjih prodaj, pa je na podlagi navedenega razvidno, da pričakovanega «boома» jugoslovanskih kupcev ob 29. novembru letos ni bilo. Vsaj v Trstu ne. Kaže namreč, da se je «boom» prenesel nekoliko dalj v notranjost Italije, in sicer od Tržiča, Vidma in Pordenona naprej v Benečijo in proti središčem v Padski nižini. Deloma naj bi se težišče jugoslovanskih nakupov premaknilo iz Trsta spontano in po zaslugi čedalje večje mobilnosti Jugoslovanov, deloma pa naj bi se za to konkretno zavzemali določeni krogi iz notranjosti države. Tako se v Trstu govori, da so v soboto in nedeljo čakali na jugoslovanske turiste na krajih, kjer se ustavljajo njihovi avtobusi, italijanski pulmani.. s prižganim motorjem, da jih popeljejo naprej nakupovat v druga središča. Verodostojnosti te vesti nismo mogli preveriti, je pa že sama govorica lahko značilna za miselnost in položaj v tržaških trgovinah.

Neki trgovec nam je sinoči zatrjeval, da smo sami krivi, če nas jugoslovanski kupci zanemarjajo, češ, «saj smo imeli 10 let časa, da se jim predstavimo kot ljubeznivi ljudje in predvsem kot resni poslovni ljudje. V resnici sami dobro veste, koliko metarjev in «patakonov» se je v tem času nateklo v Trst, in predvsem koliko glob so nalovili tukajšnji prometni stražniki». Na prometne straznike so trgovci zelo jezni in so nam sinoči zatrjevali, da imajo vtis, kakor da se jugoslovanskim turistom nalagajo globe tudi za najmanjše prekrške. Turist nakupovalec, ki mora za vsako malenkost plačati globo, pa se nerad vrača, pravijo. Tudi to bo morda držalo. Kakor koli že, pa se bilanca letošnjega obiska jugoslovanskih turistov zaključuje v primerjavi z znatno šibkejšim rezultatom. In to prav v trenutku, ko je jugoslovanski kupec postal bolj zahteven in, rekli bi, specializiran, in torej toliko bolj dobrodošel klient.

Štiridnevna stavka tržaških gasilcev

Od 8. ure danes do 8. ure 5. decembra bodo na poziv sindikalnih organizacij CGIL in CISL stavkali gasilci po vsej Italiji. Tej stavki se pridružujejo tudi tržaški gasilci.

Stavkovno gibanje je bilo napovedano zaradi stališča vladnih organov, ki niso hoteli popustiti od svojih predlogov, ki so že sami po sebi zanikali obveze, ki jih je vlada sprejela v preteklosti. Sprejem vladnih predlogov bi pomenil spraviti gasilce v ponižujoč gospodarski položaj. Stališče vladnih organov je še bolj razdražilo veliko večino gasilcev, ki so stavkali že prejšnji teden.

V času stavke bodo vsi gasilci, v službi ali ne, stalno navzoči na delovnem mestu, kjer bodo neprekinjeno zasedali. Odpadle bodo vse službe, vključno varnostna služba v javnih dvoranah itd. izven služba nujne pomoči.

POZIV KMEČKE ZVEZE

Enotna kmečka manifestacija v četrtek na Trgu Goldoni

Sindikalne organizacije CGIL, CISL in UIL, ACLI ter deželna Kmečka zveza (Alleanza coltivatori) prirejajo

V ČETRTEK, 3. DECEMBRA OB 10. URI NA TRGU GOLDONI

manifestacijo kmetov dežele Furlanija-Julijska krajina, da zahtevajo od deželnih oblasti:

— deželni zakon za razvoj posestev neposrednih obdelovalcev;
— odobritev deželnega zakona, ki naj prizna neposrednim obdelovalcem zdravila zastonj;
— takojšnjo razdelitev prispevkov in posojil posestvom, ki so jih prizadele vremenske neprilike;
— izvajanje področnih načrtov za razvoj kmetijstva s preosnovo deželne ustanove za razvoj kmetijstva, ki naj se ji priznajo večje pristojnosti in ustrezna finančna sredstva
— zakonodajni poseg za preosnovo spolovinarstva v kmečko posest.

KMEČKA ZVEZA v Trstu poziva vse kmete tržaške pokrajine, da podprejo s svojo množično prisotnostjo na manifestaciji napore vseh stranovskih tovarišev naše dežele za napredek kmetijstva in demokratičnih odnosov v njem.

Shod je na sedežu Kmečke zveze, v Ul. Geppa 9 ob 9.30.

Slovenski klub priredi danes, 1. dec. ob 20.30 večer v spomin pisatelja FRANCETA BEVKA

Na sporedu je film

Kaplan Martin Čedermac

Najavljeno sodelovanje urednika Mladinskega knjige tov. **Bogomila Gerlanca** bo žal odpadlo, ker je predavatelj zbolel.

Cenjene obiskovalce Slovenskega kluba prosimo, da se večera udeležijo točno in polnoštevilno, ker želi klub s predavanjem tega filma počastiti spomin nedavno umrlega Franceta Bevka, primorskega pisatelja in borca za pravice in svobodo primorskega ljudstva.

ŠOLA GLASBENE MATICE - TRST

Člane otroškega pevskega zbora iz Trsta obveščamo, da bodo vaje odslej vsak torek ob 17.45 v prostorih šole Glasbene matice, Ul. R. Manna 29.

Prihodnja vaja bo danes 1. decembra.

Gledališča

VERDI

Jutri ob 20.30 za red B v parterju in ložah ter za red A na galerijah in balkonih, zadnja predstava Zafredove opere «Wallenstein». Pod vodstvom dirigenta Oliviere de Fabritiisa bodo nastopili isti izvajalci kot pri prejšnjih predstavah: Nicola Rossi Lemeni, Anna Maria Rota, Mario Basiola, Ruggero Bondino, Piero De Palma, Virginia Zeani, Antonio Boyer, Enzo Viaro, Plinio Clabassi in Dario Zerial.

Režija Gianrico Becher. Scene in kostumi Enrico d'Assia.

Pri blagajni gledališča se nadaljuje prodaja vstopnic.

POLITEAMA ROSSETTI

«Margherita Gautier, «dama s kamelijami» bo na sporedu danes ob 20.30. Ob isti uri bodo predstave še v sredo, četrtek in petek. V soboto bosta dve predstavi ob 16.30 in ob 20.30.

Pri blagajni v pasaži Protti so na prodaj vstopnice za obe sobotni predstavi.

Kot je bilo že sporočeno, se bodo predstave nadaljevale do srede, 9. t.m.

«LA CAPPELLA UNDERGROUND»

Pri centru «La Cappella Underground» v Ul. Franca 17 bodo danes in jutri ob 21. uri za ciklus, posvečen novemu francoskemu filmu, predvajali film «Golo otroštvo» Maurica Pialata, ki je bil izbran za filmsko razstavo v Benetkah leta 1968. Gre za povsem novo in protikonvencionalno delo na temo nasilja, ki ga doživi vsili otroku, ki je drugačen od drugih. Prvo delo Pialata je kritika pohvalila zaradi smiselne uporabe barv in neprofesionalnih igralcev. V četrtek in v petek ob 21. uri pa bo «Cappella» začela ciklus, posvečen «zlatim letom Hollywooda» s predvajanjem filma Freda Nibla «Kri v arenni» (1922) v interpretaciji nepozabnega Rodolfa Valentina. S tem klasičnim melodramskim filmom je slavni igralec puljskega izvora dosegel takrat vrhunec svoje priljubljenosti. Decembrski vestnik, ki prikazuje predvajanja v centru «La Cappella» je na prodaj v raznih kukltURnih krokih, v knjigarnah in pri centralni blagajni.

Razstave

V občinski umetnostni galeriji na Trgu Unità d'Italia bo danes ob 18. uri otvoritev Černigojeve razstave. Razstava bo odprta vsak dan od 10. do 13. ter od 17. do 20, ure do 11. decembra.

V galeriji Kulturnega doma (foyer balkona) je odprta osebna razstava goriškega umetnika Rudolfa Saksida. Razstava bo odprta do 26. dec.

V razstavni dvorani moderne umetnosti na Korzu Italia 9 bo danes ob 19. uri otvoritev razstave Cira Russa. Umetnik bo po svojih uspehih v Franciji, Toskani in nazadnje v Rimu razstavil v Trstu okrog 30 del novejše izdelave.

V stalni razstavni dvorani «Cesare Sofianopulo» na Trgu Papa Giovanni 6 je odprta osebna razstava mladega tržaškega slikarja Roberta Kozmana. Razstavo prireja deželni sindikat lepih umetnosti. Odprta bo do 7. decembra.

Kino

Nazionale 16.00 «Il falso testimone», George Kennedy, Anne Jackson, Eli Wallach, Steve Ihnat. Panavision, Metrocolor.

Eden 15.30 «Nini Tirabusciò, la donna che inventò la mossa», Monica Vitti, Gastone Moschin, Peppino De Filippo, Sylva Koscina. Technicolor.

Fenice 15.00 «Uomini e cobra», Kirk Douglas, Henry Fonda, Hume Cronyn, Warren Oates. Technicolor. Prepovedano mladini pod 18 letom.

Grattacielo 16.00 «Il prete sposato», Rosanna Podesta, Lando Buzzanca, E. M. Salerno, L. Salce. Prepovedano mladini pod 18 letom.

Excelsior 15.30 «Boatniks, i marinai della domenica» Film Walta Disneya. Robert Morse, Stefanie Powers, Phil Silvers. Technicolor.

Ritz 16.00 «Concerto per pistola solista», Anna Moffo, Gastone Moschin, Evelyn Stewart, Peter Baldwin. Detektivka. Technicolor.

Alabarda 16.30 «Buon funerale, amigos... paga Sartana». Gianni Garko, Daniela Giordano. Technicolor.

Filodrammatico 16.30 «Le calde notti di Poppea». Olinka Berova, Bred Harris. Technicolor. Prepovedano mladini pod 18. letom.

Aurora 16.00 «Omicidio al neon per l'ispettore Tibbs». Technicolor. Prepovedano mladini pod 14. letom.

Cristallo 16.00 «Dramma della gelosia», Marcello Mastroianni, Monica Vitti. Technicolor.

Capitol 16.00 «Brevi amori a Palma di Majorca», Alberto Sordi, Gino Cervi, Dorian Grey. Technicolor.

Moderno 16.00 «Il Gattopardo», Burt Lancaster, Claudia Cardinale, Alain Delon. Cinemascope.

Vittorio Veneto 15.30 «Il compromesso». Kirk Douglas, Faye Dunaway. Prepovedano mladini pod 14. letom.

Ideale 16.00 «Passa Sartana... è l'ombra della tua morte». Jeff Cameron, Denis Colt, Frank Fargaus.

Impero 16.30 «Due bianchi nell'Africa interna», Franco Franchi, Ciccio Ingrassia. Technicolor.

Astra 16.00 «Il giorno più lungo».

Abbazia 16.00 «Subterfuge», Gene Barry, Joan Collins, Richard Todd. Prepovedano mladini pod 14. letom.

MILJE

Verdi 17.00 «Joanna». Technicolor. Fox.

Dragi malčki!

Tudi letos vam bo

SV. MIKLAVŽ

razdelil v **Tržaški knjigarni** veliko lepih daril, in sicer **v SOBOTO, 5. decembra** proti večeru!

Brž pohitite iz izročite svoja pisemčka s prošnjami in željami kozmonavtu, ki jih bo s **poštno RAKETO** ponesel Miklavžu. Raketa je že pripravljena na odlet. Štetje navzdol se je torej začelo . . .

Samo še **4 DNI** je do Miklavževega pristanka v

tržaški knjigarni

TRST — UL. SV. FRANCIŠKA ŠT. 20 — TEL. 61-792

ZANIMIVE UGOTOVITVE ANKETE MED MLADINO:

Vodilni razred v deželi se poraja iz višjih slojev

Čim bolj je izobražena, tem bolj mladina oporeka

Skupina specializiranih strokovnjakov iz instituta za politične vede na tržaški univerzi je pod vodstvom prof. F. De Marchija pred kratkim opravila zanimivo anketo med mladino iz Furlanije Julijske krajine. Anketa, ki so jo izvedli na osnovi tako imenovanega «vzorca», naj bi odgovorila na vprašanje, kako današnja mladina gleda na javno dogajanje in kaj misli o problemih, s katerimi se ukvarja starejša generacija. Na osnovi pridobljenih podatkov namerava deželna uprava uravnati svojo politiko do mladine v bodoče.

Anketirana mladina je predvsem izrazila potrebo, naj bi voditelji javnega življenja, ustanove itd. v večji meri upoštevali mnenje mladih. V glavnem je mladina pokazala precejšnjo kritičnost do rešitev, ki so bile doslej izbrane glede posameznih mladinskih problemov. To velja zlasti za mladino, ki poseča višje srednje šole.

Anketa pa je med drugim pokazala tudi nekaj zanimivih momentov socialnega značaja. Predvsem je iz ustreznih izsledkov razvidno, da ima dobra tretjina deželanov, starih med 18 do 26 let, diplomo ali se še šola na univerzi. Samo tretjina teh mladeničev in mladenk prihaja iz nižjih slojev, preostali dve tretjini pa izhajata iz premožnejših družin. Kljub vsem naporom socializacije se torej tudi pri nas vodilni razred poraja iz istega vodilnega razreda. Anketa je tudi pokazala, da se mladina čedalje bolj odtujuje kmetijstvu, že ske pa gospodinjstvu. Brezposelnih ljudi je med to mladino razmeroma mnogo, ker pač gre za diplomirance, ki iščejo prvo zaposlitev.

Kritike na račun sedanjega ustroja družbe prihajajo predvsem iz vrst mladine z višjim socialnim, gospodarskim in kulturnim standardom. Čim bolj izobražena in čim bogatejša je, tem bolj je mladina radikalna v svojem oporekanju na političnem, profesionalnem, izobraževalnem, družinskem in verskem področju.

Študirajoča mladina je pokazala, da budno sledi študentovskim gibanjem, kar zadeva šolstvo pa se večina anketirancev zavzema za uresničitev šolske reforme, za vzpostavitev novih odnosov med docenti in slušatelji ter zlasti za večje samoodločanje o šolskih problemih. Le omejeno število anketirancev je izpovedalo, da zasleduje revolucionarne cilje, vendar je prav v tej skupini zabeležiti največje nagnjenje k avtokritiki. Na splošno pa je anketirana mladina pokazala, da odobrava v večji meri formiranje lastne osebnosti «vodoravno», to je v sredi med sebi enakimi, kakor pa «navpično», to je s strani starsev in pedagogov.

Zborovanje upokojencev

Pokrajinski sindikat upokojencev — CGIL poziva vse upokojence, naj pridejo na zborovanje, ki bo 3. decembra ob 10.30 v dvorani «G. Di Vittorio» v Ul. Pondares 8. Na zborovanju bodo obravnavali vprašanja protestne akcije proti INPS zaradi zavlačevanja pri uveljavitvi premične lestvice in reševanja pokojninskih zahtevkov.

Sprejet proračun zgoniške občine

Zgoniški občinski svet je na svoji sinočnji seji odobril občinski proračun za leto 1971. Proračun predvideva 75.416.439 lir izdatkov. Primanjkljaj bodo krili z državnim prispevkom in izrednim posojilom.

Podrobneje bomo o seji in o proračunu poročali jutri.

Danes se sestaneta tudi občinska sveta nabrežinske in dolinske občine.

Sestanek partizanov na Proseku

V četrtek, 3 t.m., bo ob 20.30 v prosvetnem domu na Proseku (Sočeva hiša) sestanek partizanov s Proseka. Gre za važno zadevo, ki se tiče vseh bivših borcev.

Podelitev nagrade «Zlati sv. Just»

Društvo kronistov sporoča, da bo svečana podelitev nagrade «Zlati sv. Just» komornemu triu «Trio Trieste» v ponedeljek, 14. decembra ob 12. uri v sejni dvorani tržaškega občinskega sveta. Navzoči bodo predstavniki krajevnih in deželnih oblasti.

Padec na ulici

Med hojo po Ul. Boccacio je 56-letna Anna Mayer vd. Giussi iz Ul. R. Manna 9 včeraj proti večeru nerodno padla in si zlomila nadlahtnico desne roke. V bolnišnici, kamor se je zatekla z rešilnim avtom, so jo s prognozo okrevanja v 30 dneh sprejeli na ortopedskem oddelku.

■ **Združenje za borbo proti umskim boleznim** sporoča, da je javna debata, ki jo je združenje najavilo za danes, 1. dec. ob 19. uri v dvorani Di Vittorio Nove delavske zbornice v Ul. Pondares, odložena.

Slovensko gledališče v Trstu
KULTURNI DOM

JUTRI, 2. decembra ob 16. uri (ABONMA MLADINSKI V V SREDO)
v četrtek, 3. dec. ob 20. uri (ABONMA MLADINSKI V V ČETRTEK)
v nedeljo, 6. dec. ob 16. uri (ABONMA OKOLIŠKI)
v soboto, 12. dec. ob 20.30 (ABONMA RED A)
v nedeljo, 13. dec. ob 16. uri

Ludvig Holberg

JEPPE S HRIBA

komedija v petih dejanjih

V soboto, 5 dec. ob 16. uri PREMIERA
v ponedeljek, 7. dec. ob 16. uri
v torek, 8. dec. ob 16. uri
v sredo, 16. dec. ob 16. uri
v četrtek, 10. dec. ob 16. uri
v petek, 11. dec. ob 16. uri
v sredo, 16. dec. ob 16. uri
v četrtek, 17. dec ob 16. uri
v petek, 18. dec. ob 16. uri
v soboto, 19. dec. ob 16. uri

JANKO MODER

KEKEC

(Dramatizacija povesti J. Vandota Kekec nad samotnim breznom)

Prodaja vstopnic vsak dan od 12. do 14. ure ter eno uro pred začetkom predstav pri blagajni Kulturnega doma; ob nedeljah in praznikih eno uro pred začetkom predstav. Rezervacija na tel. 734265.

GLASBENA MATICA - TRST

V SOBOTO, 5. DECEMBRA OB 21. URI V KULTURNEM DOMU V TRSTU

KONCERT OKTETA GALLUS

Lovro Rešek, Matija Potokar, Janez Zadnikar, Albert Kariž, Jože Humer, Jože Požar, Stane Češarek, Stane Urbančič

Umetniški vodja:
BORUT LOPARNIK

Skladatelji: Gallus, Foerster, Jenko, Ipavec - Kramolc, Mirk, Venturini, Mašek, Merku, Adamič, Simoniti, Švara, Tomc, K. Pahor, Marolt, Dev, Jež.

Rezervacija in prodaja vstopnic v pisarni Glasbene matice (Ul. R. Manna 29 — tel. 29779) ter eno uro pred koncertom pri blagajni Kulturnega doma.

PD IVAN GRBEC v Škednju prireja do sobote vsak dan od 17. do 19. ure

razstavo knjige

Razstavljene so knjige za male in velike, primerne za Miklavževa, božična in novoletna darila.

Vabimo k obilnemu obisku!

SLOVENSKO PROSVETNO DRUŠTVO «TABOR» — OPČINE

priredi v prosvetnem domu v četrtek, 3. decembra, v petek, 4. in v soboto 5. decembra

RAZSTAVO SLOVENSKIH KNJIG IN PLOŠČ

Razstava bo odprta od 17. do 20. ure.

Starši, razveselite vaše malčke.

Prosvetno društvo Kraški dom in osnovna šola na Repentabru priredita v soboto, 5. decembra ob 16. uri v osnovni šoli

miklavževanje

Vljudno vabljeni vsi šolski in predšolski otroci. Ob tej priliki prireja društvo razstavo in prodajo mladinskih knjig v sredo, četrtek in petek, od 18. do 20. ure v prostorih nad občinsko kopalnico v Repnu.

Gospodje, japonska firma

SHISEIDO

ima tudi va Vas najrazličnejše preparate: vse za britje, šampone proti prhljaju, fantastične zobne paste itd.

Parfumerija KOZMETIKA 90

OPČINE, Narodna 120

BANKE

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA
TRST - Ulica F. Filzi št. 10
Tel. 38101/38045

opravlja vse bančne posle
kupuje tujo valuto

Včerajšnji odkupni devizni tečaji:

Ameriški dolar	618,—
Kanadski dolar	590,—
Brit. šterling	1 475,—
Švic. frank	142,—
Franc. frank	110,—
Belg. frank	12,—
Hol. florint	172,—
Nemška marka	169 50
Avst. šiling	23 80
Dinar	43,—

Razna obvestila

Jutri, v sredo 2. dec. bo **prva red na seja** novoizvoljenega odbora **Narodne in študijske knjižnice** v Ul. Geppa 9-II. ob 18.30. Vabljeni tudi člani nadzornega odbora. — Preds.

Mali oglasi

Vino iz goric - Trevisa. Dobro namizno vino 11 stopinj po 180 lir, boljše namizno vino po 12 stopinj 200 lir. Servis na dom. **Telefonirati na št. 750-407.**

Izleti

Prosvetno društvo «Skamperlea» priredi 20.12.1970 enodnevni izlet v Pazin z ogledom znamenite cerkve s freskami iz 15. stoletja v Hrastovljah s postankom v Matavunu.

Vpisovanje po tel. 70834 od 9. do 12. in od 16. do 20. ure.

Darovi in prispevki

V počastitev pok. Franca Kavsa daruje Katja Lisjak 2.000 lir za Dijaško matico. Ob šesti obletnici smrti drage sestre Frančiške Žitko daruje Ivanka 3.000 lir za Dijaško matico. Namesto cvetja na grob pokojnega Josipa Ceparja daruje družina Grmek 3.000 lir za Dijaško matico. V počastitev spomina pok. Franca Kavsa daruje N.N. 2.000 lir za Slovensko planinsko društvo v Trstu. V spomin na pok. Franca Babiča 46.715 lir za Dijaško matico.

Namesto cvetja na grob pok. Anice Kalanove darujeta Meri in Duilio Vecchiet 2.000 lir za mladinsko revijo Galeb. V isti namen darujeta Zarko in Severina Vecchiet 5.000 lir za mladinsko revijo Galeb. V počastitev spomina pok. Anice Kalanove darujejo Stavarjevi 5.000 lir za mladinsko revijo Galeb.

Včeraj - danes

Danes, TOREK, 1. decembra
MARIJAN

Sonce vzide ob 7.25 in zatone ob 16.23 — Dolžina dneva 8.58 — Luna vzide ob 10.17 in zatone ob 18.32.

Jutri, SREDA, 2. decembra
BLANKA

Vreme včeraj: najvišja temperatura 14, najnižja 11,5, ob 19. uri 13,8, zračni tlak 1014 stanoviten, veter jugovzhodnik 8 km na uro, vlaga 82 odst., 6,6 mm dežja, nebo oblačno, morje rahlo razgibano, temperatura morja 13,8 stopinje.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 30. novembra 1970 se je v Trstu rodilo 21 otrok, umrlo je 13 oseb.

Umrli so: 44-letna Bianca Maria Oblach por. Piccioni, 72-letni Armando Dario, 76-letni Emilio Vanni, 95-letna Angela Rossich vd. Sporeno, 80-letni Giuseppe Pievesan, 63-letni Silvio Ramilli, 58-letni Egidio Bellina, 72-letni Oscar Beccari, 72-letna Emma Cedolin por. Zannier, 75-letna Maria Quaiattini por. Palmieri, 91-letni Francesco Torre, 65-letni Oscar Mora, 75-letni Andrea Carli.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN
(od 13. do 16. ure)

Busolini, Ul. P. Revoltella 41; Pizzul-Cignola, Korzo Italia 14; Prendini, Ul. T. Vecellio 24, Serravallo, Trg Cavana 1.

NOCNA SLUŽBA LEKARN
(Od 19.30 do 8.30)

All'Esculapio, Ul. Roma 15; INAM Al Cammello, Drev. XX Settembre 4; Alla Maddalena, Ul. Istria 43; dr. Cedermatz, Ul. Tor S. Piero 2.

USPEŠNA AKCIJA AGENTOV FINANČNE STRAŽE

Odkrito tihotapstvo mineralnih olj z utajitvijo 650 milijonov lir davka

Samo navidezno črpanje iz tovornjakov v rezervoarje
Voda namesto olja v železniških cisternah

Odsek davčne policije pri finančni straži je v prejšnjih dneh preprečil nadaljnjo širokopotezno tihotapstvo, iz katerega so zapletena tri podjetja. Eno od teh, «Vega — Industria Chimica Raffineria Olii Lubrificanti» ima svoj sedež v Ul. Pigafatta 9 v našem mestu. Podjetja, ki so bila povezana med seboj, so spretno izrabila domiselni sistem za davčno utajevanje. Tržaško čistilnico je junija lani prevzel Vincenzo Catania iz Bologne, ki je obenem solastnik podobne tovarne v emilijskem mestu in ni izključeno, da je prav njemu prišel na misel ta sistem tihotapstva. Tržaška čistilnica je imela dovoljenje, da začasno uvaža, pri čemer je bila oproščena raznih davčnih bremen, porabljeno olje, ki bi ga morala po prečiščenju ponovno izvažati. Dan za dnem so prihajale skozi glavni vhod tovarne cisterne, ki so jih povezali s cevmi z rezervoarji. Tedaj so pognali črpalne naprave, ki pa niso črpale ničesar, zaradi česar se je tovornjak oddaljil skozi drugi vhod in olje odpeljal v razne kraje Lombardije in sploh v severne in srednje predele Italije. Te «operacije» ni bilo moč zlahka odkriti, ker je lastnik vedno izstavil poseben formular z lažnimi podatki sporazumno z lastnikoma tovarn v Bologni in Turinu.

Ker so davčni organi že nekaj mesecev sumili v nezakonito poslovanje tržaške čistilnice Vega, so uvedli preiskavo, ki je potekala pod nadzorstvom poveljnika finančne straže podpolkovnika Raffaela Peceja. Do dokazov ni bilo lahko priti, a pred dnevi se je celotna zadeva zapletla v prid preiskovalcev. Agenti finančne straže so namreč odkrili v dveh železniških cisternah namenjenih v tujino, kjer bi moralo biti prečiščeno in predelano olje, čisto vodo. Razlog za javno preiskavo so tako imeli v rokah in kaj kmalu je bilo jasno, da so tržaško, bolonjsko in turinsko podjetje na debelo prevarali državo. Vodo, namesto olja, so našli tudi v rezervoarjih tržaške čistilnice.

Nezakonito poslovanje je trajalo sicer le nekaj mesecev, a vendar so spretni goljufi v tem obdobju vtihotapili precej ton olja: tržaška Vega približno 800, turinsko podjetje, proti kateremu še teče preiskava, 1.000, bolonjska tovarna pa vsaj 2.400 ton olja. Gre torej za približno 4.200 vtihotapljenih ton olja, pri čemer so podjetja utajila približno za 650 milijonov lir davka.

Vse naprave in ves material so zaplenili, da bi tako zagotovili državi možnost, da izterja utajene davke.

Vse krivce, med katerimi je Antonio Catania, so prijavili sodišču pod obtožbo, da so v organizirani skupini vtihotapili mineralna olja, dalje poneverbe, uporabe lažnih dokumentov, nudenja pomoči, zamenjave identitete in nepravilnega urejevanja skladiščne knjige.

NA POBUDO DEŽELNEGA ZDRUŽENJA TRG. ZBORNIC

DANES OKROGLA MIZA O LETALSKIH ZVEZAH

Razen o rednih progah bodo govorili tudi o čartrskih poletih med našo deželo, Jugoslavijo, Avstrijo in vzhodno Evropo

Na trgovinski zbornici bo danes dopoldne napovedana okrogla miza o letalskih zvezah med našo deželo na eni ter Avstrijo, Jugoslavijo in vzhodnoevropskimi deželami na drugi strani. Srečanje organizira Deželno združenje trgovinskih zbornic. Glavno poročilo bo imel predsednik deželnega združenja prof. Marangone, sledila o razprava o točki dnevnega reda, ki navaja vrsto pobud za vzpostavitev rednih letalskih zvez med Trstom in Dunajem, Trstom in Beogradom, ter med Trstom in Zagrebom. Razprava bo zajela tudi vprašanje primerne povezave obstoječega in bodočega letaiskega omrežja z omrežji drugih dežel iz Vzhodne Evrope.

Sledila bo razprava o čartrskih poletih med Ronkami na eni ter glavnimi središči v Avstriji, Jugoslaviji in nekaterimi vzhodnoevropskimi deželami na drugi strani. Predloge, ki se bodo v tej zvezi izoblikovali ob okrogli mizi, bo deželno združenje trgovinskih zbornic posredovalo pristojnim oblastem s priporočilom, naj bi jih upoštevale pri nadaljnjem razvoju letalskih storitev na mednarodnih relacijah.

Jutri stavka poldržavnih uslužbencev

Poldržavni uslužbenci bodo začeli stavkati jutri, da bi dosegli popolno izvajanje v vseh ustanovah 10 točk, ki so jih izločili iz splošne preureditve in za kar se je vlada obvezala s sporazumom 27. maja letošnjega leta. Stavko so napovedale tri velike sindikalne organizacije potem, ko je na sestanku z vladnimi predstavniki, ki je bil 27. novembra, postalo jasno, da vlada ne bo spoštovala obvez glede gospodarske liberalizacije v napredovanju službe.

Naročniki! Bralci!

Naročite se na

PRIMORSKI DNEVNIK

Poravnajte celoletno naročnino že sedaj!

Kdor se na novo naroči na PRIMORSKI DNEVNIK, bo prejemal list brezplačno ves mesec december — vsak pa, ki poravna naročnino vnaprej, prejme v dar slovensko knjigo.

Celoletna naročnina, plačana vnaprej, znaša 9.600 lir, mesečna pa 950 lir.

VČERAJ PRED TRŽAŠKIM KAZENSKIM SODIŠČEM

Mednarodni tolpi zlikovcev skupno skoraj 13 let zapora

Trinajsterica Sirijcev, Egipčanov, Nemcev, Avstrijcev, Italijanov, Grkov, Izraelcev ter Bolgarov je v Italiji in Nemčiji kradla avtomobile, ki jih je potem prodajala na vzhodu - Javni tožilec je predlagal za obtožence skupno nad 39 let zapora

Številne tatvine tujih avtomobilov, prodaja slednjih v balkanskih deželah, ponarejeni «travelles cheque» ter vrsta drugih podobnih prekrškov ter obširna kriminalna dejavnost mednarodne tolpe tatov in sleparjev, ki so se včeraj (sicer v odsotnosti) morali zagovarjali pred tržaškim kazenskim sodiščem (preds. Corsi, tož. Brenci, zapis. Rubini).

Združevanja v kriminalne namere so bili obtoženi 28-letni El Kasser Hassan iz Sirije, 32-letni El Nagashi Ahmed iz ZAR, 24-letni El Asklani Joussef iz ZAR, 33-letni Alfred Vogler alias Hans Ostemberg iz ZRN, 48-letni Hans Oestringer alias Gert Poietermann iz ZRN, 29-letni Franz Stefen iz Avstrije, 34-letni Carlo Mazzoni iz Italije, 27-letna Lida Hristova Nikolovna iz Bolgarije, 24-letni Giovanni Murino iz Italije, 25-letni El Kasser Monzir iz Sirije ter 27-letni Costantinos Bertioy iz Grčije. Tatvine z obteževalnimi okoliščinami so bili poleg El Kassera, Mazzonija, Murina in Bertioyja obtoženi še 31-letni Irabi Yahkouk iz Izraela ter 25-letni El Kassar Monzir iz Sirije, Bertioy pa je bil še posebej obtožen obrekovanja, ker je obtožil po nedolžnem policaja Papeyeconomona iz Grčije tatvine svojega (ukradenega) avta ter ovadbe.

Kot že rečeno, je bilo delovanje te kršilcev zelo obsežno, saj sta njegovanje zanimala celo «Criminal Investigation department New Scotland Yard» iz Londona ter številne postaje Interpola v Rimu, Damasku, New Yorku, Parizu, Bruslju, Wiesbadenu, Buenos Airesu, Bernu, na Dunaju, v Beogradu, Bejrutu in Melbournu.

Člani mednarodne tatinske tolpe so se združevali z namenom, da bi lahko prodajali v Italiji in v sosednih državah ukradene avtomobile, ki so jim zamenjali le evidenčne tablice. Nekateri od teh avtomobilov so bili namenjeni tudi v Grčijo, v glavnem pa je šlo za vozila svetovno znanih znamk, kot cities, ford in alfa romeo.

Glavna organizacija in «glavi» tolpe, kot se temu pravi, sta bila Mazzoni ter Bertioy. Mazzoni je bil doma vsem italijanskim kvesturam, saj je visel nad njim kup zapornih nalogov in, kot so pozneje ugotovili agenti, je vsakih deset, petnajst dni potoval iz Italije v Bolgarijo v «poslovne namene». Zdi se namreč, da je bil prav v Sofiji centralni sedež tolpe. Zlikovci so se namreč ustalili v vzhodnih državah, kjer je moč Interpola nekoliko ošibljena in tako so bili vsaj malce gotovi, da jih policija ne bo takoj izsledila.

Bertioy pa je bil sin visokega oficirja grške vojske. Oče ga je pred devetimi leti poslal v Italijo, kjer naj bi študiral, «izgubljeni» sin pa se je z denarjem, ki mu ga je pošiljal oče, raje potepal po svetu in tako prišel v stik z mednarodnim «podzemljem». Denarja mu prav gotovo ni manjkalo, saj je kradel številne avtomobile v Italiji in Nemčiji, ki jih je potem za izredno visoko ceno prodajal v Bolgariji.

Agenti letečega oddelka kvesture, ki so bili tudi obveščeni o kriminalni dejavnosti tolpe tatov in sleparjev, so ji prišli na sled po golem naključju. Nekaj po polnoči 20. januarja letos je podčastnik letečega oddelka kvesture Cossa šel mimo hotela «Roma» v Ul. Ghega 7, ko je zapazil moškega, ki je pravkar stopil iz hotela. Morda bi se ne zmenil preveč zanj, ko bi moškemu, bil je eden od Sirijcev, ne zdrsnila iz rok evidenčna tablica. Podčastnik je bil takoj pri njem in ga seveda vprašal za pojasnilo. Moški se je sprva obotavljal, potem pa počasi pričel priznavati vse. Po dolgem in mučnem zaslišavanju je prišla na dan vsa zadeva o tatvini vozil, agenti pa so lahko aretirali še nekatere druge člane tolpe. V sobi, kjer so bivali moški ter v avtu citroen, s katerim so potovali, so preiskovalci našli številne vozniške knjižice, «zelene liste», ponarejene «travellers cheque» ter druge dokumente in razne predmete iz ukradenih avtomobilov. Sestavljen je bil obsežen zapisnik, vsi akti, ki so obsegali nad 400 strani, so bili predani javnemu tožilstvu, trinajsterica zlikovcev pa prijavljena sodnim oblastem.

Kot rečeno so bili na včerajšnji razpravi pred kazenskim sodiščem vsi obtoženci odsotni. Nekateri od teh so na svobodi, drugi pa se še skrivajo.

Po prebranju obtožnice in zaslišanju nekaterih nepomembnih prič, je spregovoril javni tožilec dr. Brenci, ki je predlagal za obtožence precej visoke kazni.

Za El Kassera, El Nagashija, El Asklanija, Voglerja, Oestringerja, Stefana ter Nikolovno 3 leta zapora, za Mazzonija 9 let in 2 mesece zapora ter 150 tisoč lir denarne kazni, za Kargadourisa 3 leta in 1 mesec zapora ter 150 tisoč lir denarne kazni, za Farouka in El Kassara oprostitev zaradi pomanjkanja dokazov, za Bertioyja 6 let in 2 meseca zapora ter 100 tisoč lir denarne kazni ter, kar zadeva obtožbo obrekovanja, oprostitev, ker dejanje ni kaznivo, za Murina po oprostitev zaradi pomanjkanja dokazov.

Uradna branilca, odvetnika Ghezzi in Nurra pa sta za posamezne obtožence predlagala oprostitev, ker dejanje ni kaznivo ter najnižje kazni.

Sodniki so po skoraj enournem posvetu izglasovali sledečo razsodbo, ki obsoja: Mazzonija na 5 let zapora in 150 tisoč lir denarne kazni, Farouka in Kargadourisa vsakega na 2 leti zapora in 60 tisoč lir denarne kazni, Murina in Bertioyja pa na 2 leti in 8 mesecev zapora ter 100 tisoč lir denarne kazni. Vse ostale pa so zaradi pomanjkanja dokazov oprostili obtožbe združevanja v kriminalne namene ter tatvine, Bertioyja pa, z utemeljitvijo, da dejanje ni kaznivo, obtožbe obrekovanja. Poleg tega so vsem odpustili dveletno zaporno in celotno denarno kazen, razen Mazzoniju, ki so mu odpustili enoletno zaporno in celotno denarno kazen.

Na pobudo deželnih organov

450 milijonov lir za nego umsko prizadetih

Na svoji zadnji seji je deželni odbor med drugim sprejel predlog odbornika za higieno in zdravstvo Devetaga o porazdelitvi razpoložljivih sredstev (450 milijonov lir) za posege v korist umsko prizadetih v Furlaniji - Julijski krajini, in sicer v skladu z deželnim zakonom štev. 22 iz leta 1966. Iz tega sklada bodo podelili 200 milijonov lir videmski, 90 tržaški, 90 goriški in 70 mil. pordenonski pokrajini.

Za ustanavljanje, krepitev in obratovanje psihopedagoških središč bodo prejele videmska 58, goriška 50, tržaška 39 in pordenonska pokrajina 32 milijonov lir; za vzdrževanje pacientov v umobolnicah in za njihovo nego doma 110 milijonov videmska, 45 tržaška, 40 goriška in 32 milijonov pordenonska pokrajina; za organizacijo posebnih tečajev in delavnic za umsko prizadete bodo prejele 30 milijonov videmska, 5 milijonov tržaška in 5 milijonov pordenonska pokrajina; za poslovanje diferencialnih razrečov pa je dežela nakazala 2 milijona lir videmski, 1 mil. lir tržaški in prav toliko pordenonski pokrajini.

Zaradi neprevidnega pešca, ki mu je nepričakovano prečkal cesto, je moral odv. Branko Agneletto v Dreveredu D'Annunzio sunkovito zaviti v stran, pri čemer je s svojim težkim vozilom treščil v opel tržaške registracije Romana Sossija. Odvetnik Agneletto se je lažje ranil po obrazu, zaradi česar se je zatekel na nevrokirurški oddelek. Škoda na obeh vozilih pa je kar precejšnja.

OB PRAZNIKU REPUBLIKE

Nad 40.000 Jugoslovanov je včeraj obiskalo Gorico

Tudi v Kanalski dolini in Beneški Sloveniji so imeli precej prometa

Drugi dan praznovanja dneva republike v Jugoslaviji se je včeraj že v zgodnjih urah usmerila dolga kolona jugoslovanskih avtomobilov in avtobusov proti Gorici za turizem in nakupe po tukajšnjih trgovinah. Kmalu se je vila več kilometrov dolga dvojna kača motornih vozil od mejnega prehoda pri Rdeči hiši vse do Nove Gorice in do Ajševice, da bi prišli na vrsto. Računajo, da je v dopoldanskih urah preko Rdeče hiše in sosednih mejnih prehodov v Solkanu, Šempetru in pri Mirnu prišlo na goriško stran nad 40.000 jugoslovanskih izletnikov. Tako so bila v opoldanskih urah zatrpana z avtomobili in avtobusi ne samo vsa parkirišča na Travniku, na Trgu Battisti in drugod, ampak tudi vse druge ulice v središču mesta.

Po trgovinah, ki so v pričakovanju tega navala odredile ukinitev poldnevne ponedeljske zapore, so imeli polne roke dela in zlasti v veleblagovnici Standa se je trlo ljudi. Nekateri trgovci so celo skrajšali opoldanski odmor, samo da so ustregli številnim gostom.

Žal je večino dneva slabo vreme z dežjem motilo izletnike. V popoldanskih urah se je začela odvijati kolona avtomobilov v nasprotni smeri ter je segala od Rdeče hiše pa vse do mestnega središča, ker ji kljub pospešenemu postopku za preglede obmejni organi niso bili povsem kos. Vendar pa je ves promet potekal brez zmešnjave in v redu, z edino oviro, kot rečeno, da je precej močno deževalo.

Tudi iz Kanalske doline poročajo, da je bil velik promet na mejnih prehodih pri Beli peči ter na Predilu, ki je še vedno odprt za promet. V Trbižu so tudi imeli trgovci polne roke dela z jugoslovanskimi klienti.

Precej prometa so zabeležili v obeh smereh tudi v Beneški Sloveniji, zlasti na mednarodnem prehodu pri Stupici, z dolgimi vrstami avtomobilov dopoldne v eni in popoldne v drugi smeri.

KORISTNE POBUDE KONZORCIJA ZA INDUSTRIJSKO CONO

Kaže, da bodo v Krminu zgradili nekaj manjših tovarn

S tem bi bila odpravljena brezposelnost v vsem okolišu - Delavci najdejo zaposlitev doma in ni jim treba voziti se na delo drugam - V tovarnah pa so potrebne varnostne naprave

Spominjamo se še obširnih razprav o ohranitvi pohištvene obrti in industrije v Krminu.

Poleg kmetijstva je bila to namreč najbolj rentabilna gospodarska aktivnost v tej veliki občini, na meji med goriško in videmsko pokrajino.

Pred leti so se nekateri obrtniki v Krminu oprijeli resnejšega delovanja na tem področju, prvi, ki je šel po tej poti je bil Slovenec Ivan Prinčič, ki ima danes odlično tovarno za izdelovanje pohištva, za njim so se, vendar v manjši obliki, specializirali tudi nekateri domači furlanski obrtniki.

Vendar je bila ta dejavnost premajhna za gospodarski procvit Krmina in njegove okolice. Ljudje iz tega kraja, ki niso našli zaposlitve doma, so hodili na delo v goriške tovarne, nekateri celo v tržiško ladjedelnico, nekateri v Mariano, v zadnjih letih pa je bil na vrsti množičen vsakodnevni odhod v številne nove tovarne pohištvene industrije, ki so zrasle v San Giovanni al Natisone in v Manzanu.

Zaradi tega so se pričeli že pred leti odgovorni ljudje v Krminu zanimati za možnosti o ustanovitvi majhne industrijske cone, v kateri bi lahko zgradili nekaj tovarn, ki bi bile zmožne zaposliti domačo delovno silo, tako da ji ne bi bilo treba odhajati vsak dan v več desetin kilometrov oddaljene kraje. V ta namen je bil ustanovljen konzorcij za krminsko industrijsko cono v katerega so vstopili kot člani krminska občina, goriška pokrajina, trgovinska zbornica in goriška posojilnica. V aprilu leta 1968 je bil umeščen odbor tega konzorcija, za predsednika je bil izvoljen Alessandro Donati, eden izmed zastopnikov krminske občine v njem.

Konzorcij je odkupil od kmetov nekaj zemljišča ob cesti Krmin-Mariano, plačal jih je po cenah od 250 do 650 lir na kvadratni meter, ter jih potem odstopil po znatno nižji ceni in pod določenimi pogoji nekaterim domaim ali tujim tovarnarjem, da bi tu zgradili svoje obrate in dali konkretna zagotovila o zaposlitvi domače delovne sile.

Pri tem svojem delu se je konzorcij poslužil znatnih propagandnih sredstev in uspelo mu je privabiti v Krmin nekatere industrijce iz drugih krajev.

Doslej so v novi industrijski coni zgradili tri tovarne. Največja je TEC-Friuli, ki ima pokrito površino 7.500 kv m in zaposluje 170 delavcev in uradnikov.

V tej tovarni, kjer izdelujejo umetno usnje, je že prišlo, po nekaj mesecih obratovanja, do smrtne nesreče in do več poškodb na delu. Potrebno je, da ta tovarna, last neke milanske družbe, izvede vsa tista dela, ki so potrebna za zaščito delavcev, zlasti če ugotovimo, da je dobila znatno denarno pomoč iz javnih sredstev. Predvidevajo, da bo tovarna v kratkem začela graditi še nove hale in da bodo nato v njej lahko zaposlili do 300 delavcev.

Tovarna kartonskih zabojev «Scatolificio Friuli - Venezia Giulia» zaposluje okrog 40 ljudi, tovarna Venica in Mocchiutti pa zaposluje 35 ljudi (prej 20 ljudi) in izdeluje dele za stolice. Baje se bo podjetje še razširilo.

V zadnjem času so pričeli z gradnjo dveh novih objektov. Tovarna MIBB bo izdelovala pohištvo za otroke in bo zaposlila okrog 30 delavcev. Z delom bodo pričeli spomladi. V industrijsko cono se bo preselilo še neko korminsko podjetje, Iacuz, ki bo izdelovalo pohištvo. V tej delavnici bo delalo 12 ljudi. Poleg te bodo zgradili še manjšo delavnico pohištvene stroke.

Važnejše pa so perspektive. Med industrijskim konzorcijem in zainteresiranimi tekò pogajanja o gradnji večje pohištvene tovarne, v kateri bi našlo zaposlitev okrog 100 ljudi ter druge tovarne za izdelavo tepihov in moketov, kjer bi delalo okrog 70 ljudi. Na vrsti bi bila še tovarna prehrambene industrije, v kateri bi morda našlo zaposlitev okrog 100 ljudi. Gre v teh treh primerih za investicije v višini milijarde in pol lir.

Z že obstoječimi tovarnami in s predvidenimi, menijo odgovorni činitelji v Krminu, da bi bilo moč zaposliti v glavnem domačo delovno silo. S tem bi bil namen konzorcija dosežen. Gotovo pa je, da bi se okrog vseh teh tovarn razvila vrsta manjših delavnic in ne smemo izključiti možnosti, da bi se jutri zgradila v bližini Krmina še kaka druga tovarna. Govor je namreč že, da bodo v Moraru v kratkem zgradili tekstilno tovarno, v kateri bi lahko našlo zaposlitev dvesto delavk. Z vsemi temi tovarnami bi bila za dališo dobo odpravljena nevarnost brezposelnosti na tem področju goriške pokrajine.

NAROČITE SE NA Primorski dnevnik!

SINDIKALNE VESTI

Tudi v Gorici zavod za izobraževanje delavcev

Uslužbenci zadrug o svojem položaju

V teku meseca novembra je Zavod za kulturni razvoj delavcev (ISCLA) organiziral na pokrajinskem sedežu CISL v Gorici več srečanj s posameznimi skupinami delavcev z namenom, da bi ustanovili krajevno podružnico tega zavoda.

Na teh sestankih so obravložili pomen in tematiko delovanja tega zavoda. Predvsem so poudarili potrebo po kulturnem izpopolnjevanju odraslih delavcev. Tako izpopolnjevanje naj nudi delavcem kulturne pripomočke da lahko potem sami presodijo in odločajo v gospodarskih zadevah, političnem položaju, bodisi v mestu, doma ali v tovarnah. Za tako presojo je potrebno globlje poznavanje kulture in vede, za dosego katerih ni dovolj samo šola ampak je potrebno stalno izpopolnjevanje svoje izobrazbe.

V tem pravcu ima Zavod na programu razne kulturne aktivnosti s pomočjo lekcij, razprav, skupnega študiranja s posebnim poudarkom na ekonomske vede.

Te dni se je na sedežu CGIL v Gorici sestal pokrajinski odbor sindikata delavcev pri zadrugah, ki je ob tej priliki proučil kako je z zadevo pogajanj za obnovo vsedržavne pogodbe kategorije. Govor je bil tudi o enotni sindikalni akciji treh sindikatov CGIL, CISL in UIL na Goriškem. Ob zaključku so določili tri nove člane pokrajinskega odbora svoje kategorije in sicer: Francesco Dugo, Marisa Tomadin in Elio Maughigna.

Vesti iz Tržiča

V bolnišnici so pridržali za 20 dni na zdravljenju 42-letnega Karla Legišo iz Devina, Postajna ulica 2, ki si je pri cestni nesreči zlomil peto desne noge.

Koncert v Ronkah bosta imela v organizaciji domače Pro Loco v soboto 5. t.m. pevski zbor in folklorna skupina iz Galižana v Istri. Na sporedu so istrske ljudske pesmi in plesi.

Starancan. Občinski svet v Starancanu bo imel v četrtek 3. t.m. ob 20.30 sejo. Na dnevnem redu je kakih 15 točk. Med drugim bo do odobrili drugi obrok del pri gradnji otroškega vrtca (30 milijonov) ter razsvetljavo športnega igrišča (2 milijona). Obe dali izvajajo z deželnim prispevkom.

Kje bomo silvestrovali?

Ste se že vprašali, kje boste silvestrovali? Športno združenje «Mladost» iz Doberdoba Vam nudi priliko, da preživite Silvestrov večer v veselem razpoloženju in mladostnem vzdušju.

Športno združenje «Mladost» Vas vabi, da se udeležite silvestrovanja, ki bo v Prosvetni dvorani na Verdijevem korzu 13, v Gorici. Še ta teden bo javljeno v tisku, kako in kje lahko dobite vabila.

Avtobus trčil v tovornjak

Včeraj dopoldne sta na pokrajinski cesti pri Zdravščini trčila delavski avtobus, ki ga je vozil njegov lastnik 60-letni Bruno Stabile, doma iz Gorice, Ul. Lungh'Isonzo st. 28, ki je vozil od Sovodenj proti Zagraju ter kamionist 43-letni Humbert Gril iz Staranzana, Ul. Filzi 29, ki je prihajal v nasprotni smeri.

Obe vozili sta trčili čelno in na srečo v njih, razen šoferjev, ni bilo drugih potnikov, pa tudi ta dva sta ostala nepoškodovana. Pač pa so karabinjerji iz Gorice, ki so napravili zapisnik, ugotovili veliko škodo na obeh vozilih.

PO SOBOTNEM SESTANKU

Spremenjena večina v socialdemokratski stranki

V izvršnem odboru imajo sedaj večino člani iz Tržiča in Gradiške - Candussi spet tajnik

Do napovedane krize v goriški socialdemokratski stranki ni prišlo, dejansko pa se je razmerje sil znotraj goriške federacije te stranke spremenilo v korist tistih, ki so grozili s krizo.

Pred tednom dni je dvanajst članov pokrajinskega odbora (ta jih šteje skupno 23) podpisalo resolucijo, v kateri so zahtevali odstop sedanjega izvršnega odbora ter mu očitali, da je kriv za izločitev socialdemokratov iz občinskih odborov v Tržiču in Gradiški. Nekaj dni kasneje so trije člani te «opozicijske» skupine dali ostavko iz izvršnega odbora, napovedan pa je bil še odstop dveh drugih članov, ki niso spadali v to desidentno skupino.

V soboto zvečer je prišlo do presenečenja. Podpisniki so protestno resolucijo umaknili, prišlo je, ob prisotnosti člana vsedržavnega vodstva stranke, do širše debate, nato so izvolili nov sedemčlanski izvršni odbor. V njem, čeprav so za tajnika potrdili Candussija, ima dejansko večino skupina, ki je hotela spremeniti vodstvo pokrajinskega vodstva PSU. Prej je ta skupina v odboru, ki je štel devet članov, imela le tri svoje pristaše, sedaj pa so odbor zožili na sedem članov, v njem pa so kar štirje podpisniki resolucije.

Za tajnika je bil, kot smo že rekli, potrjen Candussi iz Gorice, podtajnik je spet inž. Lodatti prav tako iz Gorice, dodali so še drugega podtajnika, Albertija iz Gradiške. V izvršnem odboru so še Rovis iz Gorice, pa Bon, Gallas in Labile iz Tržiča. Alberti in slednji trije pripadajo skupini, ki je podpisala protestno resolucijo.

Iz izvršnega odbora je bil tako izločen bivši poslanec Zucalli. Politični opazovalci v Gorici menijo, da je bila vsa procedura okrog tega protesta Tržičanov in Gradiščanov usmerjena prav v izključitev tega goriškega voditelja socialdemokratske stranke. To je najvidnejša osebnost v tej stranki in morda je komu, ki misli že sedaj na deželne volitve, trn v peti.

VESTI Z ONSTRAN MEJE

Prireditve in proslave ob dnevu republike

Prometu izročen nov kontejnerski terminal
Številni gostje iz Slovenije in iz zamejstva

Dan republike so tudi na Koprskem proslavili s številnimi prireditvami in proslavami. Proslave so bile v vseh občinskih središčih, v delovnih kolektivih in po šolah. V Kopru so ob dnevu republike izročili prometu nov kontejnerski terminal, s čimer bodo znatno pridobili na času pri nakladanju in razkladanju ladij. Nadalje so v počastitev dneva republike izročili prometu prenovljeno cesto križišče Koksarna - križišče Hrvatini. S tem je bila končana prva faza rekonstrukcije te ceste, ki je zaradi številnih novih turističnih objektov iz leta v dan bolj pomembna. Ob dnevu republike so v Kopru tudi odprli razstavo Pionirski foto 1970. Njeja dela je razstavilo 22 fotoamaterjev iz vse Slovenije, med njimi tudi 6 iz Primorske. Med prazničnimi dnevi so sprejeli v Kopru tudi cicibanov v pionirsko organizacijo.

Ob zaključku delavskih športnih iger je sprejel predsednika koprske občinske skupščine Miro Kocjan sportnike in športne funkcionarje, ki so ga predvsem seznanili z neurejenim finančnim stanjem v športu. Zaradi tega je zmeraj težje dosegati uspehe tako v množičnosti kakor tudi v kvaliteti. Predsednik Kocjan je zagotovil športnikom pomoč v okviru gmotnih možnosti komune. Omenil je tudi, da pripravljajo načrt o zgraditvi večjega športno rekreativnega centra na sečoveški bonifiki.

Glede samega obiska izletnikov v nedeljo lahko rečemo, da je bil ob vsemi pričakovanji. Lepo vreme je privabilo tako goste iz zaledja, kot številne kolektive in posameznike iz notranjosti Slovenije. Največja gneča je bila v nočnih zimskih bazenih v Portorožu, Izoli in v Simonovem zalivu, pa tudi na kegljiščih in drugih športnih objektih. Močno pa se je znižal promet v ponedeljek, ko je bilo vreme nenadoma poslabšalo. Kljub temu so bili le obmejni prehodi, kjer so se vrstile oba dneva dolge kolone vozil Jugoslovanov, ki so potovali v Italijo ali se vračali od tam.

Pri koprski založbi Lipa je izšla knjiga Janka Perata Umirajoči čas, to je roman o Primorcih, ki jih je druga svetovna vojna zajela v Italiji v italijanski vojski in so se potem z velikimi težavami prebili v Primorske brigade. Avtor knjige je doma iz Tolmina. Posvetil jo je bližnjemu partizanskemu srečanju Primorcev, ki so prišli v NOV iz Afrike, Grčije in Albanije. Srečanje bo 20. decembra v koprski dvorani. Ob tej priložnosti bodo v koprskem pokrajinskem muzeju odprli razstavo: «Iz Afrike v Primorske brigade».

Hud zlom roke zaradi padca v stanovanju

Zaradi zloma nadlahtnice v ramenu so včeraj sprejeli s prognozo okrevanja v 60 dneh na ortopedskem oddelku 88-letno Francesco Gomisel vd. Galli iz Ul. Belpoggio 13. Priletna ženska, ki se je z rešilnim avtom zatekla v bolnišnico, je izjavila, da ji je pred tednom dni postalo v spalnici slabo, zaradi česar je nerodno padla na tla.

V soboto je leteči oddelek kvesture prijavil sodnim oblastem pod obtožbo tatvine 39-letnega avstrijskega državljana Gerharda Gerhardingerja, ki je prišel v Trst kot turist. Avstrijca so zalotili v notranjosti Upima pri kraji 2.500 lir vredne ženske torbice iz umetnega usnja. Gerhardingerju se je sicer posrečilo zbežati na ulico, a tu ga je načelnik prodajnega oddelka Upima s pomočjo agenta prijel.

ZOPET SMRTNA PROMETNA NESREČA

PRI DOMJU SE JE «FIAT 500» ZAGOZDIL V USTAVLJENI AVTOBUS

Sopotnik, doma iz Turina, umrl med prevozom v bolnišnico

Verjetno je v trenutni nepazljivosti šoferja treba iskati razloge prometne nesreče, ki je v noči od sobote na nedeljo terjala življenje komaj 28-letnega Ferruccia Panichellija iz Turina, ki je kot uslužbenec tovarne Grandi motori delal pri Domju. Turinčan se je peljal s fiatom 500, ki ga je vozil 22-letni Fausto Emer iz Taia pri Trentu in v katerem je bil njun delovni tovariš in Emerjev sovaščan 22-letni Luigi Cescatti.

Kam je bila trojica namenjena ni znano. Dejstvo pa je, da se je Emer znašel pri hišni št. 38 pred ustavljenim avtobusom podjetja SAP. Mladenič je sicer takoj pritisnil na zavore, vendar prepozno. Njegovo vozilo se je zagozdilo pod zadnji del avtobusa. V večjem vozilu je bil tedaj le šofer Rinaldo Turk, ki je urejeval vozovnice. Nenaden sunek ga je presenetil in obenem vrgel ob vetrobran. Na srečo se je Turk rešil brez poškodb. Nemudoma je stopil na cesto, kjer se mu je nudil grozen prizor. Ker sam ne bi mogel pomagati ranjencem, je stekel do bližnje gostilne, od koder je poklical osebje Rdečega križa in karabinjersko izvidnico.

Vse tri so z vso hitrostjo odpeljali v bolnišnico, kamor pa je Panichelli prišel že brez življenja: med prevozom je namreč podlegel hudim poškodbam.

Medtem ko so Emerja poslali s prognozo okrevanja v 10 dneh na nevrokirurški oddelek, so Cescattija, kateremu so ugotovili razne zlome, premestili iz sprejemnega na ortopedski oddelek, kjer se bo moral zdraviti mesec dni.

Niti nedelja ni minila brez nesreč. Na srečo ni bilo huje ranjenih, vendar je nekaj oseb moralo vseeno v bolnišnico. Najhujša nesreča se je pripetila na cesti Opčine — Trst na ovinku tik pred kamnolomom Faccanoni. 29-letni tehnik Giuseppe Pacifico s Trga Cornelia Romana je vozil giulio proti Trstu, ko je nepričakovano izgubil oblast nad hitrim vozilom, ki ga je zaneslo s ceste in treščilo v avto 1300 junior, ki je bil parkiran ob strani.

Pacifico se je rešil brez hujših poškodb, zaradi česar so ga v bolnišnici po zdravniški pomoči odslovili s prognozo okrevanja v nekaj dneh. Huje pa se je pripetilo sopotnicama: 29-letna Maria Majda Juljeta Vandura se bo morala zaradi raznih zlomov zdraviti 30 dni, 38-letna Ornella Virginia Leonard pa 20 dni. Obe so pridržali na ortopedskem oddelku.

Štirje ranjeni pri čelnem trčenju dveh avtomobilov

Trije Jugoslovani, 27-letni Franc Fidler iz Rogaške Slatine, 23-letna Marija Kranjčič iz Zakretja in 28-letni Josip Igrič iz Ivanec brega, so bili s fiatom 750 kninske registracije namenjeni v Trst, ko so se na državni cesti 58 (Opčine — Narodna ulica) znašli pred opel rekordom, s katerim se je 28-letni Fulvio Vascotto iz Milj, hotel izogniti tovornjaku, pri čemer je zavozil na levo stran cestišča. Trčenje je bilo neizbežno in ker so bili vsi ranjeni, so jih z zasebnimi vozili odpeljali v bolnišnico. Tu so Fidlerja sprejeli zaradi udarcev po prsnem košu z verjetnimi kostnimi poškodbami s prognozo okrevanja v 8 dneh na I. kirurškem oddelku, Kranjčičevo, ki so ji ugotovili poleg udarca v glavo tudi rane na raznih delih telesa s prognozo okrevanja v dveh tednih na nevrokirurškem oddelku. Igriča s prav tako prognozo na ortopedskem oddelku, medtem ko se bo moral Vascotto, ki je imel globoko rano pod brado in razne odrgnine po rokah in nogah, zdraviti kakih 10 dni na I. kirurškem oddelku.

VESTI Z ONSTRAN MEJE

Imenovan odbor za zgraditev mejnega prehoda za avtocesto

Vodil ga bo župan iz Nove Gorice Rudi Šimac
Sprejemi na meji ob jugoslovanskem prazniku

Občinska skupščina v Novi Gorici je na svoji zadnji seji ustanovila odbor za zgraditev novega mednarodnega mejnega prehoda med Jugoslavijo in Italijo. Zgradili ga bodo na območju med Šempetrom in Vrtojbo, na mestu, kjer se bo v prihodnje sistem italijanskih avtocest združil z jugoslovanskim cestnim omrežjem oziroma z mednarodno avtomobilsko cesto Villesse - Gorica - Nova Gorica - Šentilj ob avstrijski meji. Prehod bo namenjen predvsem za blagovni promet oziroma izmenjave med sosednima deželama, njegova zmogljivost pa bo znašala okoli 2 milijona ton tovora letno.

V okviru pripravljalnih del bodo kmalu zgradili novo cesto, ki bo predvideni prehod čez Šempeter povezala z obstoječim cestnim omrežjem oziroma s sedanjo cesto Nova Gorica - Ajdovščina - Ljubljana.

Odbor za zgraditev novega mednarodnega mejnega prehoda, ki bo eden največjih ob široko odprti jugoslovansko-italijanski meji, bo vodil novogoriški župan diplomirani ekonomist Rudi Šimac. V njem pa je tudi dr. Rudi Rutar, ki že vsa leta sodeluje pri uresničevanju raznih pobud ob meji.

Ob 29. novembru, prazniku jugoslovanske republike, so bili na vseh obmejnih prehodih na našem območju slavnostni sprejemi. Obmejni uslužbenci sosednje dežele so povabili medse italijanske kolege, policijske in carinske organe ter jih pogostili. Gre za srečanja, kakršna prirejajo vsako leto. Tudi tokrat so poudarili, da obmejni organi obeh sosednjih dežel med seboj vzorno sodelujejo oziroma vzdržujejo odlične medsebojne odnose, kar se najbolj odraža v nemotenem in hitrem poteku potniškega in blagovnega prometa čez mejo.

Razna obvestila

PREDAVANJE O JAMAH bo jutri, 2. t. m. ob 20.30 v klubu «S. Gregorčič» v Gorici. Načelnik jamarskega odseka pri SPD Slavko Rebec bo prikazal zanimiv film o Aragonitni Jami pri Ravnah blizu Cerknega. S pomočjo številnih diapozitivov bo prikazal tudi zanimivosti drugih kraških jam.

V KLUBU «S. GREGORČIČ» na Verdijevem korzu 13 v Gorici bo v petek, 4. t. m. prvi kulturni večer letošnje sezone. Posvečen bo pokojnemu Francetu Bevku in ob tej priliki bodo vrteli film «Kaplan Martin Čedermac» ki je napravljen po njegovi znani povesti o trpljenju Beneških Slovencev.

Ob tej priliki bo v klubskih prostorih otvorjena tudi razstava o štirih bazovskih junakih ob 40-letnici njihove obsodbe po posebnem fašističnem sodišču in njihove ustrelitve.

OKROŽNO SODIŠČE V GORICI

Od Tržiča proti Trstu sta vozila 66 kilogramov tihotapskih cigaret

Tudi po ločitvi od žene, mož še vedno ni našel miru

Pred okrožnim sodiščem so na zadnjem zasedanju zopet razpravljali o tihotapljenju inozemskih cigaret, ki so jih našli v nekem avtomobilu, ki ga je prometna policija ustavila na cesti med Tržičem in Sesljanom dne 21. junija lani.

Na zatožni klopi sta sedela 30-letni Pasquale Jurissevich iz Trsta, Ul. Milano 27 in pa 30-letni Mario Lissiach iz Trsta, Ul. Frausin št. 8. V obtožnici je rečeno, da sta vozila v avtu fiat 1500, ki je bil last 58-letnega Danteja Udovicija iz Trsta za 66 kg inozemskih cigaret, za katere seveda tudi nista plačala davka na poslovni promet (IGE). Vozilo je upravljal Lissiach na povabilo Jurissevicha, ki ga je povabil s seboj. Ta pa se je izgovoril, da ga je povabil v Latisano nekdo, ki ga je poznal samo po imenu Giorgio in ga prosil, naj bi mu prepeljal nekaj zavojev tekstilnega blaga za prodajo v Trst. Dejansko pa so bile v teh zavojih tuje cigarete.

Seveda tak izgovor ni imel učinka, kakor si ga je želel obtoženec in državni tožilec dr. Laudisio je predlagal za vsakega od obeh obtožencev po 13 mesecev zapora in po 3.960.000 lir globe ter še po 273.000 lir globe za IGE. Sodni dvor pa je odmeril Jurissevichu en mesec zapora in 3,2 milijona lir globe; Lissiachu pa so odmerili 45 dni zapora in 3,3 milijona lir globe.

Jurissevicha je zagovarjal odv. Pacor iz Trsta, Lissiacha pa odv. Cossa iz Gorice. Oba sta proti obtožbi vložila priziv.

Kar v dveh zadevah se je moral pred sodniki zagovarjati 34-letni Michele Candeloro, ki je doma iz Krmina, ki pa sedaj živi v Gorici v Ul. Baiamonti, kjer ima sobo pri Zori Cej. Prva zadeva se nanaša na dogodek dne 8. septembra 1967 v Gorici in v obtožnici je rečeno, da je vdrl v stanovanje svoje žene, od katere je sodno ločen ter je pri tem razbil šipo pri vhodnih vratih. Žena, s katero nista baš v dobrih odnosih, mu očividno ni marala odpreti in ko je prišel v stanovanje je ženo, Lilijano Tonut treščil s kosom opeke po glavi ter ji prizadejal poškodbo, za katero se je morala zdraviti 16 dni. Dalje je rečeno v obtožnici, da je ob tisti priliki Candeloro odnesel ženi iz njene listnice, ki jo je držala v nekem predalu 41.000 lir. Sodišče je v tej zadevi obsodilo Candelora na leto dni zapora, kazen pa je brisana zaradi amnestije.

V drugi zadevi pa je bil Candeloro obtožen, da je v pijanosti zmerjal in brcal dva policaja, ki sta posredovala, ko je pijan razgrajal na javnem prostoru. To se je zgodilo dne 14. maja 1968 v gostilni v Ul. Baiamonti, ki jo upravlja Cecilia Laurenti, ki je menda prijateljica ločene Candelorove žene. Prav s tem v zvezi krožijo tudi komentarji, da sta ti dve sporazumno poskrbeli, da se je mož opil, dobro vedoč, da mu vino škodi in da nosi pogubne posledice.

Državni tožilec je zanj predlagal 19 mesecev in 15 dni zapora; sodišče pa je upoštevalo okoliščine in ga obsodilo na 10 mesecev zapora pa še to so mu brisali z amnestijo. Branil ga je odv. Bernot.

Drž. tož. dr. Laudisio; preds. sod. Dr. Bassi; sodnika Succi in Mazzarella. Zap. Noselli.

Kino

VERDI: 17.15—22.00 «La confessione», I. Montand in S. Signoret; kinemaskopski film v barvah.
CORSO: 17.15—22.00: «Dramma della gelosia» tutti particolari in cronaca, M. Mastroianni in M. Vitti; italijanski film v barvah.
MODERNISSIMO: 17.15—22.00 «Bolidi sull'asfalto a tutta birra», G. Agostini in S. Leonardi; italijanski kinemaskopski film v barvah.
VITTORIA: 17.15—21.00 «Uccidete il vitello grasso e arrostitelo», G. Sorel in M. Tolo; italijanski kinemaskopski film v barvah, mladini pod 18. letom prepovedan.
CENTRALE: 17.00—21.30 «I 2 maggiolini più matti del mondo», F. Franchi in C. Ingrassia; italijanski film

Z NEDELJSKEGA OSMEGA ZASEDANJA GLAVNEGA SVETA SKGZ

Poročilo predsednika SKGZ Gorazda Vesela

Prikazati značilnosti sedanjega trenutka, ki ga živimo Slovenci v Italiji, ter poiskati pota, kako bi stvari kar najbolj obrnili v prid našega osnovnega smotra — obstoja in razvoja naše skupnosti — to želi biti vodilna misel današnjega glavnega sveta odnosno občnega zbora, kakor bi ga hoteli imenovati v prihodnje.

Dve leti nas ločita od zadnjega zbora, ki smo ga imeli v teh prostorih, pa bi želeli potegniti črto pod našim delom in pogledati, kolikšna je bila njegova uspešnost. Dve leti je pravzaprav kratka doba, še celo pa je kratka v razvoju skupnosti, kot je naša. Toda v teh dveh letih so se vendarle primerile stvari, prek katerih ne moremo, ne da bi jih dodobra osvetlili. Zgodilo se je marsikaj v odnosu oblasti do nas, kar je sad naše vztrajne in tudi naporne ter časovne daljše dobe.

Poželi smo en del setve. Prav gotovo bi spričo potreb, ki jih imamo, morala biti ta žetev obilnejša. Upravičena je naša neučakanost zavoljo hudih posledic 25-letne fašistične dobe in povojnih trdih primerov raznarodovanja, diskriminacije, materialnega in psihičnega pritiska; in karkoli smo že dobili in bomo še dobili v razvoju zadovoljevanja naših osnovnih potreb, bo premalo in razlogi za našo nestrpnost bodo vedno upravičeni.

Ko ocenjujemo bero našega političnega boja, moramo predvsem ugotoviti pomembno spremembo v vzdušju, ki je v zadnjih petih letih zajelo naše območje. Kot rezultat boja vseh naprednih in demokratičnih sil so bili slovenski predstavniki izvoljeni v oblastvena telesa ter so znanilci in nosilci odjuge v odnosu oblasti in političnih dejavnikov do nas. Ta proces se je uspešno nadaljeval v poslednjih dveh letih ter je porodil nekatere stvarne dokaze.

Nesporno je, da je postalo vprašanje odnosa do slovenske narodnostne skupnosti danes pri nas, v deželi Furlaniji-Julijski krajini, kakor tudi v celotni italijanski družbi pogostoma prisoten element. To je sad našega vztrajnega boja ter stopnje pomembnega dozorevanja v naprednih vrstah, ki s stalnim zavzemanjem dokazujejo, da je boj za naše pravice neločljiv sestavni del boja marksističnih, katoliških in laičnih sil v naši družbi za spremembo strukture v našem družbenem redu, odpravo neenakosti v porazdelitvi dobrin, da postavijo v žarišče človeka in njegove pravice.

V tem smislu smo bili priča združenim naporom naprednih in demokratičnih sil v državi, da potisnejo politično os v levo. Priče smo bili kvalitetnemu skoku v sindikalni jeseni, ki je postavila temelje za organizacijsko enotnost sindikalnih central ter s tem tudi vsebino in obliko novega avtonomnega subjekta, ki je pomembno pomagalo in dopolnilo v napredku družbe v Italiji. Ta in drugi primeri nam kažejo, kako si pravzaprav življenje ustvarja prilikam in potrebam primerne oblike, docela nove, še pred kratkim neslutene in učinkovite.

Gostje na občnem zboru: Svetozar Polić, Vjekoslav Ivančič, Robert Hlavaty, Jože Hartman in Majda Bojčeva

Od dežele smo veliko pričakovali

V uvodu smo rekli, da bi želeli razbrati značilnosti trenutka, ki v njem živimo. Poglejmo, kako se nam kažejo s pravne strani.

Že vsa povojna leta se sklicujemo na člen 6 ustave, od ustanovitve dežele sem pa še na člen 3. posebnega statuta.

Iskreno smo od dežele veliko pričakovali. Dobila je posebni statut zavolje prisotnosti naše skupnosti. Toda že ob samem začetku ji je ustavno sodišče zastavilo «veto». Z razsodbo ji je bilo odvzelo pravico, sprejemati odločitve v naš prid ter jih obdržalo kot domeno osrednje oblasti, da bi v skladu za njihovimi — za nas nesprejemljivimi stališči manjšinsko tematiko vsaj za tržaško pokrajino obravnavali v recipročnih italijansko - jugoslovanskih odnosih.

Razsodba ustavnega sodišča pride nekaterim zelo prav, da s sklicevanjem nanjo prikrivajo svojo politično nerazpoložljivost do nas. Dežela si mora izbojevati avtonomijo tudi na tem sektorju ter mora v skladu z zagotovili predsednika na pristojnih mestih odločneje posredovati naše pravice.

Osrednje oblasti so nam doslej izdale zakon 1012 od leta 1961, ki uzakonja slovenske šole ter določa stalež. Udejsten je bil samo tisti del, ki še nanaša na učitelje, medtem ko za profesorje šole prav v zadnjem času obljubljajo dokončno rešitev. Polovično urejanje kaže nečloveški in diskriminacijski odnos do slovenskih profesorjev, ki so enkrat že šli protestirat v Rim in bodo šli ponovno, če bo treba, tako zvrhana je mera njihovega zapostavljanja.

Iz leta 1967 je zakon 935, ki končno daje pravico staršem, da otroka poimenujejo s slovenskim imenom. Deželni svet je sprejel predlog državnega zakona o preganjanju netilcev narodnostne mržnje ter o ukrepih za zaščito narodnih in jezikovnih manjšin. Prav tako je deželni svet sprejel predlog, da se v deželno zakonodajo uvede beseda *«slovenska manjšina»* namesto *«skupnost, nosilka posebnih koristi»*. S tem smo končno letos Slovenci tudi pravno dobili svoje pravo ime Pri dobri politični volji ima ta odločitev lahko blagodejne učinke.

V teku je nadalje revizija kazenskega in civilnega zakonika, iz katerih obljubljajo, da bodo črtali fašistične člene o sodnem preganjanju, če se pred sodiščem poslužujemo slovenskega jezika.

V tržaški pokrajini smo na temelju Londonskega sporazuma, v goriški pa smo šele v zadnjem času s politiko «via facti» dobili nekatere dvojezične javne napise. Na Tržaškem jih je več v okoliških občinah in v nekaterih posameznih vaseh v zgornjem delu občine Trst. Ne moremo se sprijazniti z dejstvom, da takšnih napisov ni ne v Trstu in ne v Gorici, kjer živi večji del naših ljudi. Tudi akcija za poimenovanje ulic po zaslužnih slovenskih možeh na Tržaškem se je ustavila, medtem ko bi želeli uresničiti takšno pobudo tudi v Gorici. Ustavila se je priprava za ustanovitev rajonskih konzult v Trstu in tudi v Gorici ni videti otipljivih dokazov pomembne resolucije občinskega sveta o ustanovitvi konzulte za našo kulturno dejavnost, dasiravno bi lahko rekli, da je že moč opaziti duha tega dokumenta. Zahtevamo vrnitev poitalijančenih osebnih priimkov in krajevnih imen v izvirno slovensko obliko.

Zabeležiti moramo obžalovanja vreden primer, ko so na spomeniku padlih partizanov v Šent Lenartu v Beneški Sloveniji izbrisali že vklesan slovenski napis, čeprav sta na istem pokopališču dva povsem slovenska napisa. Dogodek je slabo odjeknil v vsej slovenski javnosti.

S povečanimi napori domačih in vseh zamejskih sil moramo Slovencem v Benečiji pomagati uresničiti vsebino pisma, ki so ga poslali predsedniku Berzantiju o odprtih vprasanjih jezikovnega in gospodarskega značaja. Skrbno moramo spremljati delovanje kulturnega društva «Ivan Trinko», ki prireja vsakoletne uspele emigrantske dneve, njihove časopise Matajur, Dom in tudi Emigranta, ki ga tiska društvo izseljencev iz Beneške Slovenije. Njihovo življenje in delo v zdomstvu zasluži vso našo skrb in tudi pohvalo za vsestransko združevanje ter osveščanje izseljencev.

Dr. Apovnik in dr. Franci Zwitter predstavnika Zveze slovenskih organizacij na Koroškem in jugoslovanski konzul v Trstu Boris Tranger

Število izvoljenih Slovencev

Število izvoljenih Slovencev ostaja na zadovoljivi ravni. Imamo slovenskega poslanca, tri slovenske deželne svetovalce, štiri občinske in pokrajinske odbornike v Trstu ter dva odbornika v pokrajinskem in občinskem svetu v Gorici, odbornika v Krminu itd.. V okviru dogovora med strankami smo dobili nekaj odločujočih položajev v krajevnih upravah. Še vedno pa je zelo veliko raznih ustanov in komisij, kjer bi naši predstavniki mogli tolmačiti naše potrebe ne samo narodnega, ampak tudi strokovnega značaja.

Z vsevečjim vplivom sindikalnih in delavskih organizacij se kaže potreba po ovrednotenju slovenskih kadrov, katerim naj se odprejo vrata na odgovorne položaje. Potrebno je uvesti slovenski jezik tudi na to področje in v to tematiko, kjer bi moral biti slovenski človek sorazmerno zastopan. S tem v zvezi se pojavlja tudi potreba našega delovnega človeka po strokovni in narodno obrambni pripravi za prevzemanje odgovornosti na novih položajih vplivanja in odločanja, ki se odpirajo s povečanjem pogodbene moči delavskega razreda. S tem v zvezi bo kazalo, za primer, navesti, kako je progresivni slovenski pisatelj Prežihov Voranc obsojal politiko avstromarksizma na Koroškem, kjer so z izključno uporabo nemščine izrinili slovenščino ter s tem pospeševali potujčevanje. Napredna misel je zadnje čase obogatila internacionalizem s spoznanji in vrednotami, tako da bi morali končno tudi na tem področju, ki nam je še posebej pri srcu, odpreti v naši politiki novo poglavje za tako pomemben del Slovencev.

Naša narodnostna vprašanja so zaradi vedno večjega razumevanja s strani naprednih sil večinskega naroda — in v prvi vrsti vseh slovenskih dejavnikov — postala sestavni del našega splošnega dogajanja. Izjave italijanskih javnih delavcev ustvarjajo ugodno vzdušje, v katerem se danes lazje lotevamo odprtih vprašanj kot v preteklosti.

Za nas so nadvse spodbune izjave notranjega ministra Restiva, da imamo tržaški Slovenci po Londonski spomenici pravico vlagati prošnje v slovenščini; za nas so spodbudne izjave čedadskega župana Pelizza, da imamo pravico v Beneški Sloveniji govoriti v svojem jeziku in da je bila groba napaka, če so nam bili v preteklosti to prepovedali.

Nismo še pozabili izjave tajnika Krščanske demokracije v Trstu Colonija, da hočejo naš razvoj, ne pa asimilacije. Toda šli bi še nekoliko dalje ter povedali, da nas še bolj zadovoljuje izjava deželnega svetovalca Krščanske demokracije Gina Cociannija, ki je dejal, da potrebuje naša skupnost «posebne ugodnosti», nekakšne privilegije, da bi se mogla vsestransko svobodno razvijati. A hkrati je pomembna tudi izjava tajnika Krščanske demokracije iz Gorice dr. Rolanda Ciana o narodnih pravicah Slovencev v videmski pokrajini.

Odhajanje strokovnjakov

Poseben problem so naši visokošolci. Doslej bi lahko zanje uporabili pesnikov verz za slovensko ekonomsko emigracijo: «Tamkaj v Ameriki, tamkaj v Westfaliji so nam izginili, več ne doseže jih naše oko». Za nas je huda izguba vsako odhajanje mladih izobražencev in strokovnjakov, ki v našem ne ravno cvetočem prostoru ne morejo dobiti zaposlitve za stroko, ki so se zanjo usposobili.

Z združenim delom, s pomočjo strokovnih organizacij, zlasti Slovenskega gospodarskega združenja in Kmečke zveze, pa ne na koncu tudi ob pomoči denarnih zavodov, bi morali ustvariti razmere za enakopravni gospodarski razvoj. Fašizem nam je uničil podlago, ki nam je tudi v povojnem razdobju niso dovolili obnoviti. Ne bomo narodnostno enakopravni brez gospodarske enakopravnosti. Odtujilo se nam je zelo veliko Slovencev in njihovih otrok, ker so se pod grožnjo gospodarskih pritiskov prenehali prištevati k naši skupnosti in so še svoje otroke vpisali v italijanske šole, in to v času, ko je bil zaradi omejenega števila delovnih mest boj za delo in kruh eno od osnovnih vprašanj.

Pa tudi danes, ko zaposlitve ne manjka, je gospodarska učvrstitev ter s tem neodvisnost in gotovost našega človeka temeljnega pomena za narodno ohranitev in krepitev. Na sedanji stopnji vse večje gospodarske integracije Evrope in še posebej sodelovanja med Italijo in Jugoslavijo bi morali biti v tem procesu soudeleženi z otipljivejšimi uspehi. Vzdolž vse meje se razvijata trgovina in obrt. Ali smo dovolj samostojno prisotni v tem pojavu, ki mu odpira meja in mir ob njej dajeta značaj stalnosti in s tem gospodarske stabilnosti tistih, ki so v njem zasidrani.

S pravilnim poseganjem na vsa področja ustvarjanja materialnih dobrin si lahgo zagotovimo samostojno gospodarsko rast naše narodne biti.

Poseben dejavnik v našem dogajanju je mlada generacija. Iz šol bi morala prihajati izobliko vana ter bi moral vsakdo izmed nje imeti izdelano osebnost. Takega človeka potrebujemo. Žal se to ne dogaja in še nam po koncu šolanja mlada generacija v velikem številu izgublja. Kdo skrbi za delavsko mladino, ki prezgodaj zapušča šolske klopi, da bi se narodno izoblikovala in se nam ne odtujevala?

Študentje so postali pomemben ustvarjalec strpnosti. V povezovanju z italijanskimi so docela potisnili ob stran nekdaj tako vplivne šoviniste in desničarje. V novih zavezništvih slovenske in italijanske učeče se mladine na srednjih šolah, univerzah, na zasedenih šolah in v pouličnih demonstracijah so italijanski študentje podprli zahteve slovenskih po narodnih pravicah in celo po priznanju jezikovnih pravic v Beneški Sloveniji.. Danes šovinizem ni več sposoben mobilizirati študentov proti Slovencem ter ma preostaja edinole še škvadrizem.

Mlada generacija je danes pomemben tvorec novih človeških vrednot in odnosov v družbi, avtoritarizem ji je tuj in ga zavrača. S simpatijami gledamo na širok razpon njinovega narodno-obrambnega in družbenega delovanja ter si lahko samo želimo, da se prodor te generacije v naše dogajanje ne bi omejil na osebne in miselne kroge, ampak da bi se manifestiral v vsakodnevnem soočanju s celotnim spektrumom vprašanj, ki nam ji življenje vsijuje vsak dan. Samo na takšen način se bo lahko uveljavila kot samostojen dejavnik, danes kot nosilec specifično mladinskih, že jutri po splošnih koristi.

Kakor hitro govorimo o mladini, govorimo tudi o športu. Ko smo pred 8 leti ustanovili komisijo za mladino in šport smo bili šele na začetku športne razvejanosti.

Danes smo pred njenim resnim izbruhom. Predsedstvo SKGZ in komisija sta posebno v tem letu večkrat proučevala to področje s stališča objektivnih in subjektivnih dejavnikov ter v sklepanem delu ocenila športno delo za pomemben narodno-obrambni prispevek mladine. Soočilo se je s povskusi odtujevanja slovenskega športa ter se odločilo politične zaključke uresničiti v praktični akciji, ki bi pritegnila vsa športna društva in športne delavce v skupno organizacijo slovenskega zamejskega športa, katero bo Slovenska kulturno gospodarska zveza za povabila, da se vključi vanjo in tako sklene širok krog narodno-obrambnih interesov.

Slovenska kulturno gospodarska zveza se je tudi obvezala izvršiti korake za zagotovitev takšne materialne podlage, ki bi omogočala zadovoljivo amaterško delavnost.

Tako za športna kakor tudi za druge narodno-obrambne in jezikovne potrebe bodo morali upravljalci javnih fondov zagotoviti neprimerno večja sredstva kot doslej, ter bo v tem okviru potrebno odpraviti diskriminacijo na račun edinega slovenskega dnevnika, ki ni se sklenil sporazuma s pristojnim uradom za pravično podporo.

Potrebni so drugačni prijemi

Podobno vzporednico bi lahko zasledili tudi v snovanju naše narodnostne skupnosti. Tudi v nas se uveljavlja spoznanje, da so nekatera stališča in metode dela iz prejšnjih let premalo učinkovita in da so potrebni drugačni prijemi. Ko smo bili vsi potisnjeni v opozicijo, nismo imeli težav, da smo sestavili okroglo mizo ter se v letu 1961 podpisali pod skupni dokument. Ko je del Slovencev prevzel določene odgovornosti v oblasti, je ta miza naenkrat postala oglata. Toda ne povsem in tudi ne za dolgo. Zakaj oblike sodelovanja so vendarle ostale. Deloval je enotni odbor za slovensko šolo v Trstu; zdramil nas je openski primer ter nas združil v akcijskem odboru, primer z repentabrskim patronatom nas je opozoril, kako sta lahko v popolnoma slovenski občini, če nismo budni in enotni, ogrožena naša prisotnost in naš vpliv. Zelo spodbudna je nadalje enotna delegacija beneških Slovencev pri predsedniku Berzantiju, ki so jo podpirale vse stranke, v katerih Slovenci delujejo, in slovenske politične organizacije, kakor tudi skupna uprava Slovenskega gledališča v Trstu ter v poslednjem času skupna abonmajska politika med Slovenskim gledališčem in Slovensko prosvetno zvezo ter Zvezo slovenske katoliške prosvete v Gorici.

Skozi vse te primere, ki izhajajo iz naših vsakdanjih potreb, se je v nas vse bolj utrjevalo prepričanje, kako brez skupnih akcij, brez iskanja največjega možnega skupnega imenovalca vseh skupin ne bo zaželenih rezultatov. Zato je miza postajala vse bolj okrogla. Tako se je zgodilo, da smo pred dobrim letom Slovenci vsi slovenske narodne interese postavili pred strankarsko politične ter se pričeli pogovarjati o tem, kako bi s skupnimi močmi dosegli od oblasti zakonsko priznanje vseh naših pravic. Takšno globalno ureditev imamo pravico zahtevati spričo počasnosti sedanjega razvoja, fragmentaricnega dajanja pravic, ki niso zapisane črno na belem ter so lahko odvzemljive v primeru spremembe kakršnekolj politične volje z nazadovanjem naše družbe.

Okoli takšne okrogle mize smo se pogovarjali o možnosti naslovitve skupne spomenice odgovornim oblastvenim predstavnikom v vladi, parlamentu in deželi. Ugotovili smo, da takšen skupen nastop nikogar ne utesnjuje v njegovi avtonomiji, da temelji na skupnih naporih heterogenih sil, ki ne priznavajo nosilca akcije in zaveznikov, ampak enakopravno in odgovorno sodelovanje vseh, ki so dobre volje ter vidijo v tej akciji pomembno pomagalo pri premagovanju ovir v našem napredku. V želji po akcijski enotnosti izhajamo iz vsebinske enotnosti vseh skupin. Iz zakonskih osnutkov, dokumentov, resolucij, programskih in drugih stališč se kaže ne samo sorodnost, ampak skoraj da popolna enotnost v osnovnih usmeritvah Komunistične partije Italije, Socialistične partije Italije, Slovenske skupnosti, Slovenske demokratske zveze, Slovenske kulturo gospodarske zveze ter drugih skupin glede naših pravic. S stališča koristi za našo skupnost je važno, da pri razponu skupne akcije od začetka do konca delamo politiko, spreminjamo stvari in ustvarjamo podlago za novo. Zato v iskanju končnega cilja zbledijo politikantstvo, licitiranje za naše pravice, demagogija. Skozi takšen razvoj se uveljavlja naša narodnostna skupnost kot samostojni dejavnik, kot avtonomni subjekt, ki je lahko najbolj poklican in najbolj pravičen nosilec boja za uveljavitev Slovencev v Italiji. Če se sami ne bomo zavzemali za svoje pravice v skupnih akcijah, ki naj bi vodile k oblikovanju trajnega avtonomnega subjekta, potem tudi podpora naprednih in demokratičnih sil in podpora slovenskega naroda kot naše matice ne moreta nadomestiti naših naporov. Torej mora biti manjšina nosilec boja za svoje pravice, ostali pa jo podpirajo v skladu s svojimi načeli, voljo in močmi.

Želimo poiskati najbolj primeren način, kako naj pride do srečanja predstavnikov naše skupnosti in odgovornih dejavnikov za urejanje naših vprašanj, da bi se tudi z njimi sestali za skupno mizo ter se pogovorili. Politični in oblastveni predstavniki, ki imajo v rokah vzvode odločanja, morajo pokazati, katera pota naj ubira naša skupnost, da doseže globalno zakonsko zaščito, zakaj prešibki smo, da bi lahko poznali vse *meandre* zakonodaje, poznali in imeli dostop do vseh vrat, ki vodijo v sobane odločanja, kjer se poustvarja politična volja, odnosno nevolja, kakršni so pač odnosi sil.

Za nas je življenjskega pomena, da se to izvrši že danes in ne šele jutri.

Slovenska kulturno gospodarska zveza vidi v tej akciji enega izmed osnovnih smotrov svoje politike ter je zato v njej aktivni in ustvarjalni dejavnik.

Prek te kakor tudi prek drugih akcij, se je ponovno pokazal pravi smisel in pravi obraz Slovenske kulturno gospodarske zveze, narodnoobrambne organizacije, ki je občutljiva za družbene premike. Že večkrat in tudi v poslednjem času se je izkazalo, da bi morali ustanoviti, če je še ne bi imeli, prav takšno organizacijo kot je naša, z vso njeno širino, strokovnostjo in zavzetnostjo za specifično narodne probleme.

Naša vloga se ne kaže v deklarativni, ampak v dejanski teži, ki jo imamo na tukajšnje življenje prek naših članic kot so Slovenska prosvetna zveza, Slovensko gospodarsko združenje, Kmečka zveza, Slovensko gledališče in toliko drugih, ki so vse enako važne in vsaka na svojem področju nenadomestljive. Vloga naše Zveze se kaže v neprecenljivem delu teh organizacij za vsestransko korist celotne naše skupnosti.

Naravni ugled SKGZ

V manjšinskem življenju imamo svoje mesto zaradi moralno politične odgovornosti, ki jo čutimo do naše skupne usode. Slovenska kulturno gospodarska zveza ni nikakršna sila nad ostalimi ter noče nikogar zamenjavati ali mu zmanjševati politični in manevrski prostor. Za vse je pod našim nebom dovolj prostora in dovolj dela. A hkrati ne pristaja na nikakršno pokrovitelj-stvo, noče biti lovišče za nikogar ter ne pozna strujanja v svojih vrstah.

Naša Zveza je eno izmed središč zbiranja in organiziranja, kakršne v naši družbi potrebujemo tako na strokovni kot na narodnoobrambni ravni.

V Slovenski kulturno gospodarski zvezi so prisotni prav vsi interesi manjšine, narodno obrambni in družbeni, tako kot se resnično kažejo v vsakdanjem življenju. Z manjsinskega zornega kota smo prisotni v kulturno prosvetni dejavnosti, družbeno - politični, športni, rekreacijski itd. Naša poglavitna skrb je usmerjena k vsestranski uveljavitvi slovenskega človeka in našega jezika ter njegovih gospodarskih in družbeno političnih koristi. Pripadnost tej ali oni stranki ali politični organizaciji ne predstavlja v naši zvezi razloga za diskriminacijo. Vodimo avtonomno politiko na temelju lastnih spoznanj ter je v slabi veri tisti, kogar moti naša sirina. Imamo pač samostojno nalogo, da zastopamo širše koristi kot so strankarski, kar nam daje svojstveno mesto in docela naravni ugled v manjšinskem življenju in nehanju.

Ne vemo, kam z besedami

Ne bi tu omenjali programskih izjav predstavnikov krajevnih ustanov in drugih dejavnikov o naši obstojnosti in nasi vlogi bogatitve tukajšnje stvarnosti. K temu bi hoteli povedati le to, da ustvarjajo ugodno vzdušje, v katerem je moč izoblikovati politično voljo ter dosezati njeno uresničevanje. Te besede se morajo čimprej spremeniti v dejanja, zakaj besed smo v zadnjih časih že toliko čuli, da z njimi ne vemo kaj bi. Dejanj, teh hočemo!

Med takšna dejanja sodi tudi izsleditev skrunilcev slovenskih partizanskih spomenikov, piscev protislovenskih napisov. Najti je treba materialne storilce in mandatarje ščuvanja k narodnostni mržnji. Takšna fašistična izzivanja na Tržaškem in v zadnjem času tudi na Goriškem nas vznemirjajo, ker bi hotela skaliti sožitje na tukajšnjem prostoru.

V teh dneh pride na uradni obisk v Italijo predsednik Jugoslavije maršal Tito. Pozdravljamo ga kot protifašista, borca za mir in enakopravne odnose med narodi in državami. Maršal Tito je bil v drugi svetovni vojni pomemben voditelj upora proti nacifašizmu. V tem uporu smo slovenski partizani in protifašisti skupno z italijanskimi postavili podlago za sedanje razvijajoče se polno sodelovanje in mirno sožitje ob tej meji, ki je za nas in za vse tukajšnje prebivalstvo velikega pomena.

Jugoslavija je v mirovni pogodbi ter v Londonski spomenici o soglasju prevzela določene odgovornosti za usodo Slovencev, ki smo ostali izven meja matične domovine. Ta skrb je bila in je dragocena. Toda odnosi italijanskih oblasti do naše skupnosti ne gredo vštric z italijansko-jugoslovanskimi. Pričakujemo, da bo državniški obisk na najvišji stopnji pospešil reševanje naših še odprtih vprašanj.

Življenjsko smo zainteresirani, da sosedi uredita vsa odprta vprašanja, tudi najbolj kočljiva. Če bi to imelo za posledico izgubo veljavnosti obstoječih mednarodnih zaščitnih določil za tržaške Slovence, je naša Zveza mnenja, da jih mora nadomestiti drugi mednarodni akt, ki bi urejeval narodnostne in jezikovne pravice Slovencev v vseh treh pokrajinah naše dežele. Slovenska kulturno gospodarska zveza je v tem smislu opravila svojo dolžnost.

Z družbeno-političnimi organizacijami socialistične Jugoslavije razvijamo najtesnejše stike. Nam je Slovenija dvakrat draga: kot matična dežela in kot dežela s socialistično ureditvijo. Stike vzdržujemo s Socialistično zvezo delovnega ljudstva, Zvezo komunistov Slovenije, vsemi obmejnimi družbeno - političnimi in oblastvenimi organi. Pogovarjali smo se z republiško konferenco SZDL Srbije med gostovanjem Slovenskega gledališča v Beogradu, katerega je počastil sam predsednik Tito s svojim obiskom.

Ena izmed glavnih skrbi, s katero je naša Zveza zavzeta v zadnjem razdobju, je pridobitev dovoljenja za gradnjo Kulturnega doma v Gorici. Takšno središče bo razvejalo dejavnost naše skupnosti na vsa tista številna področja, kjer se naša stremljenja niso mogla povsem razmahniti. Potrebujemo vsaj en takšen kraj, kjer bi se mogli kot ogrožena skupnost, podvržena vsem mogočim vplivom, zasidrana v življenju mesta in pokrajine, samostojno in svobodno srečevati, biti ustvarjalna in povezana z matico v okviru enotnega kulturnega prostora. Pričakujemo, da bodo rezultati sorazmerni s količino vloženih naporov.

V letošnjem letu se je v slovenske šole vpisalo na Tržaškem 3.008 otrok, na Goriškem pa 1.037. V osnovnih šolah imamo na Tržaškem 1.178, na Goriškem 480 otrok. Struktura šol se nekoliko popravlja ,vendar se vedno ne usposablja naše mladine za strokovno vključitev v življenje, kjer imajo industrija, tehnika in znanost vedno večji delež. Ne moremo se sprijazniti s tem, da so nam letos odprli strokovno šolo v Trstu, tik pred začetkom šolskega leta, ko se je vpisovanje že zaključilo.

Delujemo sredi življenja skupnosti

Naša Zveza ne nastopa na volitvah, nesporno pomembni propagandni dejavnosti za takšno in drugačno stranko ali organizacijo. Naša hiša, to je Slovenska kulturno gospodarska zveza, si zagotavlja svoje mesto v našem življenju z drugačnimi prijemi. Smo emanacija članic, torej sinteza vseh njihovih hotenj, progra-

(Nadaljevanje na 5. strani)

Pogled na občinstvo med govorom tajnika SKGZ

Predsednik SKGZ Gorazd Vesel in drugi člani predsedstva

Z NEDELJSKEGA OSMEGA ZASEDANJA GLAVNEGA SVETA SKGZ

Poročilo Gorazda Vesela

Zarko Race — član predsedstva

(Nadaljevanje s 4. strani)

rov, akcij. Delujemo sredi življenja naše skupnosti, čeprav tega ni lako čutiti kot bi želeli. V novem pravilniku bi želeli uzakoniti delegatski sistem voljenja odposlancev v naše vodilne organe, glavni svet in izvršni odbor (kot bi ju poslej želeli imenovati), da bi ustvarili neposrednejši stik z bazo.

Slovenska prosvetna zveza se je letos odločila skrčiti količino svoje manifestativne dejavnosti navzven in se posvetiti notranji učvrstitvi. S tem bo Slovenska prosvetna zveza kot naša najbolj množična članica, ki ima 30 povečini aktivnih društev, segla prek svoje kapilarne mreže in dejavnosti v domala vsako slovensko hišo. S skupnimi močmi bomo omogočili večjo prisotnost politike krovne organizacije med našimi ljudmi.

Na terenu je še mnogo dela. Nahajamo celo področja ki čakajo pridnih rok. Samo boj za vsakega človeka je lahko učinkovit. Predaleč bi prišli in marsikatero bridko bi si morali povedati, če bi analizirali položaj. Slovenskih napisov je vsepovsod odločno premalo. To ne velja samo za javne, ampak tudi zasebne. In ne samo za tržaško in goriško okolico, tudi za miljsko občino, ki premore eno samo umirajočo osnovno šolo ter en sam dvojezičen napis, ki je na partizanskem spomeniku v Miljah. Takšni primeri nam narekujejo, da smo bolj živi in odločnejši pri uveljavljanju naših deklariranih pravic. Narekujejo nam izpričevanje naše pripadnosti prek obiskovanja Slovenskega gledališča, ki je letos doseglo 1.200 abonmajev v Trstu in 350 v Gorici, kar ogromno presega vse dosedanje dosežke. Naša gledališka hiša pa s tem še od daleč ni pokrila vseh slojev, zlasti ne delavskega.

Dalje je tu še Primorski dnevnik, naš edini dnevnik, ki živo spremlja in podpira vse naše pobude in akcije ter je hkrati odprta za vse, kar je v svetu in pri nas zavzetega za družbeni napredek. Lahko bi govorili še o drugih naših članicah in dejavnostih, ki so vsaka na svoj način za nas življenjskega pomena, toda to že presega okvir tega poročila.

Govoriti pa moramo še o strokovnosti našega dela, o znanstveni utemeljitvi naše obstojnosti in zagotovitvi varne poti nadaljnjega življenja. Na tem sektorju morda najbolj zaostajamo. Slej ko prej pa je učinkovitost odvisna tudi od pomoči znanstvenih, umetniških in kulturnih zavodov matičnega naroda. Brez tesnega sodelovanja naših strokovnjakov s temi zavodi ne bomo mogli hitro in pravilno reagirati na razne pojave in ne bomo znali prevideti smeri razvoja. V svetu danes z računalniki iščejo odgovore na vprašanja, pri nas pa doslej ni bila izdelana niti ena sociološka študija, v kateri bi ugotovili sestav našega prebivalstva, poglavitne smeri gibanja gospodarstva, kakšne so želje mladine itd. Živimo ob odprti meji, ki prinaša docela nove in malo ali sploh neobdelane probleme. Malo je poskusov, in še ti so skromni, ki bi uveljavili prisotnost slovenskega zamejca v načrtovanem znanstvenem, urbanem, umetniško-kulturnem in drugem snovanju tukajšnjega in širšega evropskega prostora. Nemirni človeški um ne išče samo novih zemljepisnih širin, ampak se tudi časovno že sooča s tistim, kar nam bo prineslo leto 2.000. Mi pa najraje še vedno živimo, in si ne moremo dosti pomagati, da ne bi živeli iz rok v usta. Sprašujemo se, če ne bi mogli v okviru kakšne eminentne ustanove (morda Kraške hiše) naše skupnosti zastaviti naš prispevek kot kamenček v mozaik širokih združevalnih pobud?

Ko se ob koncu upravne dobe vsem zahvaljujemo za sodelovanje in dajamo v presojo naše dosedanje delo, delo predsedstva, izvršnega odbora in komisij, ki, žal, niso opravičile tistega, kar smo od njih pričakovali, upoštevajmo predvsem to, da temelji naše delo na čistem amaterizmu.

Skozenj se vleče rdeča nit, ki ima svoj začetek v boju za slovensko besedo pod fašizmom, v narodnoosvobodilnem boju in se nadaljuje v povojnem času v preizkušnjah, ki vse napravljajo našo skupnost vredno odrešilnih dejanj in boljših časov.

Zaradi počasnosti v reševanju naših stvari ima naša nestrpnost in neučakanost to dobro lastnost, da krepi našo voljo ter nam daje novih moči.

Zbrali smo se tukaj, da kot «mornar, ko jo najvišji dan, izmeri daljo in nebeško stran», tudi sami precenimo položaj ter pogumno krenemo naprej v pravo smer. Odpirajo se nam lepša obzorja v evropskem dogovarjanju, v notranjem politično - družbenem snovanju, pa marsikaj boljšega in prav gotovo tudi lepšega za delovnega človeka in za vse nas.

Tajnik Bogo Samsa

Iz poročila tajnika SKGZ

Iz poročila tajnika SKGZ Boga Samse objavljamo predvsem tiste najbolj zanimive in najvažnejše posnetke, ki zadevajo posamezne člane Slovenske kulturno gospodarske zveze.

V poročilu je med drugim rečeno:

«V Zvezi je včlanjenih 20 aktivno delujočih organizacij in ustanov z raznimi nalogami in tudi povsem logično z dokaj različnim obsegom svojega delovanja in s tem tudi z različno težo.

Med članicami imajo posebno vlogo tri organizacije, točneje tri zveze: Slovenska prosvetna zveza, Slovensko gospodarsko združenje ter med seboj povezani Kmečki zvezi v Trstu in Gorici, ki imajo množično osnovo in predstavljajo terensko povezavo med SKGZ in slovenskim človekom.

Slovenska prosvetna zveza vključuje 30 prosvetnih društev in 22 pevskih zborov na celotnem področju, kjer živimo Slovenci v Italiji in je ena izmed najpomembnejših kapilarnih narodnobrambnih organizacij, ki šteje nekaj tisoč članov in ki je osrednja matica prosvetnih društev in drugih sekcij ter odsekov. SPZ je pobudnik tako krajevnih kot osrednjih kulturno - prosvetnih in narodnobrambnih prireditev.

V okviru SPZ ima posebno vlogo društvo Ivan Trinko iz Čedada, ki je v zadnjem razdobju imelo svoj redni občni zbor in so v društvo stopili novi ljudje. V sodelovanju s Slovenskim gledališčem je društvo organiziralo že tradicionalni dan emigranta in to 6. januarja letos skoraj izključno z lastnimi silami. Društvo je priredilo Beneški večer v Kulturnem domu v Trstu, počastilo spomin 15. obletnice smrti beneškega buditelja Ivana Trinka, priredilo je več gostovanj in izletov. Letos so organizirali prvi tečaj slovenskega jezika, ki se ga je udeležila predvsem študentska mladina. Poglavitno pa je drobno vsakodnevno socialno delo, prošnje za pokojnine, prizivi in podobno, saj je za beneškega Slovenca zelo pomembno, da more v uradu društva obrazložiti svoje probleme v svojem materinem jeziku.

Društvo je dalo tudi pobudo za sestavo spomenice o konkretnih zahtevah beneških Slovencev, ki jo je lani oktobra izročila skupna delegacija beneških Slovencev predsedniku deželnega odbora dr. Alfredu Berzantiju.

V Švici, točneje v Yverdonu, so 31. avgusta 1968. leta slovenski izseljenci iz Beneške Slovenije ustanovili prvo svoje društvo v tujini. Duša društva je Dino Del Medico, doma z Brd, ki je postal tajnik, za predsednika so pa izvolili Marka Petriča. Nadaljevalo se je z ustanovitvijo 13 sekcij v Švici. Poleg tega so navezovali stike z znanci, prijatelji in sorodniki drugih držav. 28. marca letos je nastala sekcija v Argentini, kasneje pa še v Kanadi, prav v kratkem pa bosta ustanovljeni še sekciji v Franciji in Belgiji. Društvo ima sedaj v Švici 800 članov, v Ameriki pa približno 200.

Od novembra 1969 izdaja društvo dvomesečnik Emigrant, ki ga izseljenci sami pišejo, ciklostilirajo, pošiljajo drugim emigrantom in tudi domov.

V pičlih dveh letih delovanja so organizirali nastop folklorne skupine «France Marolt» iz Ljubljane, bili so navzoči na srečanju emigrantov v Fribourgu in Luzernu, sodelovali pri shodu v Vidmu ter organizirali še več manjših srečanj ali zabavnih večerov. Najpomembnejše je bilo srečanje v Lausannu, kjer so skupaj z drugimi furlanskimi društvi (Pal Friul, Alef in Fogolar in Furlan) sestavili resolucijo, ki jo bodo poslali deželni upravi.

Zelo skopo navedeni podatki dokazujejo, kako velika in kako pomembna je aktivnost teh naših emigrantov, katerim ni nihče prav mnogo pomagal. Šele sedaj jim je odobrila dežela milijon lir podpore, kar pa je seveda za 13 sekcij, razstresenih po raznih delih sveta, zelo malo. Pri tem je treba še ugotoviti, da je njihovo delo predvsem v kapilarnem zbiranju ljudi, v njih osveščanju, kar je še zlasti dragoceno, ne samo za osveščanje emigrantov, temveč Slovencev v Beneški Sloveniji nasplošno.

Slovenska športna dejavnost se med mladino vedno bolj širi in vse kaže, da postaja vedno bolj nujna potreba koordiniranega obravnavanja te dejavnosti, da bi bila še bolj učinkovita.

Sedaj deluje 23 slovenskih športnih društev, ki so včlanjena v CONI z vsaj enim odsekom. Od teh jih je na Tržaškem 15, na Goriškem pa 8, ki goje skupno 7 športnih panog in imajo vsa slovenska društva skupno nad 35 odsekov. Na najbolj množični manjšinski športni prireditvi — športnih igrah — sodeluje okrog 1.500 tekmovalcev. (Glej o tem tudi poročilo predsednika na str. 4. in 5. Op. ur.).

V Trstu in Gorici delujeta ločeni, vendar med seboj s prijateljskimi in drugimi vezmi povezani, kmečki organizaciji *Kmečki zvezi*, ki sta včlanjeni kot pridružena in popolnoma avtonomna člana vsedržavne napredne organizacije Alleanza contadina.

Tržaška Kmečka zveza ima okrog tisoč članov kmetov in v njenem okviru delujejo naslednje strokovne komisije: za vinogradništvo, cvetličarstvo, vrtnarstvo, živinorejo, dvolastnike, zadružništvo in tisk. Tržaška Kmečka zveza je že mnogo napravila za reševanje vseh perečih vprašanj, ko je bila javna uprava brezbrižna, da se kmetijstvo valorizira, kar je možno, saj je zelo specializirano in ima velik trg za svoje žlahtne pridelke. Pomembno je bilo delo organizacije za zaščito kmečkih površin in v boju proti zloglasnim razlastitvam. Omeniti je treba tudi delovanje urada Kmečke zveze, reševanje na stotine prošenj, vlog in podobnega, predavanja in izleti ter druge pobude, pri čemer je še zlasti pomembna posebna komisija strokovnjakov za izdelavo predlogov za tržaški regulacijski načrt. Po zaslugi aktivne prisotnosti naše članice Kmečke zveze v vsedržavni organizaciji Alleanza contadina, smo dobili Slovenci patronat INAC, ki skrbi za vse penzijske zadeve. Na ta način se preko naše manjšinske organizacije avtonomno vključujemo v stvarnost, v kateri živimo.

V *goriško Kmečko zvezo* je vpisanih 144 članov. V zadnjem razdobju se je ukvarjala predvsem z izpolnjevanjem prijav in prošenj, z reševanjem penzijskih vprašanj, z intervencijo na občini in davkariji ter z intervencijami pri obmejni policiji v korist dvolastnikov. Napravila je rekurze za kmete, ki so bili razlaščeni pri gradnji ceste Gradež - Trbiž ter intervenirala na pokrajini glede programiranja kmetijskega razvoja za goriško pokrajino. Sodelovala je z italijansko kmečko organizacijo pri raznih nastopih proti draginiji.

Slovensko gospodarsko združenje ima sedaj nekaj nad 100 članov v tržaški in goriški pokrajini. Redno deluje odbor združenja ter študijska komisija za pobude gospodarskega značaja. V okviru združenja deluje sedem sekcij: grosisti in operaterji z inozemstvom, lesna stroka, trgovina na drobno, gostinci, obrtniki, prevozniki, komisija ze denarništvo. V pripravi je formiranje komisije za malo industrijo.

Pičle podpore

V okviru Zveze delujeta še aktivni *Planiski društvi v Gorici in Trstu, Podporno društvo za Goriško* in mladinska organizacija *Rod modrega vala.*

V *Slovenskem planinskem društvu v Gorici* je vpisanih 380 članov. V razdobju 1969/70 so priredili 33 visokogorskih vzponov, 18 družinskih izletov, 7 kvalitetnih predavanj, 3 prijateljska srečanja in letos pripravljajo smučarski tečaj. Goriško Planinsko društvo bo letos in prihodnje leto proslavilo kar dva jubileja: 60-letnico ustanovitve in 25-letnico obnovitve društva.

Slovensko planinsko društvo v Trstu ima 270 članov, prireja nedeljske izlete v planine, mladinske nedeljske izlete v bližnjo okolico za otroke in skupinske večdnevne izlete v visoke gore. Od oktobra do junija prireja mesečne «Planinske večere» s predavanji, razna druga predavanja in natečaje. Zelo pomembno je delovanje smučarskega odseka, v okviru katerega se je lani v smučarski tečaj v Trbižu vpisalo 45 udeležencev, letos pa je že kar 135 vpisanih. Predstavniki društva se redno udeležujejo srečanj predstavnikov planinskih društev treh dežel in sodelujejo s primorskimi planinci ter s Planinsko zvezo Slovenije.

Podporno društvo za Goriško ima 238 rednih in 39 podpornih članov. Ustanovljeno je bilo 30. marca 1947 in je pravno priznano kot dobrodelna ustanova. Delo tega društva se usmerja na skrb za slovensko mladino in pomoč nekaterim siromašnim ostarelim posameznikom

Taborniška organizacija se je od zadnjega Glavnega sveta okrepila tako po številu članov kakor po kakovosti dela. Organizacija ima sedaj okoli 50 tabornikov, pri čemer pa je treba upoštevati, da je prebrodila težko krizo ter da gre za organizacijo kadrovskega značaja. Člani so razdeljeni v štiri družine (1 v Gorici), v novembru pa bo ustanovljena še naslednja. V zadnjih letih so taborniki priredili dve tritedenski taborjenji z okrog 30 udeleženci, zimovanje, enotedensko taborjenje na Koroškem, številne dvodnevne in še številnejše enodnevne izlete. Tesno je sodelovanje z drugimi sorodnimi organizacijami v zamejstvu in iz matične domovine. Taborniki so prisotni v športnih, prosvetnih in političnih organizacijah, kjer s svojo resnostjo ter pripravljenostjo dajo marsikdaj in marsikateri stvari svoj pečat. Sedaj se trudijo, da približajo svojim članom in posredno tudi ostali mladini morje, od koder je manjšina že preveč časa odsotna.

Do tu je bil govor o v Zvezo včlanjenih organizacijah, sedaj pa se moramo dotakniti pomembnih ustanov, ki igrajo v našem življenju izredno vlogo in to ne samo v okviru Zveze same, temveč mnogo širše v vseh naših narodnoobrambnih naporih in v našem življenju na splošnem.

Posebno vlogo v našem življenju ima edini slovenski dnevnik v Italiji *Primorski dnevnik*, ki je neposredno nadaljevanje Partizanskega dnevnika, in to ne samo formalno zgodovinsko, temveč tudi po svoji borbenosti, zagovarjanju naših pravic in zato lahko tudi s ponosom rečemo, po priljubljenosti med našimi ljudmi.

Statistični podatki govore, da se je naklada našega dnevnika v razdobju zadnjih desetih let stalno zviševala. Tudi tu pa opažamo podoben pojav, kot smo ga že pri ugotavljanju pomanjkljivosti v delu Slovenske prosvetne zveze: naklada se nam zvišuje na področju Doline, Nabrežine, na Goriškem, zaostala ali celo nekaj padla pa je v predmestju Trsta in v Gorici mestu.

Slovensko gledališče v Trstu je v sezoni 1968/1969 predstavilo našemu občinstvu pet pomembnih del: Čehova «Tri sestre», Gorinška «Rdečo kapico» Tavčarja «Red mora biti», Neila Simona «Zares čuden par» in Plautusovega «Amfitruo». V sezoni 1968/69 je bilo skupno 149 predstav z 39.000 obiskovalc.

Glasbena matica ima okrog 225 gojencev, v otroških pevskih zborih pa sodeluje 140 pevcev. Pouk se ravna po učnem načrtu, ki velja za italijanske konservatorije in morajo gojenci delati državne izpite na italijanskem konzervatoriju, pri čemer je treba poudariti, da so uspehi teh izpitov več kot zadovoljivi, kar priča o izredno visoki kvaliteti pouka. Glasbena matica ugotavlja, da bi za sedanje število gojencev potrebovali podvojitev učnih moči in so torej uspehi šele plod izredne marljivosti ter požrtvovalnosti posameznih učiteljev.

Slovenska *Narodna in študijska knjižnica* je imela, po daljšem razdobju, 16. novembra letos svoj redni občni zbor. Konec oktobra je imela 45.354 zvezkov, lani je znašalo število čitateljev 4.174, letos do oktobra pa 3.248. Med obiskovalci so zlasti profesorji in dijaki slovenskih srednjih šol, sotrudniki radijskih postaj, časnikarji, študentje, gledališčniki ter drugi kulturni delavci. Pogosto se obračajo nanjo za podatke in študijsko gradivo tudi italijanski kulturni delavci in znanstveniki, ki podobnega gradiva ne morejo dobiti v tukajšnjih knjižnicah.

Delovanje *Dijaške matice* se od ustanovitve odvija v smeri pomoči slovenskim dijakom in univerzitetnim študentom. Dijaška matica skrbi za dijaški dom v Trstu in v Gorici, v katerih je sedaj 150 dijakov. Letno pa nudi tudi brezobrestno posojilo 15 akademikom. Gre za zelo odgovorno delo, ki ga opravljata izvršni odbor, sestavljen iz 18 članov, upravna odbora za dijaska domova ter komisija za srednjesolce in za visokošolce.

Kmečko obrtna hranilnica v Doberdobu ima 175 članov, opravlja zanimivo delo, strogo v skladu s svojim statutom.

Zavarovalnica javnih zveje živine v Lonjerju ima sedaj 7. članov in njeno delovanje vsiha, ker se hlevi spreminjajo v moderna stanovanja in garaže.

Iz navedenega okvirnega pregleda izhaja, da so organizacije in ustanove včlanjene v SKGZ tudi v zadnji poslovni dobi opravile obsežno pomembno delo, pri katerem je sodelovalo na stotine požrtvovalnih predsednikov, odbornikov in članov, ki je rezultat posebnih prizadevanj, žrtvovanja prostih delovnih ur, osebnih žrtev ter naporov za skupno korist.

Vse navedene organizacije, brez izjeme, morajo premagovati izredno resne materialne težave.

Podpore iz javnih sredstev so izredno pičle in so organizacije, ki spadajo v okvir SKGZ prejele skupno 12.900.000 lir, pri čemer ni upoštevano Slovensko gledališče, ki je prejelo 26.500.000 lir in ki ima poseben statut. Gre za zelo skromne vsote, ki niso v skladu s subvencijami, ki jih uživajo sorodne italijanske organizacije, in je globalna številka v bistvu še neizpremenjena. Za neposredno prihodnost lahko pričakujemo izboljšanje samo za Slovensko gledališče, pa še to trenutno za ohranitev sedanje neizpremenjene dejavnosti, in ostaja docela odprta dosledna publicizacija SG. Nujno pa je treba globalno reševati vprašanja priznanja ter zaščite, tudi iz materialne plati, vseh ostalih organizacij in ustanov, in pri tem še posebej: publicizacije šole Glasbene matice, ureditev odnosov med deželo in Primorskim dnevnikom, pomoči strokovnim organizacijam, prosvetnim in socialnovarstvenim organizacijam ter na koncu, s posebnim poudarkom, pomoči slovenskemu športu.

V tej zvezi predstavlja posebno poglavje naših naporov izredno pereče vprašanje gradnje Kulturne doma na Goriškem, s primernimi športnimi objekti. To je naša skupna obveza, saj gre za eno izmed najboljši občutenih vrzeli na celotnem področju, kjer živi manjšina v Italiji. S strani goriških tovarišev je bilo, ob polni podpori Tržačanov, narejeno vse, kar je bilo tehnično in organizacijsko potrebno, da se s to gradnjo takoj začne. Žal, do sedaj še vedno ni bilo dovolj dobre politične volje in smo naleteli na številne težave, mnoge povsem nerazumljive

V okviru SKGZ v njenem izvršnem odboru, komisijah in v odborih včlanjenih organizacij ter ustanov, požrtvovalno dela ta trenutek 325 ljudi. Iz navedenega, še zlasti pa iz vsega tega, kar čitamo v vsakodnevnih poročilih v našem dnevniku, izhaja, da so ti ljudje po svojih najboljših močeh, pa tudi z napakami in pomanjkljivostmi, opravili pomembno delo v korist slovenske manjšine v Italiji, da to delo stalno narašča, da so vse aktivnosti vedno večje, kar pa je tudi eden izmed temeljnih porokov, da z optimizmom gledamo naprej.

SPREMENJENA PRAVILA

SLOVENSKE KULTURNO GOSPODARSKE ZVEZE

IME, SEDEŽ, PODROČJE IN NAMEN

Člen 1.

Zveza se imenuje: SLOVENSKA KULTURNO - GOSPODARSKA ZVEZA in ima svoj sedež v Trstu.

Področje Zveze je ozemlje v okviru meja Republike Italije, ki je naseljeno s Slovenci.

Člen 2.

Namen Zveze je:

1. prizadevati si za vsestranske enakopravnosti Slovencev in na splošno za njihove narodnostne pravice in zaščito, skladno z duhom ustave in načel člena 3 in 6 ter člena 3 in 4 deželnega statuta za izvajanje mednarodnih obvez;
2. zastopati in braniti narodnostne pravice in pospeševati skupne kulturne in gospodarske koristi Slovencev;
3. združevati kulturno - prosvetne, gospodarske, telesnovzgojne ter druge organizacije in ustanove;
4. vzporejati dejavnost zveznih članov za dosego njihovih namenov ter jih v duhu vzajemnosti podpirati pri reševanju njihovih zadev in pri uresničevanju njihovih načrtov;
5. prizadevati si za čim tesnejše stike Slovencev v Italiji z matičnim narodom;
6. uveljavljati vlogo zavestnega dejavnika slovenske narodnostne skupnosti v javnem življenju;
7. dajati pobude in podpirati potrebe članov in drugih organizacij, ki streme k uresničevanju namenov iz tč. 1, 2, 5 in 6 tega člena.

Člen 3.

Članstvo

Člani Zveze lahko postanejo organizacije in ustanove, ki vršijo kulturno, prosvetno, gospodarsko, športno, rekreacijsko, podporno in podobno dejavnost, če niso zastopane že po svojih zveznih organizacijah.

Člen 4.

Člane sprejema glavni odbor.

Članstvo se preneha s prostovoljnim izstopom, z izključitvijo ali z izgubo pogojev, ki so predvideni v teh pravilih. Izključitev je v pristojnosti občnega zbora. Prostovoljni izstop iz Zveze je treba javiti pismeno glavnemu odboru.

Člen 5.

Pravice in dolžnosti članov

Pravice članov so:

a) posluževati se ugodnosti, ki jih nudi Zveza;
b) biti zastopani v organih Zveze.

Dolžnosti članov so:

a) ravnati se po pravilih Zveze in po danih smernicah zveznih organov;
b) plačevati članarinske prispevke, ki jih določi glavni odbor, in izpolnjevati vse ostale obveznosti in dolžnosti do Zveze

Člen 6.

Organi Zveze

Organi Zveze so:

a) občni zbor
b) glavni odbor
c) izvršni odbor
č) nadzorni odbor.

Člen 7.

Občni zbor

Občni zbor sestavljajo odposlanci **članov. Vsak član** ima pravico od enega do največ petindvajset odposlancev. Njih število določa glavni odbor. Pri tem določanju je merodajna važnost včlanjene ustanove, število njenega članstva ter druge okoliščine, ki jih mora presojati glavni odbor v duhu pravilnosti in pravičnosti ob upoštevanju sorazmernosti zastopstva.

Člen 8.

Občni zbor se sklicuje vsaki dve leti na pobudo glavnega odbora ali kadarkoli na obrazloženo zahtevo vsaj treh članov. Odposlanci morajo biti obveščeni z vabilom vsaj 8 dni pred dnevom, ko je sklican občni zbor. Zasedanje vodi predsednik ali drugi član glavnega odbora. Občni zbor je sklepčen, če je navzoča navadna večina odposlancev in sprejema sklepe z navadno večino navzočih.

Člen 9.

Občni zbor Zveze:

a) sklepa o vseh vprašanjih, ki so povezana z nameni in delovanjem Zveze;
b) določa smernice za delovanje in za organizacijo Zveze;
c) obravnava delovanje in sklepe glavnega in izvršnega odbora;
č) voli glavni odbor in nadzorni odbor;
d) spreminja pravila.

Za sklepanje o spremembah pravil je potrebna navzočnost dveh tretjin odposlancev, ki sprejemajo sklepe z navadno večino.

Člen 10.

Glavni odbor

Glavni odbor sestavljajo po 1 delegat vsake včlanjene organizacije in toliko članov, kolikor jih določi in izvoli občni zbor.

Včlanjene organizacije imenujejo svoje delegate pred vsakokratnim občnim zborom Zveze in jih smejo zamenjati v teku poslovne dobe.

Glavni odbor praviloma obravnava tehtnejša in posebno aktualna vprašanja slovenske narodnostne skupnosti, ocenjuje delo izvrsnega odbora, mu določa naloge in odloča o organizacijskih vprašanjih (ustanavlja in ukinja komisije in referate itd.), vse v duhu teh pravil in sklepov občnega zbora.

Člen 11.

Glavni odbor je sklepčen, ko je prisotna najmanj polovica njegovih članov. Pol ure po sklicanju pa je sklepčen, če je prisotna najmanj tretjina članov. Sklepi se sprejemajo z navadno večino glasov. V primeru enakosti odloča glas predsednika ali predsedujočega.

Člen 12.

Član glavnega odbora, ki je trikrat neupravičeno odsoten, praviloma izgubi pravico do članstva glavnega odbora. Če se tako število odbornikov zniža na manj kot 2/3, predsednik oziroma v njegovi odsotnosti predsednik nadzornega odbora skliče v teku 2 mesecev občni zbor, da nadomesti odpadle člane.

Člen 13.

Izvršni odbor

Izvršni odbor izvaja smernice občnega zbora in glavnega odbora.

Izvršni odbor sestavljajo: predsednik, tajnik, toliko članov, koliko je komisij, referatov in delegacij. Pravico do enega delegata imajo članice: Slovenska prosvetna zveza, Slovensko gospodarsko združenje in kulturno društvo «Ivan Trinko». Kmečki zvezi v Trstu in v Gorici imata pravico do enega skupnega delegata.

Razen delegatov izvoli člane izvršnega odbora iz svoje srede glavni odbor na svoji prvi seji.

Člen 14.

Če iz kakršnegakoli vzroka člani ne imenujejo pravočasno svojih delegatov v Glavni odbor in ni mogoče zaradi tega izvoliti izvršnega odbora, morajo člani sporočiti imena svojih delegatov najkasneje 20 dni po občnem zboru Zveze.

Če organizacije imenujejo za svoje delegate osebe, ki so bile že izvoljene v glavni odbor, se skupno število članov glavnega odbora zmanjša za ustrezajoče število.

V času od občnega zbora do izvolitve novega izvršnega odbora opravlja funkcije izvršnega odbora izvršni odbor iz prejšnje poslovne dobe (bivše predsedstvo) brez tistih članov, ki niso bili izvoljeni v novi glavni odbor.

Funkcije članov starega izvršnega odbora (bivšega predsedstva) za omenjeno obdobje ostanejo nespremenjene in člani polnopravno predstavljajo Zvezo po teh pravilih.

Člen 15.

Nadzorni odbor

Nadzorni odbor sestavljajo trije člani, ki jih izvoli občni zbor za dobo dveh let. Nadzorniki se udeležujejo sej glavnega odbora. V primeru potrebe prevzame nadzorni odbor vlogo razsodišča. Proti razsodbi nadzorniškega odbora oziroma razsodišča je dopuščen pismen priziv preko glavnega odbora na občni zbor.

Razsodba občnega zbora je dokončna.

Člen 16.

Komisije in referati

Komisije in referate ustanavlja glavni odbor za določeno in nedoločeno dobo.

Članstvo komisije je stalno ali pa je sestavljeno iz stalnega in nestalnega dela. Nestalni del komisije se spreminja po problematiki, ki jo komisija obravnava.

Stalne člane komisij imenuje izvršni odbor, po enega člana pa člani Zveze z ustrezajočega področja. Nestalne člane imenujejo stalni člani posameznih komisij.

Referenti si za uspešnejše opravljanje svojih nalog lahko poiščejo sodelavce, ki jih potrdi izvršni odbor.

Člen 17.

Razpust

Zveza se razpusti, če tak sklep sprejme vsaj z dvotretjinskim številom glasov od celotnega števila članov občnega zbora. Po razpustu Zveze pripada morebitna imovina Zveze njenim članom ali dobrodelnim ustanovam skladno s sklepi, ki jih zadevno sprejme občni zbor na svoji seji.

Člen 18.

Prehodna določba

Če bi se včlanila v Zvezo organizacija, ki bi odražala skupnost slovenskih športnih društev, bi delegat te skupnosti postal avtomatično član izvršnega odbora.

Radio Televizija

TOREK, 1. DECEMBRA 1970

TRST A

7.15, 8.15, 13.15, 14.15, 20.15 Poročila; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 11.50 Duo Santo in Johnny; 12.10 Pratika; 12.25 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Orkester Safred; 17.20 Za mlade poslušalce; 18.15 Umetnost in prireditve; 18.30 Komorni koncert; 19.00 Otroci pojo; 19.10 Preproste stvari; 19.30 Zborovsko petje; 20.00 Šport; 20.35 Janaček: «Poleta gospoda Broučka», opera; 22.50 Zabavna glasba.

TRST

12.10 Plošče; 14.45 Tretja stran; 15.10 Juke box; 15.40 Radijska priredba; 16.15 Skladbe deželnih avtorjev.

KOPER

7.30, 12.30, 14.30, 19.15, 22.30 Poročila; 7.00 Jutranja glasba; 8.00 Glasbena galerija; 8.45 Otroški kotiček; 9.15 Ansambel Rogers; 9.30 «20.000 lir za vaš spored»; 10.00 Juke box; 10.30 Zborovsko petje; 11.45 Glasba in popevke; 12.00 in 12.45 Glasba po željah; 14.00 Ansambel Sergio Mendes; 14.15 Fumorama; 14.20 Polke in valčki; 14.45 Melodije za vsakogar; 15.30 Mladim poslušalcem; 19.00 Orkester Montgomery; 19.30 Prenos RL; 22.10 Melodije za vsakogar; 22.35 Glasba za lahko noč.

NACIONALNI PROGRAM

7.00, 8.00, 13.00, 15.00, 20.00 Poročila; 8.30 Jutranje pesmi; 9.00 Vi in jaz; 12.10 Kontrapunkt; 13.15 Spored s P. Baudom; 14.00 Popoldanska oddaja; 16.00 Spored za otroke; 16.20 Oddaja za mladino; 18.30 Nove plošče; 19.30 Luna park; 20.20 Scarlatti: «La Griselda»; 22.35 Solisti lahke glasbe; 23.00 Danes v parlamentu.

II. PROGRAM

7.30, 8.30, 13.30, 19.30 Poročila; 8.40 Protagonisti: dirigent R. Leibowitz; 9.00 Orkestri lahke glasbe; 9.45 Radijska priredba; 10.35 Telefonski pogovori; 12.35 Alto gradimento; 14.00 Zakaj in kako; 14.05 Juke box; 15.00 Ne vse, toda o vsem; 15.55 Popoldanska oddaja; 17.35 Enotni razred; 17.55 Glasbeni aperitiv; 19.00 Vreme in glasba; 20.10 Spored z M. Bonjornom; 21.00 Nove ital. pesmi; 21.40 Radijska priredba; 22.05 Plošče; 22.40 Radijska priredba; 23.05 Mozart; 23.35 Nove ital. pesmi.

III. PROGRAM

10.00 Koncert za začetek; 11.15 Sodobna ital. glasba; 11.40 Baročne sonate; 12.20 Operna glasba; 13.00 Medigra; 14.00 Glasba za pihala; 14.30 Plošče resne glasbe; 15.30 Simfonični koncert; 17.25 Strani albuma; 17.40 Jazz; 18.30 Lahka glasba; 19.15 Večerni koncert; 20.15 Komorna glasba; 21.30 Sodobna glasba; 22.35 Nove knjige.

FILODIFUZIJA

8.00 Koncert za začetek; 8.45 Mendelssohnove simfonije; 9.15 Koncert komornega zbora; 9.40 Sodobna ital. glasba; 10.00 F. Couperin; 11.00 Medigra; 12.00 Resna glasba; 12.30 Strnjena melodrama; 13.30 Portret avtorja: A. Honda; 14.15 Antologija interpretov; 15.30 Lahka glasba — stereo.

SLOVENIJA

7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 15.00, 17.00, 19.30 Poročila; 7.45 Informativna oddaja; 8.10 Glasbena matineja; 9.05 Radijska šola; 9.35 Kmečka ohcet; 10.15 Pri vas doma; 12.10 Ivan Zajc: «Nikola Šubić Zrinjski; 12.30 Kmetijski nasveti; 12.40 Melodije iz filmov; 13.30 Priporočajo vam...; 14.10 «Moj svet je glasba»; 14.30 Orkester Josef Ziehrer; 14.40 Mladinska oddaja; 15.30 Glasbeni intermezzo; 15.40 «Odskočna deska»; 16.40 «Rad imam glasbo»; 17.10 Popoldanski simfonični koncert; 18.15 V torek na svidenje!; 18.45 Narava in človek; 19.00 Lahko noč, otroci!; 19.15 Ansambel Pavla Kosca; 20.00 Prodajalna melodij; 20.30 Radijska igra; 21.35 Majhen koncert la e glasbe; 22.15 Sodobna koncertna glasba za kitaro; 23.05 Literarni nokturno; 23.15 Jugoslovanske popevke.

ITAL. TELEVIZIJA

12.30 Kulturna oddaja; 13.00 Risanka; 13.30 Dnevnik; 17.00 Spored za najmlajše; 17.30 Dnevnik. 17.45 Spored za otroke; 18.45 Nabožna oddaja; 19.15 Kulturna oddaja; 9.45 Športni dnevnik in kronike; 20.30 Dnevnik; 21.00 Schiller: «Wallenstein» — TV priredba; 23.05 Dnevnik.

II. KANAL

21.00 Dnevnik; 21.15 Vzgojna vprašanja; 22.15 Glasbeni spored; 23.15 Medicina danes.

JUG. TELEVIZIJA

10.05, 20.00, 22.40 Poročila; 10.10 Narodna glasba; 10.45 Radovedni slonček; 11.25 M. Kozina; Simfonija; 12.15 Petrova gora v NOB; 15.35 Nove melodije; 16.30 Življenje v oktobru, karavana Bratstva; 17.00 L. Van Beethoven Simfonija št. 4; 17.45 Dve poljski pravljici; 18.00 Risanka; 18.20 Obzornik; 18.35 Vesela jesen; 19.05 Oblike samouničenja, iz cikla V temnem onkraju; 19.30 Osebna nega: mastna koža; 20.35 Starec in otrok, franc. film;

HOROSKOP

OVEN (od 21.3. do 20.4.) Morda bo bolje, da se ne potegujete preveč za neko svoje stališče. Najbrž bo prišlo do spremembe v vaših čustvih.

BIK (od 21.4. do 20.5.) Ne spuščajte se v finančne zadeve, katerim niste kos. Sovraštvo in nerazumevanje v novi družbi.

DVOJČKA (od 21.5. do 22.6.) Pametno bo, če boste s svojim denarjem bolj varčevali. Če v družini ne bo kaj prav, ne bo to po vaši krivdi.

RAK (od 23.6. do 22.7.) Ne prepuščajte se pesimizmu, čeprav ne bo šlo vse tako, kot ste si zamislili. Spor v družini.

LEV (od 23.7. do 22.8.) Če se ne počutite dobro, odložite najzahtevnejša vprašanja na kasneje. Skušajte prikriti svojo ljubosumnost.

DEVICA (od 23.8. do 22.9.) Odlična priložnost za izvedbo starega načrta. Previdnost glede novih čustvenih nagibov.

TEHTNICA (od 23.9. do 23.10.) Iznenada vas bo nekdo finančno krepko podprl. Sprejeli boste nekatere zelo dobre ukrepe v prid družine.

ŠKORPIJON (od 24.10. do 22.11.) Ohranitve mirno kri, da vam nagla jeza česa ne pokvari.

STRELEC (od 23.11. do 20.12.) Ne kažite svojega razočaranja spričo finančn

Z NEDELJSKEGA OSMEGA ZASEDANJA GLAVNEGA SVETA SKGZ

Povzetki iz diskusije na občnem zboru SKGZ

Dr. Franc Škerlj

Kot prvi se je prijavil k besedi *prof. odv. dr. Franc Škerlj*, ki je najprej pozdravil zasedanje kot tajnik sindikata slovenske šole, nato pa je kot član izvršnega sveta Slovenske kulturno-gospodarske zveze spregovoril o šolski problematiki in takoj v začetku poudaril, da *«dokler bomo slišali v šolskih klopeh ščebetanje otrok v slovenskem jeziku, bo živela tudi naša beseda, bo živel naš rod»*. Nato je poudaril, da imamo slovenske šole na Tržaškem in na Goriškem, «medtem ko še danes po stoletju zvestobe italijanski državi nimajo pouka v svojem materinem jeziku naši rojaki v Beneški Sloveniji», kjer «na žalost vladajo še časi, v kakršnih je živel in trpel Bevkov Čedermac».

Govornik pa je takoj nato ugotovil, da tudi na Tržaškem in Goriškem, kjer imamo otroške vrtce, osnovne šole in razne nižje in višje srednje šole, še ne moremo biti zadovoljni z dosedanjo njihovo ureditvijo, ko slovenska šola še ni enakopravna z italijansko in ko slovenski šolniki niso enakopravni s svojimi italijanskimi kolegi. Dr. Škerlj je nato navedel nekaj statističnih podatkov, da imamo namreč na Goriškem poleg slovenskih otroških vrtcev še 18 osnovnih šol, eno nižjo srednjo šolo v Gorici, en strokovni zavod, eno klasično gimnazijo z licejem ter učiteljišče, na Tržaškem pa je poleg otroških vrtcev še 38 osnovnih šol, pet didaktičnih ravnateljev in en šolski nadzornik za te šole; nadalje imamo 7 nižjih srednjih šol z dvema podružniškima šolama, eno učiteljišče, trgovski tehnični zavod, znanstveni licej s pridruženo klasično gimnazijo in licejem, v zadnjem času pa še novoustanovljeno strokovno šolo.

Na šolskem skrbništvu v Gorici in Trstu pa ni nobenega višjega šolskega funkcionarja, ki bi korisno vodil in usmerjal slovenske šole vseh vrst in stopenj v deželi Furlaniji — Julijski krajini.

Svoja izvajanja, je dr. Škerlj takole nadaljeval:

«Razumljivo je, da nam ne more biti vsekno, kakšna je naša šola in kakšni ljudje učijo na slovenski šoli. Želimo si, da bi bili slovenski šolniki res narodno zavedni in socialno čuteči ljudje, katerim sta slovenska šola in kulturno-gospodarski razvoj slovenske narodne skupnosti res pri srcu. Kljub nekaterim redkim izjemam moramo priznati, da je zasluga, in ne najzadnja, tudi šolnikov, če si je slovenska šola, kljub oviram in težavam, utrla pot in da so bivši dijaki teh šol že priznani pisatelji, pesniki, glasbeniki in umetniki, ter priznani javni delavci na raznih področjih našega kulturnega in gospodarskega življenja.

Z druge strani pa je ugotovil težave na šolskem področju, kajti «da bi naša šola zaživela res enakopravno življenje, si želimo, da bi šolske oblasti pravic slovenskega jezika na slovenskih šolah ne merile v milimetrih, saj je celo na spričevalih, ki jih dobivajo učenci in dijaki, slovensko besedilo že malo manj kot nečitljivo. Slovenski šolniki, predvsem profesorji, pa so še vedno in samo po krivdi šolskih oblasti le hlapci Jerneji, ki iščejo svoje pravice s transparenti in demonstracijami v Rimu».

Nato je spregovoril o zakonu za slovensko šolo štev. 1012, ki med drugim določa, da bo prosvetni minister v roku šestih mesecev izdal izvršilne norme za izvajanje tega osnovnega zakona, kar pa se še do danes ni zgodilo. Proti koncu svojega izvajanja je dr. Škerlj omenil še zakonska predloga, ki sta ju predložila poslanca Belci (KD) in Škerk (KPI), sindikat slovenske šole pa je dodal svoje dopolnilne predloge, kjer zahteva v letu 1971 globalno rešitev vseh nerešenih vprašanj slovenske šole in slovenskih šolnikov. Pred dnevi pa je poslanec Rosati, podtajnik na prosvetnem ministrstvu, po naročilu poslanske prosvetne komisije, pripravil združeno besedilo obeh zgoraj omenjenih zakonskih osnutkov in v svojem predlogu upošteval tudi nekatere zahteve sindikata slovenske šole. V novem besedilu je nekaj določb, s katerimi se Slovenci lahko strinjamo, vendar pogrešamo še marsikatero določbo, zlasti določbo, ki bi priznavala tudi nam Slovencem pravico, da bi urejevali, vodili in usmerili dejavnost na slovenskih šolah».

Drago Pahor

Drago Pahor je sprožil dva problema, in sicer zadevo Sv. Lenarta v Beneški Sloveniji ter zadevo tako imenovanih *sivih področij* in učinkovitosti dejavnosti Zveze v nekaterih predelih. Glede Sv. Lenarta oziroma odkritja spomenika 13 padlim partizanom se je vprašal, kako to, da na spomeniku partizanov piše, da gre za neznane partizane, medtem ko je znano, da gre za 13 padlih slovenskih partizanov, imena katerih pa so tudi znana. Pri tem je poudaril, da je spomenik in slavnostno odkritje pripravila AN PI ob sodelovanju Zveze borcev iz Nove Gorice in dodal, da «tovariši iz Nove Gorice so napak storili, da so šli mimo nas». Ker pa imamo z druge strani zagotovila, o skrbi za manjšino, o čemer je spregovoril tudi član izvršnega sveta SR Slovenije Janko Smole, se je govornik vprašal, ali bi ne bilo umestno z odkritjem spomenika v Sv. Lenartu nekoliko počakati, če tozadevne razmere še niso bile zrele.

Glede drugega vprašanja, glede «sivih področij» in učinkovitosti delovanja Zveze in njenih članic je Drago Pahor rekel, da se skozi obe poročili, predsedniško in tajniško, vleče rdeča nit o kapilarni dejavnosti, da pa so pri nas siva področja, koder naše dejavnosti ni. Nato je navedel ugotovitev, da je ulica tista, ki asimilira in da zato, ker mi za naše ljudi ne ustvarjamo določenega okolja, naše delo ni dovolj učinkovito. Še več, dogaja se, da

celo v kaki naši ustanovi uporabljamo namesto slovenščine italijanščino. Če hočemo zavreti asimilacijo, je treba torej urediti to vprašanje, Slovenska prosvetna zveza pa ima preventivno nalogo ustvarjati tista okolja, v katerih se bo naš človek ohranil, posebno pozornost pa je treba posvetiti Miljskim hribom, mestnemu središču in tudi predmestju. Objektivni pogoji so danes takšni, kakršnih še nikoli ni bilo, saj naprečne sile priznavajo naš obstoj tudi v Beneški Sloveniji. In te razmere moramo izkoristiti.

Žarko Hrvatič

V svojem imenu je nato govoril predstavnik Glasbene matice *Žarko Hrvatič* o odnosih med posameznimi organizacijami, ki so včlanjene v SKGZ, in o odnosih teh s krovno organizacijo. «Vsakodnevna praksa me prepričuje, da so sicer odnosi res vsakodnevni, večkrat pa le površni in tudi neiskreni. Res pa je seveda tudi, da so posamezne organizacije med seboj odvisne, saj bi morale stremeti k ustvarjanju pogojev in dosegi smotrov, ki so za vse Slovence skupni, to pa ne pomeni samo sejo posamezne organizacije ali nabiralno akcijo, temveč raznoliko in široko dejavnost. Žal je za nekatere smoter samo brezskrbno životarjenje na podlagi že izrabljenih fraz, druge zanima predvsem «politika». V okviru «elitnih» krogov se nekateri torej ukvarjajo samo s politiko, ali s čisto «kulturo», «čisto» glasbo, «čisto» ekonomijo itd. Včasih postanejo kulturniki tudi upravitelji kulturnih ustanov, ki nastajajo iz nič in se zaradi pomanjkanja sredstev ne morejo naravno razvijati. Politiki se mnogokrat omejijo na uradno politiko naših ustanov in

se spet znajdejo v «začaranem» krogu, lahko pa tudi skušajo postati predstavniki in zagovorniki širših interesov, znajdejo se tedaj v zagati zaradi nasprotij, ki jih srečajo na poti. Ekonomisti imajo že spet toliko težav, da se prej ali slej prelevijo v običajne trgovce.»

Hrvatič je nato ugotavljal, kako bi morali naši predstavniki ali organizacije iskati širše poti tudi s sodelovanjem naprednih italijanskih sil, na vsak način bi se ne smele omejiti na ozko manjšinsko problematiko, čeprav bi morale predvsem iskati podpore pri ustreznih ustanovah v Jugoslaviji». Ustavil se je še pri glavnih smernicah, ki naj bi vodile razširitev GM, poudaril pri vseh organizacijah potrebo po novih močeh, ki bi ne iskale le časti, da so v enem ali drugem odboru, temveč bi imele moč in voljo, da poprimejo za delo.

Izidor Predan

Glas beneških Slovencev je na zasedanje prinesel *Izidor Predan*, ki je rekel, da so beneški Slovenci najbolj zahodna in najbolj prizadeta veja slovenskega naroda, ki jo že tisoč let raznarodujejo. V teh težavah so se beneški Slovenci obrnili na Trst, na Slovensko prosvetno zvezo in druge organizacije za pomoč, ki so jo dobili, pa ne vedno in ne v zadostni meri, kajti beneški Slovenci so računali, da bodo prosvetna društva s Tržaškega in z Goriškega prihajala med njih s svojimi zbori pogosteje, kar pa se ni dogajalo, vsaj ne v zadostni meri.

Nato je spregovoril o patronatu INAC, o katerem je bil govor v poročilu in je nato nadaljeval, da tovrstno dejavnost oni, v Beneški Sloveniji, vršijo že 15 let in da jim je to pomagalo iz izolacije, v katero so bili potisnjeni. Govoril je nato o društvu «Ivan Trinko», o njegovih začetnih težavah, ko so se ljudje spraševali, čemu jim bo društvo.

Ponovno je Izidor Predan poudaril, da obljubljene pomoči tržaških prosvetnih društev in tržaških ter goriških Slovencev ni bilo dovolj in je v zvezi s tem z obžalovanjem poudaril, kako je bil lanskega decembra odziv tržaške slovenske javnosti na kulturni večer beneških Slovencev v Kulturnem domu zelo zelo slab in kako so v septembru v zadnjem trenutku komaj komaj rešili neko kulturno manifestacijo na prostem, na kateri bi bilo moralo nastopiti neko pevsko društvo SPZ, ki je v zadnjem trenutku odpovedalo sodelovanje, skratka, Izidor Predan je izrazil dokaj ostro kritiko na račun pomoči, ki jo Tržaška in Goriška dajeta Beneški Sloveniji. Hkrati pa je rekel, da se razmere po Sv. Lenartu boljšajo, da imajo sedaj zbor, ki šteje 36 članov in ki nastopa doma in tudi drugod. Končno je ugotovil, da z oživitvijo slovenskih ljudi v Beneški Sloveniji oživljajo tudi nazadnjaške sile, ki pristajajo na življenje Slovencev, ne dopustijo pa, da bi beneški Slovenci resnično zaživeli. Ker pa beneški Slovenci vendarle oživljajo, je danes potrebna pomoč in v tem smislu je pozval vse, naj bi čim pogosteje obiskovali Beneško Slovenijo.

Saverij Rožič

Saverij Rožič, podpredsednik SPZ iz Gorice, je navedel nekaj kritičnih pripomb v zvezi z dejavnostjo Zveze in med drugim rekel, da šolska komisija na Goriškem ne deluje, pa čeprav je dela veliko, ker slovenske vasi na Goriškem mejijo z italijanskimi in so zato slovenski otroci še bolj podvrženi italijanskemu vplivu in «včasih zahajajo prav zaradi naše nemarnosti v tujo šolo».

V svojem nadaljnjem izvajanju je kritiziral goriško kroniko Primorskega dnevnika.

Pritoževal se je tudi nad pomanjkanjem zanimanja slovenskega tiska in sredstev javnega obveščanja za Gorico. Rekel je: «Nikakor ne gre tu pozabiti na zgodovinsko mladinsko štafeto ob 1. maju letos v Števerjanu, kjer se je ob prisotnosti več tisoč udeležencev poslovil od goriških Slovencev France Bevk ob 25-letnici obstoja prosvetnih društev po drugi svetovni vojni in ob srečanju borcev NOB. Vabilu se RTV Ljubljana ni odzvala, pa čeprav je na sorazmerno manjši prireditvi v Trstu bila navzoča.»

Dr. Stanislav Oblak

Dr. Stanislav Oblak je spregovoril o vlogi SKGZ na gospodarskem torišču in najprej omenil dve zgrešeni ekstremni stališči, češ, da naj bi se SKGZ sploh ne ukvarjala z gospodarskimi problemi, oziroma, da naj bi v glavnem vršila pridobitno vlogo in s tem pomagala k izboljšanju gospodarskega položaja Slovencev v Italiji. V nasprotju s temi dvemi stališči, je rekel dr. Oblak, pa se SKGZ drži svoje vloge in opravičuje svoje ime «gospodarska», ker sta njeni članici Slovensko gospodarsko združenje in Kmečka zveza, ki delujeta na izrazito gospodarskih področjih, hkrati pa je njen cilj tudi gospodarska krepitev slovenskih gospodarskih ustanov za čim boljši obstoj in čim boljše gospodarsko izživljanje vseh naših ljudi.

V zvezi s tem je «strnil nekaj najvažnejših vprašanj, ki so in bodo nenehno na našem gospodarskem horizontu in ki bi morala biti predmet naše pozornosti in našega delovanja». Predvsem je ugotovil, da je gospodarska politika krajevnih ustanov do Slovencev takšna, da je slovenski činitelj, vključen v centrih oblasti malenkosten, vsekakor v velikem disproporcu med svojo številčnostjo in svojo tozadevno prisotnostjo. Nadalje je dr. Oblak ugotovil, da se niso izkoristile niti tiste možnosti, ki jih dajejo prerogative krajevnih ustanov. Omenil je tudi možnost občin da bi s sistemom dovolilnic licenc in obrtnic, ki so vse v njihovi pristojnosti, omogočile določeno politiko do našega domačega človeka za izboljšanje njegovega gospodarskega položaja. Nato je omenil še dejstvo, da občine razpolagajo z ogromnim zemljiškim fondom demanialnega in jusarskega značaja, s fondom kakih 8000 hektarov površine, katere vrednost je 50 ali več milijard lir. V zvezi s tem se je vprašal, ali je bilo upravljanje tega ogromnega bogastva vedno pravilno in smotrno.

Nato je poudaril, da je navzočnost Slovencev v organih in ustanovah, ki se ukvarjajo z gospodarstvom, pičla in povsem nezadostna. Slovenci prav gotovo ne bomo kot skupnost postali subjektivni gospodarski faktor, če ne bomo dosegli primernega zastopstva na tem področju. Zato je dolžnost Zveze in njenih članov, da posvečajo nenehno pozornost temu vprašanju.

Ko je govoril o gospodarski rasti in razvoju slovenskega človeka, se je vprašal, ali ima naš človek možnost razvoja in ali je slovenski tako imenovani človeški potencial pripravljen, da izkoristi trenutne povoljne razmere. Ugotovil je, da slovenski človek ni v celoti pripravljen, kajti delavec dobi zaposlitev, človek s srednješolsko izobrazbo, človek s trgovske akademije n. pr. zaposlitev dobi takoj, človek z visoko izobrazbo pa na našem področju ne dobi službe. Kar zadeva zaposlitev na javnem sektorju, je naša prisotnost v silno nizkem odstotku in nimamo niti enega vodilnega mesta. Naloga Zveze je, biti glede tega budna.

Nato je dr. Oblak spregovoril še o tem, kako naj bi se lotili reševanja problemov na gospodarskem področju in izrazil mnenje, da naj bi najprej ustanovili odnosno potencirali gospodarsko tajništvo, naj bi koordinirali delo med posameznimi gospodarskimi organizacijami in pri tem naj bi Zveza ohranila tisti delokrog, ki ni v pristojnosti teh organizacij in, končno, naj bi za posamezne panoge ustanovili primerno sestavljene delovne skupine.

Spregovoril je nato še o vlogi slovenskega tiska in pri tem pohvalil «Primorski dnevnik», ki dobro spremlja gospodarska dogajanja pri nas, kar da velja tudi za «Gospodarstvo».

Stanko Bole

Tudi Stanislav Bole je spregovoril o gospodarskih problemih in v začetku ugotovil, da je že čas, da bi od deklarativne prešli končno v resnično enakopravnost. Ugotovil je, da so bili doseženi rezultati v šolstvu, v športu in drugod, žal pa se ne more to reči glede enakopravnosti v gospodarstvu, kajti v zvezi s tem ne smemo pozabiti, kaj se je z našim gospodarstvom zgodilo v času, ko so po prvi svetovni vojni naši kraji prišli pod Italijo in še posebej kar se je zgodilo v dobi fašizma, ko je bilo vse naše gospodarstvo likvidirano.

In takšno stanje je ostalo vse do osvoboditve. Zato je logična zahteva po ukrepih za sanacijo slovenskega gospodarstva, krajevni oblastveni organi pa bi morali temu posvetiti vso pozornost. Predvsem bi bilo treba proučiti status ljudi, ki so bili v času fašizma izločeni iz ustvarjalnega življenja, nato je treba najti posebne inštrumente za analizo stanja in končno SKGZ in stranke, s katerimi SKGZ posredno sodeluje, naj poskrbijo, naj se zavzamejo, da bi nam pristojne oblasti dale možnost, da se popravijo krivice, da se Slovencem vrne to, kar so izgubili.

Nato je govornik prešel h konkretnejšim načinom reševanja teh vprašanj in se vprašal, čemu služi urad za Slovence v deželni upravi in zahteval, naj bi se v pokrajinskem, občinskem in deželnem okviru, koder se rešujejo naša vprašanja, namestili funkcionarji in uradniki, s katerimi bi se mogla reševati ta vprašanja, seveda v slovenščini. Dokler ne bomo prišli do takšnih funkcionarjev, do takšnih ljudi na odgovornih mestih, ne bomo prišli nikamor. Glede tega pa smo še daleč in v zvezi s tem je navedel značilen primer v Trstu in podoben primer v Gorici, kjer je bil v vodstvo neke ustanove izvoljen tudi slovenski odbornik, pa je zato ves odbor dal ostavko, na kar v drugem odboru slovenskega delegata ni bilo več.

V svojem nadaljnjem izvajanju je Stanislav Bole še o potrebi po ustreznih komisijah za posamezne panoge in o naših zastopstvih v raznih ustanovah, kot na primer na področju obrtništva, obrtniške bolniške blagajne itd. Bole je govoril tudi o zadružništvu in rekel, da nam je fašizem tudi na tem področju zadal tolikšen udarec, da se še danes ne moremo opomoči. In ker smo gospodarsko in finančno šibki, bi se morali oprijeti prav teh to je zadružnih oblik, posebno ker nam deželna ureditev daje glede tega velike možnosti.

Ko je prešel na področje o slovenski udeležbi v industriji, je ugotovil, da je stanje porazno in da se z večinskim narodom glede tega ne moremo meriti, ko pa polnih trideset let glede tega pri nas ni bilo nikakršnega razvoja, saj smo ostali brez kapitala, brez sleherne možnosti napredka. In vendar se razmere spreminjajo, je ugotovil Stanislav Bole, ki je tudi dodal, da razni naši obrati zaposlujejo malone vso razpoložljivo mladino.

Stojan Spetič

Govoril je nato Stojan Spetič, ki je skušal v skopih potezah orisati delovanje SKGZ, kakršno bi moralo biti po njegovem mnenju. Začel je s socialno-gospodarsko analizo, ki jo je še apliciral manjšini. Dejal je med drugim: «Iz poročil in iz samega dela izhaja zavzemanje SKGZ za pravno uzakonitev narodnostnih pravic slovenske manjšine. Prepričan pa sem, da bi bilo zgrešeno, če bi pri tem pozabljali na analizo dinamike splošnega razvoja, ki spremlja okolje, in silnice, ki na našo narodno skupnost vplivajo, toliko bolj, ker niso osamljen in statičen pojem, temveč živa tvorba posameznikov, slojev in skupnosti. Strategija SKGZ, ki je izrazito narodnoobrambna organizacija mora upoštevati in spremljati zunanje dogajanje, mora pa tudi organsko pristopati k vprašanjem, ki so del razvejane problematike. Med mladino klije zato potreba po korenitejši analizi našega položaja in vloge posameznih dejavnikov, ki so v nas prisotni in so del našega življenja».

Govornik je dalje govoril, kako mora biti pravna enakopravnost dopolnjena z enakopravnostjo na vseh ostalih področjih, posebno na družbenem, ki nosi v sebi kali asimilacijskega procesa. To asimilacijo pojmuje Spetič kot odtujevanje, ki poteka med vsemi sloji na različnih nivojih.

Dotaknil se je nato problema šol in tovarn, boja delovnega človeka za osvobajanje. Pri tem je podal tudi strnjen pregled povojne zgodovine manjšine in uveljavljanja proletariata. «Gospodarska neodvisnost je temelj nacionalne neodvisnosti. Težnje nacionalne skupnosti po enakopravnosti so zato sestavni del splošne bitke za napredek in razvoj, in tudi gospodarske težnje meščanstva manjšinske nacionalne skupnosti moramo oceniti v okviru splošnega odpora proti prodiranju monopolistične preoblasti v tkivo manjšinskega pa ne samo manjšinskega gospodarstva».

Analizo je govornik zaključil: «Praktične posledice mojih ugotovitev zadevajo delo in smer dela posameznih članic Zveze. Bo Zveza pripravljena sprejeti vase, kot nosilne elemente, vse, kar izhaja iz analize stvarnega dogajanja okoli nas? Ali pa bomo zreducirali vse na medstransko diplomacijo v iskanju sporazumov na vrhu z oblastjo, kompromisov med nespravljivimi težnjami posameznih interesnih skupin, pri tem pa vse, kar je bistvenega, zanemarjali?»

«Vprašanje ni tako bistveno za vrh, ker je odraz stanja na osnovi, temveč dela posameznih članic, ki so uresničevalke splošne strategije SKGZ. SPZ bi morala tako poskrbeti za novo razmestitev društev po tovarnah, društev ali klubov, katerih naloga naj bi bila izobraževanje delavcev in študentov. Pri tem bi morala sodelovati z ARCI ali FIOM. Je še mnogo drugih problemov povezovanja, z gledališčem na primer, da ne govorimo o izseljencih, obrtnikih in mnogih drugih.»

Za zaključek je Spetič poudaril potrebo po reorganizaciji in spremembi strukture, ki naj bi sloneli na dveh načelih: učinkovitost in demokratičnost.

Lucijan Volk

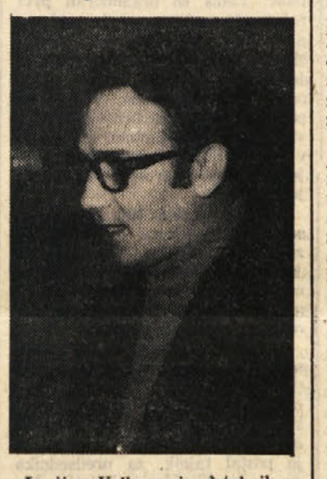

Lucijan Volk se je dotaknil aspekta asimilacije našega človeka zaradi urbanizacije in inurbacije, to se pravi zaradi naseljevanja italijanskih ljudi na naši zemlji in zaradi izseljevanja našega človeka v mesto. O urbanistični politiki tržaške občine, ki močno vpliva tudi na izbiro ostalih občin naše pokrajine, je rekel, da je ta z odobritvijo zadnjega regulacijskega načrta prešla od prejšnje liberalizacije na strogo omejevanje gradbenih površin, ki je še posebno hudo za kraško področje in v tem primeru je težko uskladiti dva interesa, ki si med seboj nasprotujeta, namreč interes skupnosti in interes posameznikov, t.j. lastnikov zemljišč, ki so v glavnem Slovenci. Neizpodbitno je, da je omejevanje gradljivosti v premem sorazmerju z ohranitvijo strnjenega slovenskega ozemlja in učinkovita zavora pojavu razlastitve in samorazlastitve, ki je že tako krepko spremenil narodnostno in pokrajinsko lice mnogih še do konca vojne popolnoma slovenskih krajev. Glede drugega pa je dolgoletna urbanistična linearnost ustvarila v lastnikih zemlje miselnost «rentništva», tako da se večkrat zemljišča prodajajo, ko je potrebno in tudi ko ni potrebno in vsako omejevanje gradljivosti se smatra kot napad na neomejeno pravico razpolaganja in tudi prodajanja zemljišča.

Lucijan Volk je mnenja, da je takemu odnosu do tega vprašanja kriva predvsem neinformiranost, kajti izkazalo se je, da so ljudje, ki jim je bilo razloženo, kakšne so bližnje in perspektivne posledice popolne liberalizacije za etnično in socialno bodočnost naših ljudi, bili dovzetni za resno reševanje tega vprašanja.

Lucijan Volk je v svojem nadaljevanju ugotovil, da sedanje stanje, ki skoraj povsem onemogoča naravni razvoj naselij, predstavlja veliko nevarnost za špekulacije v zvezi z gradljivostjo na površinah od najmanj 10 ha. Rekel je, da bi se pri prizadetih lastnikih dali zagovarjati rešitev, ki bi ne bila zgolj omejevalna, ampak bi dajala ozemlju gospodarsko namembo za specializirano kmetijstvo, za mali turizem itd. in bi ga s tega vidika tudi primerno pripravila s tako imenovanimi infrastrukturami, da bi v sklopu podrobnih načrtov dala možnost za naravni razvoj vasi, ki bi omogočala gradnjo kmečkih «stanovanjskih» hiš na kmetijskih področjih, ker je to eden izmed pogojev za razvoj specializiranega kmetijstva. Vrtnarstvo in cvetličarstvo ne zahtevata velikih površin, pač pa stalno prisotnost obdelovalca. Kriterij bi lahko last 3000 kv.m površine, kateri bi dodali še 2000 kv.m vinkulirane površine, kot je rečeno v dolinskem regulacijskem načrtu. Vtem ko bi se odpravila nevarna norma 10 ha na kraškem področju, bi se lastnikom v zameno za omejitev gradljivosti, ki jemlje vrednost zemljiščem, dala ustrezna protivrednost z razdelitvijo jusarskih zemljišč med upravičence.

Ustavil se je še pri specializiranem kmetijstvu in pri vprašanju, kako naj se naš mlajši človek ohrani na zemlji, glede česar bi bila potrebna tudi strokovna šola za slovenske kmete s Tržaškega in z Goriškega, strokovna šola, ki bi jo morala ustanoviti deželna ustanova za razvoj kmetijstva. Svoj poseg je Volk končal s predlogom, da naj bi se naši podjetni ljudje lotili tako imenovanega malega turizma. Naši kraški kraji bi ob dograditvi avtomobilske ceste Benetke — Trst morali izkoristiti priložnost tako imenovanega prehodnega turizma.

Dušan Kodrič

Dušan Kodrič se je v svojem posegu v diskusijo ustavil prvenstveno pri vprašanju zadružništva. Ugotovil je, da je večina naše skupnosti gospodarsko šibka in v tem smislu je važno zadružništvo, kjer se sile strnjujejo, vrh tega pa je zadružništvo tudi močno demokratično. Naša dežela je glede zadružništva zelo napredna in to bi mogli izkoristiti z ustanavljanjem proizvodnih zadrug in tudi potrošnih zadrug. V poštev pridejo tudi hranilnice, posojilnice, ki so lahko važen finančni faktor, zavarovalnice goveje živine, gradbene zadruge, ki bi omogočile, da bi manj premoženi ljudje lažje prišli do stanovanj itd. Velika važnost bi se morala posvetiti kmetijskemu zadružništvu.

Pri tem je omenil, da je večina slovenskih ali pretežno slovenskih zadrug včlanjena v vsedržavno zadružno zvezo, ki je imenovala slovenskega človeka v deželni odbor za zadružništvo in slovenskega zadrugarja tudi v komisijo za tržnico na debelo s sadjem in zelenjavo.

Poleg gospodarskih uspehov, ki jih je veliko, ne smemo pozabiti na veliko aktivnost zadrug na kulturnem področju, med katere spadajo razni tečaji pa tudi dve večji manifestaciji na našem Krasu, in sicer Kmečki tabor na Opčinah in Kraški teden, ki ga prireja zadruga «Naš Kras».

Zavedati bi se morali važnosti zadružništva, potruditi se, da bi se te gospodarske ustanove, ki so za obstoj naše manjšine zelo pomembne, okrepile. Prav tako bi morali ustvariti razmere, da bi se vse zadruge, ki delujejo med našo manjšino, vključile v SKGZ, kar bi vsekakor okrepilo Zvezo in pripomoglo k njeni narodnoobrambni vlogi. Doslej smo to zanemarjali in to je pomanjkljivost.

Na koncu svojega izvajanja je Dušan Kodrič ugotovil, da je na Tržaškem le ena zadruga vključena v SKGZ in še ta je hkrati včlanjena v nazadnjaško in protislovensko organizacijo.

Prof. Samo Pahor

Nastop prof. Sama Pahorja je precej razživil vzdušje, ker je postavil vprašanje, ki so si ga postavljali mnogi bivši borci, zakaj na nabrežinskem slavju ob odkritju spomenika bivšim padlim borcem, ni bilo slovenske zastave. Na trditve, da bi navzočnost slovenske zastave mogla koga motiti, je prof. Samo Pahor rekel, da leta 1941 partizani niso vprašali Hitlerja ali koga drugega, če mu je slovenska zastava pogodu ali ne in v zvezi s tem je rekel, da gre za vprašanje strpnosti in vprašanje nestrpnosti. Slovenska zastava bi ne mogla in ne smela nikogar izzivati, če je pripravljen na resnično sožitje. V zvezi s tem je omenil tudi bazoviško svečanost, kjer je bila vietnamska zastava, slovenske zastave pa ni bilo. Poudaril je tudi nedosledno obnašanje nekaterih slovenskih vodilnih ljudi, na primer odvetnikov, ki imajo izključno italijanski napis itd.. Ob koncu je še kritiziral pretiran optimizem, posebno v zvezi s podatki o slovenski šoli. Na koncu pa je omenil tudi Narodno in študijsko knjižnico, ki naj bi končno vendarle dobila sredstva, da bi izvedla načrt, ki ga že dolgo namerava.

Niko Škamperle

Niko Škamperle je ponovno sprožil vprašanje Kulturnega doma pri Sv. Ivanu, o čemer je govoril že pred dvema letoma. Rekel je, da je prosvetno društvo «Slavko Škamperle» zadevo že večkrat pismeno osvetlilo in postavilo predloge, a ni dobilo ustreznega odgovora. Nato je podal nekaj konkretnih podatkov, kako je na Vrdelski cesti štev. 25 staro poslopje prosvetnega društva zgradila skupina slovenskih prebivalcev Sv. Ivana z namenom, da bi se tedaj, pred mnogimi desetletji, mogle v tem domu razvijati kulturne in socialne dejavnosti Slovencev. Kot je znano, je fašizem zakonite lastnike oropal tega doma in v poslopju nadaljeval fašistično protislovensko dejavnost. Po končani drugi svetovni vojni je prišel dom ponovno v roke prebivalcev Sv. Ivana, toda 1952 so ga oblasti, s pretvezo, da je bilo poslopje last fašističnega režima, zaplenile in izročile ENAL. Na osnovi londonskega sporazuma — meni Niko Škamperle — bi morali ta dom vrniti slovenski javnosti kot povračilo za škodo, ki jo je slovensko ljudstvo utrpelo v času fašizma, žal pa to do danes še ni bilo storjeno. Dejstvo pa je, da poslopje sedaj že razpada in da bo postalo neuporabno, če ne bo v najkrajšem času popravljeno. Omenil je tudi govorice, da se poslopje namerava prodati. Odločno se je postavil proti temu in zahteval, naj se nemudoma stori vse, da se vprašanje vsestransko uredi.

Janko Obad

Janko Obad je spregovoril v imenu Prosvetnega društva iz Saleža in potožil nad težavami, ko nimajo prostora niti za pevske vaje, da ne govorimo o sedežu društva. Res so dobili na razpolago šolsko telovadnico, vendar le dvakrat na teden, medtem ko za predavanja in podobno dejavnost ni prostora. Izrazil je željo, naj bi se zadeva uredila. Na koncu je še povedal, da je poslal šolskim oblastem prosnjo za uporabo telovadnice za prosvetno dejavnost v slovenščini, da pa je dobil odgovor v italijanščini.

Dr. Lojze Berce

Dr. Lojze Berce je tudi spregovoril o gospodarski problematiki in prav tako poudaril posledice fašizma. Rekel je, da nismo mi Slovenci krivi, če smo zašli v položaj, v razmere, v kakršnih smo danes in so zato naše posebne zahteve do oblasti upravičene in po navadi vedno zelo skromne, preskromne. Hkrati je rekel, da ustanovitev vsakega novega podjetja pri nas pomeni hkrati odvzem naše zemlje in priliv ali pritok tuje delovne sile. Konkretno je navedel, da bodo «Grandi Motori», ki stojijo na slovenski zemlji, zaposlili v glavnem delovno silo od drugod.

Ko se je vprašal, zakaj Slovenci nimamo kapitala, je poudaril, da je fašizem ne le likvidiral vsa slovenska podjetja, pač pa tudi za dobo 25 let prekinil sleherno akumulacijo kapitala in če smo po drugi svetovni vojni prišli n pr. do kakega denarnega zavoda, smo dejansko dobili le koncesijo, da denarni zavod lahko odpremo, nihče pa nam ni vrnil kapitala, ki nam je bil nekoč vzet.

Omenil je nato tudi problem urbanizacije in ugotovil, da bo tudi novi zakon o tem dejansko na škodo slovenskega posestnika zemlje, ker da bodo občine upravičene zasesti zemljo za nove gradnje. Na osnovi tega, kar smo rekli in tudi na osnovi pravkar navedenega, izhaja kot da bi bili mi proti napredku, proti idustrializaciji, proti širjenju mesta itd. Pa ni tako — je poudaril dr. Berce — kajti kdo bi bil proti napredku, toda zakaj in vedno le v naše breme? Dr. Berce se je v zvezi s tem vprašal, ali smo mi krivi, da živimo na tem kosu zemlje, da smo se znašli v posebnem položaju?

Drago Starc

Drago Starc, član Kmečke zveze, je spregovoril o razlastitvah in navedel svoj konkreten primer, ki prav gotovo ni edini. K problemu razlastitve je še dodal vprašanje odškodnine tistim slovenskim ljudem, ki so v času NOB dajali posojilo NOB in podpirali partizansko vojsko, in imajo pobotnice za oddano podporo. Predlagal je, naj bi letos, ko že proslavljamo 25-letnico osvoboditve, odbor skušal rešiti to vprašanje.

Dr. Sonja Mašera

Dr. Sonja Mašera je spregovorila o delovanju odbora SKGZ in poudarila pomanjkanje povezave med vodstvom, med vrhom in posameznimi članicami, posameznimi društvi. Rekla je, da za pomanjkanje povezave niso kriva le društva, ki ne posiljajo poročil, pač pa tudi vodstvo, ki ne pošilja v društva svojih ljudi.

Nadalje je rekla, da je med poročili pogrešala poročila komisij in dodala, da je že na zadnjem občnem zboru predlagala, naj vodstvo vsakokrat pred občnim zborom razpošlje društvom poročila, tako da si jih društva ogledajo in proučijo in da pridejo njihovi delegati na občni zbor pripravljeni.

(Zaključek diskusije in povzetek jutri)

ALIGA

IZIDI

Bologna - *Fiorentina	2:1
Foggia - Verona	3:0
Inter - Catania	3:2
Juventus - Roma	2:0
Vicenza - Cagliari	1:1
Lazio - Napoli	0:0
Sampodria - Torino	0:0
Varese - Milan	1:1

LESTVICA

Napoli	8	6	2	0	7	1	14
Milan	8	5	3	0	19	7	13
Bologna	8	3	5	0	11	5	11
Cagliari	8	4	3	1	15	9	11
Foggia	8	2	5	1	9	7	9
Roma	8	2	4	2	8	6	8
Juventus	8	3	2	3	6	6	8
Torino	8	1	6	1	6	7	8
Inter	8	3	2	3	11	13	8
Sampdoria	8	2	3	3	8	7	7
Varese	8	0	7	1	3	4	7
Verona	8	1	4	3	5	8	6
Catania	8	1	3	4	5	8	5
Fiorentina	8	1	3	4	6	12	5
Lazio	8	0	5	3	7	13	5
Vicenza	8	0	3	5	4	14	3

V nedeljo, 8. dec. bodo ekipe A lige proste zaradi mednarodne nogometne tekme med Italijo in Irsko.

BLIGA

IZIDI

Cesena - Atalanta	0:0
Como - Novara	2:1
Livorno - Casertana	1:0
Mantova - Modena	3:0
Bari - *Massese	2:0
Brescia - *Monza	2:0
Palermo - Pisa	1:1
Reggina - Perugia	1:1
Taranto - Arezzo	0:0
Ternana - Catanzaro	1:1

LESTVICA

Bari	11	7	2	2	16	8	16
Mantova	11	6	3	2	16	7	15
Atalanta	11	4	7	0	9	2	15
Brescia	11	5	5	1	10	4	15
Como	11	5	4	2	15	13	14
Catanzaro	11	5	3	3	13	9	13
Livorno	11	5	3	3	9	7	13
Ternana	11	4	4	3	11	8	12
Modena	11	3	5	3	9	20	11
Monza	11	4	3	4	12	14	11
Novara	11	5	1	5	11	13	11
Perugia	11	3	4	4	9	9	10
Pisa	11	3	4	4	9	10	10
Casertana	11	2	5	4	10	13	9
Reggina	11	2	5	4	6	13	9
Palermo	11	1	6	4	10	13	8
Cesena	11	1	6	4	6	9	8
Taranto	11	2	4	5	9	14	8
Arezzo	11	2	3	6	5	12	7
Massese	11	0	5	6	5	12	5

PRIHODNJE KOLO

Arezzo - Reggina; Atalanta - Palermo; Bari - Monza; Brescia - Livorno; Casertana - Mantova; Catanzaro - Massese; Modena - Ternana; Novara - Taranto; Perugia - Cesena; Pisa - Como.

A SKUPINA CLIGE

IZIDI

Alessandria - Pro Patria	2:0
Lecco - Derthona	3:1
Legnano - Monfalcone	0:0
Piacenza - Verbania	0:0
Reggiana - Solbiatese	3:0
Rovereto - Udinese	0:0
Seregno - Parma	1:1
Treviso - Sottomarina	2:1
Triestina - Trento	1:1
Padova - Venezia	2:1

LESTVICA

Alessandria	12	9	3	0	18	5	21
Padova	12	8	3	1	18	7	19
Reggiana	12	5	7	0	16	3	17
Trento	12	3	9	0	7	3	15
Parma	12	5	5	2	16	9	15
Udinese	12	5	4	3	11	5	14
Solbiatese	12	6	2	4	10	9	14
Verbania	12	3	8	1	11	8	14
Triestina	12	4	4	4	8	10	12
Seregno	12	4	4	4	14	13	12
Venezia	12	2	7	3	7	9	11
Rovereto	12	3	4	5	9	11	10
Lecco	12	3	4	5	15	16	10
Monfalcone	12	1	7	4	7	13	9
Pro Patria	12	3	3	6	13	16	9
Piacenza	12	2	5	5	6	10	9
Treviso	12	3	3	6	9	11	9
Derthona	12	2	4	6	6	16	8
Legnano	12	1	5	6	5	15	7
Sottomarina	12	1	3	8	8	21	5

PRIHODNJE KOLO

Derthona - Rovereto; Monfalcone - Sottomarina; Padova - Reggiana; Parma - Lecco; Pro Patria - Triestina; Solbiatese - Piacenza; Trento - Alessandria; Treviso - Legnano; Udinese - Seregno; Verbania - Venezia.

NOGOMET — V A SKUPINI C LIGE

Kljub premoči v igri le točka za Tržačane

Trento je izsilil neodločen izid tudi v Trstu, a tokrat s pomočjo sodnika

Triestina — Trento 1:0

Že lani so sodniki iz Genove v treh primerih zapustili mučen vtis v Trstu, zato je jasno, da ni bilo veliko veselja za prihod Lupija na važno tekmo s Trentom. In res je bil sodnik odločilni element te tekme, ki je kljub veliki požrtvovalnosti domačinov zabeležila šesti zaporedni neodločen izid Trenta na tujem. Treba je poudariti, da so se gostje predstavili kot izredno homogena in trdoživa ekipa, ki vsekakor zasluži visoko mesto na lestvici in da so v glavnem predvajali lepšo in tehnično bolj dozorelo igro. Velja pa tudi pripomniti, da je Triestina dala vse iz sebe da bi si zagotovila prestižno zmago in se še bolj približala vrhu. Po začetni premoči gostov, ki so z Babbom, Sigarinijem in Scalijem prevladovali na sredini igrišča, je Triestina preko Scale prevzela pobudo in do konca tekme jurišala na Comettijeva vrata. Že v 38. min. je Ciclitira prišel prav do vrat, tedaj pa ga je branilec najprej grobo podrl, nato, pa ko to ni zadostovalo, še prejel za majco in ga pahnil proč od žoge: za sodnika je bilo vse v redu. Minuto kasneje je Ciclitira zopet prišel v kazenski prostor gostov in zopet ga je branilec (tokrat Sartori) podrl. Za Lupija še vedno nič. V drugem polčasu se je nekaj podobnega pripetilo Fregoneseju in sodnik je še vedno vztrajal v svoji pasivnosti. Kljub temu pa je v 61. min. Ciclitira uspešno zaključil prodor, ki ga je začel Braico in nadaljeval Rakar in tako povedel svoje moštvo v vodstvo. Vse je torej kazalo, da so gostje kljub sodnikovi pomoči obsojeni na poraz, ko je v protinapadu Braico odločno prekinil Meneghettijev prodor. Prekršek je res bil, toda sodnik jih je pred tem spregledal mnogo hujših, vsekakor pa se je vse zgodilo na črti kazenskega prostora (prej zunaj kot notri). Za Lupija pa je bilo to zadosti, da je dosodil enajstmetrovko proti domačemu moštvu in rešil gostom točko. Enkrat toliko pa ima Triestina vso pravico, da se čuti prevarano in da dvomi o sodnikovi poštenosti.

Rekli smo sicer od vsega začetka, da je Trento potrdil svojo moč in gotovo je, da bi brez sodnikovega vmešavanja to moštvo zapustilo odličen vtis (sicer pa tudi obe točki). Poleg že omenjene trojice veznih igralcev je treba poudariti še odličen nastop srednjega napadalca Meneghettija in pa trdnost obrambe, ki je kljub ostremu pritisku zdržala in se le v redkih primerih poslužila svojega vratarja Comettija.

Triestina kljub vsemu ni bila na višini prejšnjega nastopa. Ciclitira je bil tudi tokrat zelo nevaren in je tudi prebil led z izrednim golom z razdalje 20 metrov, sicer pa ga je Sartori večkrat nadkrilil. Pod svojimi zmogljivostmi je zaigral Fregonese, Rakar pa je vse bolj živahen, žal pa še premalo konkreten. Na sredini igrišča je izstopal Scala, ki je dobil le malo pomoči od Lopolija in predvsem Pestrina, zelo negotov pa je bil v nekaterih trenutkih Moretti in celo Martinelli. Sicer pa so igralci vse te vrzeli odpravili z izredno požrtvovalno igro, ki je bila vsekakor vredna večjega uspeha.

TRIESTINA: Colovatti, Braico, Martinelli, Del Piccolo, Pestrin, Moretti, Rakar (Truan po 77. min.), Loppoli, Ciclitira, Scala, Fregonese. D'Ambrogio.

TRENTO: Cometti, Fabbro, Turinelli, Babbo, Apostoli, Sartori, Pellegrini (Scacchi po 56. min), Sigarini, Meneghetti, Scali, Milanesi, Caliari.

SODNIK: Lupi iz Genove.

Strelca: v 81. min. Ciclitira, v 84. min. Milanesi (enajstmetrovka).

* * *

Položaj na vrhu lestvice se po nedeljskem kolu ni spremenil: Alessandria je brez težav odpravila na lastnem igrišču Pro Patrio, Reggiana je povsem nadkrilila nevarno Solbiatese in dosegla visoko zmago (v zadnjih dveh domačih tekmah je to moštvo doseglo 9 golov), vedno bolj presenetljiva Padova pa je odnesla obe točki iz Benetk in tako praktično napravila še en korak proti vrhu. Da so trenutno ta tri moštva glavni kandidati za prvo mesto, potrjuje tudi obnašanje zasledovalcev, ki na tujem ne znajo izkoristiti niti lahkih tekem. Tako je Parma oddala točko v Seregnu, Trento pa je tudi v Trstu nadaljeval serijo neodločenih izidov (sicer pa je bil to nezaslužen uspeh). Moštva iz naše dežele so prinesla vsaka po eno točko. Udinese je v Roveretu s previdno igro izsilil neodločen bunkerjem le rešil točko. Vsekakor pa je položaj Tržičanov še zelo kritičen, čeprav se Derthona, Legnano in predvsem Sottomarina (ki je doživela tretji zaporedni poraz na domačem igrišču) trenutno nahajajo v še slabši poziciji. Ostali rezultati niso prinesli presenečenj. Lecco je z zmago nad Derthono dokončno dosegel sredino lestvice, Piacenza pa je tudi proti Verbani zabeležila neodločen izid in tako še naprej ostala v spodnjem delu.

uk

V 1. IN 2. AMATERSKI NOGOMETNI LIGI

V lepi tekmi brez zadetkov ekipa Primorja zadovoljila

Je kriza kriške Vesne hujša, kot je prvotno kazalo?

Fortitudo — Vesna A 4:0 (3:0)

Da bo naloga Vesne v Miljah izredno težka, o tem ni bilo dvoma. Nihče pa ni pričakoval tako visokega poraza. Neodločen izid proti Pierisu je moralno dvignil igralce in navijače, ki so celo upali, da bodo iz Milj odnesli drogoceno točko. Toda že po 5 minutah igre je bilo jasno, da bo Vesna doživela nov poraz. Križani so bili tudi proti Fortitudu požrtvovalni in so se močno potrudili, da bi uredili svoje vrste, a zaman. Ekipa ne zna uveljaviti svoje igre in se mora od nedelje do nedelje podrediti nasprotnikom, ki izkoristijo vse napake Križanov. Porazi so tako neizbežni.

V Miljah se je ponovila slika «običajne» Vesne: precej požrtvovalnosti, precej tekanja, a «brez igre» in predvsem brez učinkovitih napadalcev.

STRELCI: p.p. v 5. min. Millo, v 26. min. Skrem (avtogol), v 44. min. Crevatin; d.p. v 32. min. Verzier (avtogol).

FORTITUDO: Barnaba; Uboni, Celant; Gobet, Capitanio, Cerebuch; Millo, Botta, Crevatin, Cociani, Novel (Villini) 12, Ciliberti.

VESNA: R. Tence; Mongardini, Botti; Primi (Švab), Verzier, Skrem; B. Tence, Degrassi Barbiani, Degrassi, Donini, Della Vedova 12, Farra.

SODNIK: Beltrame iz Gorice.

Mladi nogometaši Fortituda so takoj prevzeli vajeti igre v svoje roke in so že v 5 min. prišli v vodstvo z Millom. Spodrsljaj, takoj v uvodnih minutah igre, je zelo vznemiril Križane, ki niso mogli urediti svojih vrst. Domačini so nadaljevali s svojimi napadi in so morali kriški branilci večkrat poseči, da so rešili svoje položaje. V 26. min. drugi gol, ki ga je zakrivil Skrem z avtogolom. Za Vesno se je tekma praktično končala s tem nesrečnim dogodkom. Moštvo ni in ni moglo odgovoriti, domačini pa so se vse bolj razživeli in so stalno, čeprav neurejeno, napadali. Tretji gol je «visel» takorekoč v zraku. Dosegel ga je Crevatin minuto pred koncem prvega dela igre.

V drugem polčasu smo bili priče demoraliziranemu moštvu, ki je moralo zopet kloniti, in to ponovno zaradi avtogola, ki ga je tokrat zakrivil Verzier v 32. minuti.

Še en poraz torej. Kaj je z Vesno?

Ponavljamo, da je največji razlog za vse te poraze nedvomno neizkušenost, ki je običajno usodna za vsakega novinca. Pomanjkanje neizkušenosti seveda ne da zadovoljivih izidov; če ni izidov, se moštvo vznemiri; če je moštvo vznemirjeno, ne more igrati, kot bi bilo treba. Važno pa je, da se igralci in navijači ne demoralizirajo, kajti prav zdaj je čas, da čimprej prebolijo krizo.

b. l.

* * *

Primorje A — Muggesana 0:0

PRIMORJE: Štoka, Hervatič, Žužič, Malusa, Fontanot, Germani, Puntar, Prašelj, Barnaba, Del Bene, Verginella, 12 Olivieri, 13. Lippot.

MUGGESANA: Eilero, Stefanini, Caffueri, Stradi, Dudine, Marassi, Duceschi, Derossi, Mottica (Borroni), Drioli, Dilich, 12. Visnovich.

KOTI: 6:2 za Primorje.

SODNIK: Borghese (TS).

GLEDALCEV: približno 200.

Primorje tudi v nedeljo (na domačem igrišču) ni moglo preko neodločenega izida. Moštvu se je zopet izmuznila iz rok zmaga, vendar pa so odhajali navijači z igrišča kljub temu zelo zadovoljni, saj so Prosečani igrali zelo dobro.

V devetdesetih minutah tekme je namreč Primorje povsem prevladovalo na igrišču vsaj 80 minut. Muggesana je zelo razočarala, zlasti glede na mesto, ki ga ima na lestvici in na dejstvo, da je lani nastopala v 1. amaterski ligi. Gostje so že stopili na igrišče z namenom, da odneso domov le točko in so v tem tudi uspeli. Zaprli so se v obrambo in igrali so brez povezave. Prosečani so igrali nasproti no hitro in živahno. Vsekakor je oil to njihov letos najuspešnejši na stop in bi prav gotovo zaslužili obe točki.

Obramba je bila zanesljiva, izstopala pa sta Hervatič in Žužič, Malusa in Fontanot nista bila vedno tako prepričljiva, kot sta običajno. Zanesljiv je bil vratar Štoka, kateremu je trener zaupal obrambo vrat po nekaj negativnih nastopih Olivierija. Na sredini igrišča sta potrdila svojo dobro formo Germani in Del Bene, tehnično nadarjeni Prašelj pa je (nekoliko bolj v ospredju) zopet pokazal, da postaja ključni igralec Primorja. Vsaka odbita žoga je postala njegov plen in vsaka nevarnejša akcija se je začela pri njem. Puntar, Barnaba in Verginella so v ospredju imeli precej uporabnih žog, ki pa jih niso znali dovolj izkoristiti. Zlasti Puntar in Verginella sta v zadnjih minutah zapravila dve res «zlati» podaji Prašlja. Morda ju je «izdala» prevelika želja po zmagi.

Menimo, da je slika nedeljske tekme s tem opisom dovolj jasna, vendar pa je bila storjena tudi neka taktična napaka: jasno je bilo namreč videti, da bo moralo Primorje bolj izkoristiti Verginello in Barnabo, če bo hotelo priti do gola. Igrati bi morala bolj skupaj, dokler ne pride zopet v formo Puntar, ki lahko v ozadju pomaga Prašlju. Ta bi imel tako več možnosti za napadanje in bi lahko postal tretji napadalec (Puntar pa po potrebi četrti). Sicer pa je vse to verjetno opazil tudi že sam trener.

Po nedeljskem nastopu se za Primorje stanje na lestvici v bistvu ni nič spremenilo. Čeprav običajno navijači niso zadovoljni s tekmami, ki se končajo brez golov, je bilo tokrat obratno. Mnogo zaslug za to imajo Hervatič, Žužič in Prašelj, izkazal pa se je tudi sodnik Borghese iz Trsta.

B. R.

Športnik leta

Beograjski dnevnik Politika je letos že osemnajstič razpisal anketo za najboljšega jugoslovanskega športnika v preteklem letu. Prvo mesto je osvojila svetovna strelska prvakinja Desanka Perovič, druga je bila plavalka Šegrtova, tretji pa svetovni gimnastični prvak na konju Miroslav Cerar.

ODBOJKA — ŽENSKI TURNIR V CELJU

Lep uspeh Brežank na turnirju v Celju

Na drugo mesto se je uvrstila ekipa domačega Partizana

Ženska odbojkarska ekipa Brega je pripravila na turnirju «29. november» veselo presenečenje z osvojitvijo prvega mesta. Udeležba na turnirju ni bila tako kakovostna kot napovedano, ni namreč nastopila ekipa Maribora. Dekleta iz Doline so prikazale zelo dobro tehnično in telesno pripravljenost ter veliko gotovost in uigranost. Obramba in napad sta brezhibno delovala in vse igralke so res pohvalno opravile svojo dolžnost, zlasti Barutova, ki je končno pokazala, koliko velja.

Prvo tekmo sta odigrali ekipi Celja in Ljubljane. Domačinke so premočno zmagale, saj so Ljubljančanke komaj začetnice. Isto lahko rečemo o dvoboju med Ljubljano in Bregom, o čemer najbolj zgovorno priča rezultat 15:2. 15:0. 15:3.

Najbolj zanimivo je bilo tretje in zadnje srečanje, ko sta se spoprijela Partizan in Breg. Domačinke niso mogle nuditi večjega odpora raziganim nasprotnicam tudi zaradi okrnjenosti svoje postave. Dve standardni igralki namreč še vedno ne nastopata, zaradi hudih poškodb, ki sta jih dobile pri prometni nesreči.

Sledilo je nagrajevanje in skupno kosilo. Ob koncu so se Brežanke s težkim srcem ločile od prijaznih gostiteljev, saj je bilo to gostovanje eno najlepših in najprijetnejših.

Izidi:

Partizan Celje — Ljubljana 3:0 (15:6, 15:1, 15:9)

Breg — Ljubljana 3:0 (15:2, 15:0, 15:3)

Breg — Partizan Celje 3:1 (15:4, 15:1, 10:15, 15:7)

LJUBLJANA: Hudoklin, Zupan, Škrbec, Žmavc, Dobovišek, Kastelic, Pečovnik, Dreškovič, Pentek.

PARTIZAN CELJE: Grum, Šoster, Meznarič, Kaštelič, Aškerc, Stojkovič.

BREG: Barut, Kofol, Zobec, Hmeljak, Klabjan, Foraus, Slavec.

S. K.

OBVESTILO

SPDT sporoča, da bo neprodana rabljena smučarska oprema na razpolago lastnikom v sredo od 20.15 do 21. ure v Ul. R. Manna 29-II.

* * *

Še vedno pa je v teku vpisovanje spremljevalcev tečajnikov ter izletnikov in sicer v Ul. Geppa 9/II.

MOŠKA KOŠARKARSKA D LIGA

Važna zmaga Bora proti Dukcevichu

Goričani so v drugem polčasu nabrali samo šest točk

Borovi košarkarji so v nedeljo dosegli eno svojih najlepših in najbolj prepričljivih zmag. V tretjem kolu D lige so namreč na lastnih tleh premagali z 32 (!) točkami razlike nevarno moštvo Dukcevich iz Gorice. Naši košarkarji so izredno učinkovito zaigrali v obrambi, saj so dopustili nasprotnikom, da so v drugem polčasu dosegli le 6 točk! Delo, ki sta ga pod lastnim košem opravila Starc in Ambrožič, je bilo zares precejšnje in prav premoč v obrambi je omogočila borovcem, da so umirjeno napadali nasprotnikovo cono in obrambo mož, moža sta bila najuspešnejša tudi v napadu Starc in Ambrožič. Prvi je bil ponovno najboljši strelec, dosegel je namreč toliko košev kot vsi nasprotniki skupaj, to je 23 točk, Ambrožič pa je dosegel 12 točk.

Vsekakor pa je za tako izdatno zmago zaslužno celotno moštvo, ki se je močno potrudilo predvsem v obrambi.

Izid.

BOR — DUKCEVICH 55:23 (24:17)

Postavi.

BOR: Zavadlal, Sancin 2, Fabjan 6, Rudes 4, Lakovič 2, Starc 23, Škerlj, Sirk 6, Ambrožič 12, Pertot.

DUKCEVICH: GO: Sirotti, Dreossi, Mian 4, Martinelli 1, Enzo 4, Rosso, Tomasi, Bertolini, Valenti 8, Bignolini 6.

Sodnika: Baracetti iz Pordenona in Visintin iz Tržiča.

Prosti meti: Bor 13:24, Dukcevich 1:2.

Borovci so začeli nekoliko živčno. Sicer so bili stalno v vodstvu, a gostje so enakovredno odgovarjali. Obe ekipi sta branili coni. Že v sredini prvega polčasa pa si je Sirk nabral 4 osebne napake, tako, da ga je moral trener prof. Mari zamenjati z Ambrožičem, ki je takoj pokazal, da je bil v nedeljo v izredni formi. Medtem pa se je «odprlo» tudi Petru Starcu in borovci so si nabrali 7 točk prednosti, ki so jih ohranili do konca prvega polčasa.

V drugem delu igre pa so «plavi» poostrili ritem svojih akcij, zaprli so se v obrambo in praktično onemogočili nasprotnikom poti do koša. Gostje so namreč v tem delu zbrali skupaj borih 6 točk, borovci pa so nadaljevali uspešno serijo metov kot v prvem polčasu.

Važna zmaga za Borovo ekipo, ki je tako pokazala, da ima vse pogoje, da se lahko udobno bori za obstanek in tudi za sredino lestvice.

V prihodnjem kolu bodo borovci igrali v Bologni proti Zuccheri.

Nedeljski izidi

Pro Pace PD — Thiene	60:55
Zuccheri — Treviso	49:50
San Dona — Castelfranco	91:75
Bor — Dukcevich	55:23
Don Bosco RO — Italcantieri	64:68

V četrtek na «Prvem maju»

Start minibasketa pri Boru

Končno, z ureditvijo dvorane «Prvi maj», se bo lahko začel tečaj v minibasketu, ki ga vsako leto prireja košarkarska sekcija SZ Bor. Zanimanje za minibasket je bilo že lani dokajšnje in tudi letos se je za tečaj prijavilo veliko število najmlajših, ki bodo že ta mesec začeli prvenstvo za Veliki pokal Coca - Cola.

Začetek tečaja bo torej v četrtek, 3. decembra, od 16. do 18. ure. Dečki, rojeni leta 1959 in kasneje, ki želijo gojiti košarko, se lahko vpišejo kar pred treningom, in sicer že v četrtek.

Totocalcio

Fiorentina - Bologna	2
Foggia - Verona	1
Inter - Catania	1
Juventus - Roma	1
Vicenza - Cagliari	X
Lazio - Napoli	X
Sampdoria - Torino	X
Varese - Milan	X
Como - Novara	1
Livorno - Casertana	1
Palermo - Pisa	X
Pro Vasto - Pescara	2
Venezia - Padova	2

Kvote

13 —	15.284.200 lir
12 —	338.200 lir

V NEDELJO NA STADIONU «1. MAJ»

Zgoničani osvojili prvo mesto na odbojkarskem turnirju Brega

Moški odbojkarski turnir Brega je zelo lepo uspel. Prišlo je sicer do spremembe v urniku, da bi lahko ugodili gostom iz Bovca in so tako odigrali vse tekme zjutraj. Kljub temu je bila udeležba občinstva precejšnja, kar pomeni da je ta turnir pritegnil veliko pozornost.

Tekme so bile vse zelo napete in borbene in so potekale ob razburljivem bodrenju občinstva, ki ni štedilo s ploskanjem ob lepih akcijah.

S prikazano igro je zelo presenetil Kras, ki je bil za ostali dve ekipi nedosegljiv, saj je prikazal res vrhunsko odbojko. Presenetljivo dober blok in velika hitrost ter že tradicionalno močan napad je popolnoma onemogočil igro Bovca in Brega.

Ekipa Bovca je prišla na žalost z zelo okrnjenim moštvom, saj so manjkali kar trije standardni igralci, tako da niso mogli predvajati običajne igre. Kljub temu so bili v napadu zelo učinkoviti, kjer se je še enkrat izkazal kapetan Zorč. Manj pa je ekipa zadovoljila v obrambi.

Brežani pa so občinstvo s svojo igro res presenetili. Ekipa je zaigrala zelo umirjeno ter predvajala enostavno, a zelo efektno odbojko. Dalj časa se je upirala Krasu enakovredno saj so igralci s svojim agonizmom in požrtvovalnostjo nadoknadili marsikatero pomanjkljivost. Še bolj so presenetili proti Bovčanom: bili so jim ves čas popolnoma enakovredni. Le tu pa tam jim je nagajala kondicija, kar so seveda tudi drago plačali.

KRAS — BOVEC 3:0 (15:7, 15:8, 15:2)

Sodnik: Skrinjar.

Kras in Bovec sta zaigrala takoj zelo odločno. Po začetnih udarcih v prid Bovčanov pa je Kras polagoma vzel vajeti igre v svoje roke in z vedno večjim pritiskom spravil set na varno.

Drugi set je bil ves čas zelo izenačen in obe ekipi sta se izmenjavali večkrat v vodstvu; proti koncu seta pa je Kras zopet izvedel močan pritisk, kateremu nasprotniki niso bili kos.

V tretjem setu so pa predstavniki zgoniške občine s svojo neustavljivo igro povsem onemogočili Bovčane, ki so se morali predati.

KRAS — BREG 3:0 (15:8, 15:9, 15:3)

Sodnik: Simoneta.

Kras je začel v zelo počasnem tempu, a si je moral kaj hitro zavihati rokave, saj so Brežani predvajali tako odbojko, da bi vsako podcenjevanje lahko Zgoničane drago stalo. Prva dva seta sta bila tako izredno zanimiva in izenačena, čeprav so krasovci stalno vodili. V zadnjem setu so se tudi tokrat razigrali in za Brežane ni bilo več upanja.

BOVEC — BREG 3:1 (14:16, 15:3, 16:14, 15:6)

Sodnik: Drašič.

Ta tekma je bila najbolj izenačena in je za občinstvo bila najbolj razburljiva. Breg je prvi set sicer precej slabo začel, saj je Bovec vodil že 8:2, ko so se končno «plavi» predramili in z lepo in učinkovito igro dohiteli nasprotnike pri stanju 14:14. Po mnogih menjavah so celo osvojili set. Trud, ki so ga vložili v tem setu jih je drago stal v drugem, saj se jim je večkrat zataknilo, tako da so kmalu močno zaostali. Niti v tretjem si niso opomogli do 2:7, ko so se zagrizeno vrgli v borbo in zopet ujeli nasprotnike pri 14:14. Tokrat pa niso imele sreče in zadnji dve točki sta bili last igralcev iz Bovca. Ta izgubljeni set je deloval kot hladna prha na Brežane, in zmaga je šla tako zasluženo igralcem iz Bovca.

POSTAVE.

KRAS: Drasič, Budin M. in V., Milič B. in L., Škrk, Simonetta, Persinger, Vesnaver.

BOVEC: Zorč, Trampuž, Šulin, Della Bianca, Komac, Mlekuž, Melihen, Kravanja.

BREG: Neubauer, Lovriha F., Lovriha Vojko in Lovriha Vojtek, Grgič, Slavec, Skrinjar, Svetina, Žerjal B., V. in W.

Na koncu je bilo v prijateljskem vzdušju nagrajevanje ekip. V imenu ŠZ Breg je trener Skrinjar podelil sledeče nagrade:

1. mesto Krasu plaketo, dar Primorskega dnevnika;
2. mesto Bovcu, bronast pladenj, dar ŠZ Breg;
3. mesto Bregu, zbirko domačih vin, dar gostilne Jadran.

Po nagrajevanju so se udeleženci turnirja podali na kosilo, kjer so izmenjali mnenja in poglabljali skupne vezi.

S. R.

TOTIP

1. —	1.	Cabochard	X
	2.	Caronte	X
2. —	1.	Novalis	1
	2.	Fleur	2
3. —	1.	Elegia	2
	2.	Cortina	2
4. —	1.	Turibio	1
	2.	Lanuf	2
5. —	1.	Navone	1
	2.	Mastino	1
6. —	1.	Giuiella	X
	2.	Marano	2

Kvote

12 —	9.043.474 lir
11 —	282.608 lir
10 —	18.456 lir

Jugoslovanska nogometna prvenstva

BEOGRAD, 30. — V predzadnjem kolu jesenskega dela nogometnega prvenstva Jugoslavije so dosegli naslednje rezultate:

Hajduk — Partizan	0:0
Sloboda — Dinamo	0:0
Crvena zvezda — Čelik	5:0
Radnički K — Radnički N	3:0
Bor — Olimpija	1:1
Velež — Maribor	4:1
Borac — Sarajevo	3:1
Železničar — Crvenka	1:2
Vojvodina — Beograd	2:0

Na lestvici vodi Partizan s 23 točkami, kolikor jih ima tudi Hajduk (le z 1 golom slabšo razliko). Tretja je Velež z 20 točkami; sledijo: Dinamo in Železničar 19, Crvena zvezda in Olimpija 17, Vojvodina in Čelik 16, Radnički Niš 15, Crvenka in Sarajevo 14, Beograd 13, Borac in Maribor 12, Sloboda 11, Bor 10.

Prihodnjo nedeljo se bodo v zadnjem kolu jesenskega dela prvenstva srečali:

Partizan — Vojvodina
Olimpija — Hajduk
Čelik — Bor
Sarajevo — Crvena zvezda
Maribor — Borac
Crvenka — Velež
Radnički Niš — Železničar
Dinamo — Radnički Kragujevac
Beograd — Svoboda

EMIL FRELIH

NA EKVATORIALNI PLANOTI MED MOUNT KENYO IN MOMBASO

12.

Kar težko smo se ločili od vode kljub razkošnemu obedu, ki so nam ga pripravili v eksotični restavracijski dvorani spet s stoterimi jedmi in z okrasitvijo jedil z rožami in sadjem, kot smo bili tega vajeni na vsej naši poti po kenijski deželi.

Pozno popoldne smo si spočiti in dobro razpoloženi ogledovali starodavno mesto V arabskem predelu ob samem starem pristanišču Dau, kjer še vedno pristajajo jadrnice iz Indije, Rdečega morja in Perzijskega zaliva kot v časih nastanka mesta, katerega pomembnost pa je zasenčila novo moderno pristanišče v Kilindini, stoji na zapadni strani otoka trdnjava Fort Jesus, ki so jo zgradili Portugalci v šestnajstem stoletju. Z njenega obzidja se nudi lep pogled na staro pristanišče s čudovito modrino morja in s starimi barkami in belimi jadrnicam za prevoz manjših tovorov. V trdnjavi so uredili muzej v spomin na vstajo in trgovino s sužnji ter prikazom zgodovine vzhodne obale Afrike, ki je pridobila na svojih pomembnostih predvsem po odkritju raziskovalca Vasca di Game leta 1498, ki je med svojim križarjenjem s Portugalci stopil na ta otok.

Med indijskimi templji je najbolj značilen hindujski tempelj posvečen vsemogočnemu Šivi, ki je bog duha, književnosti, plesa, glasbe in zaščitnik umetnosti. Božanstvo s skrivnostnim smehljajem ždi zaprt za dragocenimi ornamentalno kovanimi srebrnimi vrati. V, s slikovitim stebrovjem obdanem tempeljskem prostoru, kamor sme človek stopiti le sezut, je več daritvenih znamenj. Že na zunaj posreduje tempelj košček indijskega miljeja, kar dokazuje, da je problem Indijcev v Mombasi še bolj očiten. Sicer so Arabci razen črncev v tem mestu najstarejši naseljenci, vendar po številu prevladujejo Indijci. Skoraj bi trdil, da je Mombasa po zunanjem videzu in po načinu življenja indijsko mesto, saj srečuješ po cestah in v lokalih največ Indijcev in Indijk, v njihovih značilnih eleganatnih oblačilih. Znano je, da so Indijci izvrstni in izredno marljivi trgovci, večina bank in trgovin je tudi v pristaniškem mestu v njihovih rokah. Medtem, ko so trgovine domačinov že zaprte, indijski trgovci vztrajajo v svojih trgovinah do poznih večernih ur. Bogastvo prodajnega blaga je neizmerno. V njihovih trgovinah moreš kupiti dragocene srebrne, zlate in slonokoščene predmete iz vseh predelov Azije, kitajsko svilo in brokat, preproge iz Perzije, porcelan iz Japonske in nešteto afriških predmetov, ki zanimajo turiste z vsega sveta. Indijci v Mombasi kot tudi v Nairobiju so, kot sem že omenil, večinoma potomci delavcev, ki so od tu gradili progo čez Kenijo proti Ugandi, mnogo pa je tudi poznejših priseljencev, ki so zaslutili boljši kot kruha na afriški celini kot v njihovi prenaseljeni domovini.

Notranjost indijskega templja v Mombasi (foto E. Frelih)

V senci lokala ob cesti opazujem vrvež na ulici. Če bi ne bilo redkih napisov v svahili jeziku in Afričanov, ki na cesti vsiljivo ponujajo turistom slabšo vrsto lesenih kipcev v prodajo, diletantsko naslikanih oljnatih slik in razno afriško okrasje sumljivega porekla bi mislil, da se nahajam v kakšnem indijskem mestu. Tudi vonj po mirodijah, ki se zvečer od nekod prikrade v zraku ulic je tipično indijski. In vendar Mombasa na afriških tleh. Tega se zavedajo tudi mornarji z vsega sveta, saj ob prihodu ladij čakajo nanje v lokalih pristanišča dosežljiva in ljubezni željna črnska dekleta z vse afriške celine.

Črnska vas Kikujev ob poti (foto E. Frelih)

(Nadaljevanje sledi)

NAŠI PRIHODNJI NADALJEVANKI

1. V prihodnjih dneh bomo začeli objavljati našo novo nadaljevanko iz zgodovine slavnih borb Primorcev v južni Sloveniji, ki jo je spisal znani partizanski poveljnik LEOPOLD KREBELJ:

pod naslovom:

PRVI BATALJON ISTRSKEGA ODREDA

2. V januarju ali

Uredništvo TRST Ul. Montecchi 6/II PP 559 Telefon 93 808 94 638
Podružnica GORICA Ul. 24 Maggio 1/1 Telefon 33 82
Uprava TRST Ul. Montecchi 6/II Telefon 95 823
Ul. sv. Frančiška 20 Telefon 37 338
Naročnina
Mesečno 950 lir — vnaprej, četrtletna 2.700 lir, polletna 5.200 lir, celoletna 9.600 lir. Letna naročnina za inozemstvo 15.500 lir. SFRJ posamezna številka v tednu in v nedeljo 70 par, mesečna 10 din, letna 100 din.
Poštni tekoči račun Založništvo tržaškega tiska, Trst 11-5374

PRIMORSKI DNEVNIK

Stran 8 1. decembra 1970

Za SFRJ Tekoč račun pri Narodni banki v Ljubljani 501-3-270/1 «ADIT» - DZS, Ljubljana, Gradišče 10/II nad. telefon 22 207
Oglasi Za vsak mm v višini enega stolpca: trgovski 150, finančno - upravni 300, legalni 400, osmrtnice 150 lir. «Mali oglasi» 50 lir beseda. Oglasi za tržaško in goriško pokrajino se naročajo pri upravi. Iz vseh drugih pokrajin Italije pri «Società Pubblicità Italiana».
Odgovorni urednik Stanislav Renko Izdaja in tiska ZTT - Trst

PRED PROCESOM V BURGOSU

Špansko vojaško sodišče obsodilo pet oseb na skupno 22 let zapora

Nadaljujejo se stavke in demonstracije študentov na mnogih španskih univerzah
Poziv italijanskih intelektualcev in zahteva kinematografskih delavcev ter režiserjev

MADRID, 30. — Ostri ukrepi in strogi postopki se v Španiji zadnje čase množijo. Špansko sodišče «za javni red», ali bolje vojaško sodišče, je danes obsodilo na precejšnje zaporne kazni in globe pet oseb zaradi nezakonitega sestajanja, ilegalne propagande, nezakonite posesti orožja, enega pa še zaradi napada na agenta javne varnosti.

Sabino Arana Bilbao bo moral presedeti v zaporu devet let, plačati pa bo moral tudi dve globi po 10.000 peset. Francesca Xaviera Barerna Omaecheverio so obsodili na sedem let zapora in dve globi v isti višini, Ramona Urizaldeja Azpiroza v odsotnosti na pet let zapora in isti globi, Francisca Xaviera Escubija Larraza in Eusebia Irlarteja Orteamina pa na zaporno kazen šestih mesecev in enega dne ter globo 10.000 peset vsakega.

Javni tožilec je tudi poudaril, da so bili obtoženci povezani z baskovsko narodnostno organizacijo «Eta» Sabino Arana naj bi bil poskusil ustreliti agenta, kar pa mu slučajno ni uspelo. Dogodek naj bi se bil pripetil 9. marca v Vitoriji.

Nadaljevale so se tudi danes demonstracije študentov po raznih španskih univerzah. V Madridu so demonstrirale manjše skupine, ki so po mestnih ulicah skandirale besedi «svoboda» in «amnestija». Študentom je uspelo, da so se razpršili tik pred prihodom policije. V Bilbau so se študentje sestali na ekonomski fakulteti, da bi zavzeli skupno stališče pred procesom v Burgosu. Rektor univerze Fernando de la Puente je obvestil policijo, ki je zasedla fakulteto. Na vseh fakultetah študentje skoraj dosledno stavkajo.

Skupina italijanskih intelektualcev je poslala španskim oblastem telegram, s katerim izraža vso svojo zaskrbljenost za baskovske rodoljube, ki jih bodo sodili v Burgosu in med katerimi mnogi tvegajo smrtno obsodbo. Poziv je podpisalo 21 intelektualcev, med katerimi so Giulio Cattaneo, Carlo Levi, Ignazio Silone, Giancarlo Vigorelli in Cesare Zavattini. Istočasno je začasno tajništvo državnega sindikata pisateljev sestavilo izjavo, ki izraža približno isto skrb in poziva španske oblasti, naj bi preprečile zločin, ki bi osramotil španski narod. Izjavo je podpisalo dvanajst oseb.

Skupina najbolj znanih italijanskih režiserjev in kinematografskih avtorjev namerava tudi vrteti kratkometražni film o procesu v Burgosu proti šestnajstim baskovskim rodoljubom. V tej zvezi so zaprosili špansko poslaništvo v Rimu, naj bi jim izdalo primerno dovoljenje. Prošnjo so podpisali med drugimi Bernardo Bertolucci, Michelangelo Antonioni, Cesare Zavattini, Nelo Risi, Vittorio Gassman, Ello Petri, Fabio Carpi, Ugo Gregoretti in Nanny Loi.

Kasneje smo še zvedeli, da je rektor univerze Deusto (Bilbao) prekinil lekcijo do «novega ukaza». Uradno poročilo rektorata ne utemeljuje odločitve, vendar se v nekaterih krogih baskovskega mesta uveljavlja prepričanje, da je ukaz tesno povezan s procesom pred vojaškim sodiščem v Bergusu.

Poziv ANPI za baskovske rodoljube

RIM, 30. — Državno združenje italijanskih partizanov je poslalo italijanskemu ministrskemu predsedniku Emiliu Colombo in ministru za zunanje zadeve Aldu Moru telegram, s katerim ju poziva, naj bi posredovala pri španski vladi, ki «bi morala vsekakor preprečiti smrtne obsodbe proti baskovskim rodoljubom na procesu v Burgosu. Tako dejanje bi predstavljalo žalitev demokratičnosti vseh evropskih narodov». Telegram je sestavilo združenje ob srečanju v Bologni 14. t.m. in izraža prepričanje vseh borcev italijanskega odporništva.

Po orkanu v Pakistanu problem hrane za leto 1971

DAKA, 30. — Po orkanu, ki je v preteklih tednih prizadel Vzhodni Pakistan, se je letališče v Daki spremenilo v skladišče, kjer funkcionarji zbirajo zdravila, hrano, obleke in druge najnujnejše potrebščine.

Oblasti so sporočile, da epidemija kolere ne predstavlja posebnega problema, saj običajno beležijo kakih 40 primerov dnevno samo v Daki. Najhujši problem je trenutno, kako preskrbeti hrane za prihodnje leto, saj je orkan hudo poškodoval ali uničil mnogo obširnih nasadov in obdelanih področij.

MANILA, 30. — Po zadnjih uradnih vesteh in podatkih o tajfun «Patsy», ki je prizadel Filipinske otoke pred nekaj dnevi, naj bi bilo neurje poželo kar 222 žrtev. Na tisoče oseb je še vedno brez strehe, saj jim je tajfun popolnoma uničil ali hudo poškodoval stanovanja. V nekaterih predelih še vedno primanjkuje električna energija in pitna voda.

Majhno letalo strmoglavilo v Marseillu

MARSEILLE, 30. — Majhno privatno letalo je danes strmoglavilo v mlako Berre, pri letališču Marseille-Marignane. Zdi se, da je pilot zaradi megle bil prepričan, da je nad letališčem in je skušal pristati. Bila pa je voda. Vse tri osebe, ki so bile na letalu, so izgubile življenje. Trupla so reševalci našli v vodi in jih izvlekli približno uro po nesreči.

BUENOS AIRES, 30. — Znani italijanski ploninec Cesare Maestri je priplezal s svojimi tovariši do višine 3.038 m pod vrh gore Cerro Torres, kjer je pred 11 leti izgubil življenje znani avstrijski gornik Toni Egger. 90 metrov pod vrhom je Maestrija in tovariše ustavila silovita nevihta. Če se ta ne bo čez nekaj dni unesla, bo Maestri poskušal vseeno preplezati zadnji najtežavnejši del vzpona. Na največje težave bo skupina naletela v trenutku, ko bo treba preplezati snežno ledeno streho, ki moli v brezno, kot gobin klobuk. Položaj v katerem so sedaj italijanski gorniki, je zelo nevaren, ker obstaja stalna nevarnost plazov.

PAPEŽEVO POTOVANJE PO VZHODU

Papež Pavel VI. je dospel s Filipinov v Avstralijo

Na letališču v Sydneyu se je zbralo manj ljudi, kot so oblasti pričakovale

SYDNEY, 30. — Papež Pavel VI. je po obisku nekaterih otokov v Oceaniji prispel v Avstralijo. Ker veliko letalo, s katerim so papež in spremstvo potovali, ni moglo pristati na majhnih letališčih, je skupina nadaljevala pot iz Paga Paga z dvema majhnima dvomotornima letaloma.

Ko je «super — DC-8» pristalo na letališču «Mascot International Airport», so papeža sprejeli predstavniki najvišjih avstralskih oblasti, med katerimi sta bila guverner John Gorton in kardinal Norman Thomas Gilroy. Z ministrskim predsednikom je Pavel VI. stopil do tribune. Gorton je pozdravil papežev prihod, nakar je Pavel VI. izjavil, da je z veseljem dospel v oddaljeno deželo, tudi da bi lahko z avstralskimi škofi obravnaval probleme, ki tarejo te dežele.

Število ljudi, ki so se ob papeževem prihodu zbrali na letališču, je bilo precej manjše, kot so pričakovale avstralske oblasti. Pripravile so prostor, ki bi lahko sprejel najmanj 25.000 oseb, zbralo pa se jih je 3.000 do 4.000. Število agentov v uniformi ali brez, je skoraj presegalo občinstvo. Zdi se, da se ljudje niso zbrali, ker se je že včeraj govorilo o gneči in so se zato mnogi odpovedali udeležbi. Nekaj tisočev oseb je sicer stalo ob cesti, po kateri se je papež v odkritem rjavem «rolls roycu» peljal od letališča do mestnega središča. V mestni stolnici sv. Marije je papež nato blagoslovil ljudstvo in maševal. Ob zaključku pridige se je še zahvalil Avstralcem za sprejem in ponovno izrazil svoje veselje, da je lahko obiskal oddaljeno celino.

ŠPORT ŠPORT ŠPORT

V PRVENSTVU 3. AMATERSKE NOGOMETNE LIGE

V osmih tekmah le tri zmage naših ekip Nezanesljivi sodniki deležni hudih kritik

Zmagali so le Breg, Vesna B in Zarja, Primorje B ter Juventina pa sta pobrala pol izkupička

Vesna B — Union 3:0 (2:0)

STRELCI: p.p. v 31' Renato Košuta, v 45' Antonini, d.p. v 30' Strisovich (avtogol).
POSTAVI:
VESNA B: Tretjak; D. Košuta I., Bogatec; C. Sulčič, Finotto (k), R. Košuta; Caharija, Kravanja, V. Tretjak), Casson, E. Sulčič, Antonini.
UNION: Pavatich; Liessi, Strisovich; Lombardo, Truant, Poropat; Suplina (Krameseter), Nadlišek, D'Azzara, La Fata, Čok.

Po prisilnem premoru zaradi deževnega vremena je Vesna v nedeljo ponovno stopila na igrišče in je povsem nepričakovano dosegla visoko zmago. Izid 3:0 jasno kaže, da so bili Križani gospodarji na igrišču, vsekakor pa gostje niso zaslužili tako visokega poraza. Domačini so izkoristili vsako njihovo napako in so tako zmagovito zaključili to srečanje, ki je bilo za kriške nogometaše precejšnje važnosti, kajti moštvo v zadnjih kolih ni prav navdušilo in nedeljska zmaga je torej opogumila igralce.

Začetek ni bil ugoden za domačine, ki so le s težavo našli pot do nasprotnikovega kazenskega prostora. Nato pa so le uredili svoje vrste in so izvedli nekaj učinkovitih akcij, ki so zmedle branilce Uniona. V 31' pa krasen gol Renata Košute, ki je s silovitim strelom iz velike razdalje (25-30 m) presenetil Pavaticha. Res krasen gol, kot jih kriški napadalec že dolgo ni realiziral. Gol je opogumil domačine, da so učinkoviteje napadali in so tako zgradili več ugodnih priložnosti, ki pa jih napadalci niso znali izkoristiti. Prav v zadnji minuti prvega polčasa pa je padel drugi gol za Križane: dosegel ga je Antonini.

V drugem delu igre so domačini v glavnem skušali obdržati razliko dveh golov v svojo korist in so zato zavlačevali igro na sredini igrišča. Gostje so sicer skušali prevzeti vajeti igre v svoje roke, a zaman. Križani so igrali umirjeno, racionalno. V 30' pa še dogodek, ki je igralcem Uniona odvzel še zadnje upe za dosego neodločenega izida ali zmage. Strisovich je namreč dosegel avtobol in tako je Vesna B zmagala s tremi goli razlike.

b. l.

* * *

Esperia — Breg 1:2 (1:1)

STRELCI: v p.p. Della Valle v 19. min. (E) Vižintin v 35. min. (B) in avtogol levega branilca (E) v 20. min. d.p.

Na igrišču pri Sv. Alojziju se je nogometno srečanje med Esperio in Bregom začelo s četrturno zamudo, ker ni bila še zaključena hokejska tekma, ki je bila prej na sporedu. Ta neljuba zamuda je vplivala na začetek vseh ostalih tekem.

V prvih minutah je bila igra medla in tako tehnično kakor agonistično podpoprečna. Brežani so žogo preveč zadrževali. Take napake so nudile Esperiji najboljše žoge in priložnosti. Tako se je zgodilo v 19. minuti, ko je sicer zelo zanesljivi Race odbil prekratko. Kakor nalašč je prišla žoga do Della Valle, ki je preigral levega branilca in dosegel gol za Esperio. Ta zadetek je Brežane nekoliko zdramil. Kmalu so se okoristili s tremi prostimi streli. Gol za Brežane je dozoreval. V 23. min. je Vižintin dvakrat lepo streljal, toda mimo vrat. Brežani so držali tekmo v svojih rokah. Po prekršku nad Vižintinom (v 35. min.) je sodnik dosodil prosti strel. Mikuš je podal Vižintinu in — gol. Prvi del tekme se je bližal koncu, Breg je pritiskal, a ne dovolj ostro in urejeno.

V drugem polčasu je Esperia zamenjala desno krilo s 13. igralcem, a brez učinka, saj je že v 6. min. po lepi osebni akciji Vižintin streljal ostro spet mimo vrat. Četrt ure po začetku je Krmec zapustil igrišče in nastopil je Menardi. Igra je bila sedaj v zaledju bolj urejena in v napadu bolj učinkovita, ker se je Vižintin pomaknil v prvo vrsto. Spredaj sta se Mikuž in Vižintin lepo znašla. Zadaj in na sredini pa sta Čuk in Race lepo vezala igro. Breg je bil v očitni terenski premoči. V 20. min. je Zonta streljal v vrata, branilec je odbil z glavo v mrežo. Spet zelo lepa akcija: Vižintin je lepo podal Zonti, ki je z glavo preusmeril proti vratom, za malo preko gredi. Igra se je sedaj odvijala samo na polovici Esperie, ki se je izkazala s solidno obrambo. Od 32. do do 40. minute so Brežani tolkli proti vratom večkrat, toda netočno in brez učinka. V 41. min. poslednja priložnost za Brežane: roka v bližini kazenskega prostora Esperie. Streljal je Petaros, toda smola: žoga je šla za las ven.

Od tega trenutka dalje se ni zgodilo nič posebnega do končnega žvižga.

IST

* * *

Zarja — Libertas Prosek 1:0 (0:0)

ZARJA: Babuder, Bernetič, Rismondo, Baldassin, Metlika, V. Križmančič, Grgič, Pasqualis, Marc, Zagar, Kalc (Komar).
STRELEC: Komar v 43. min. d.p.
KOTI: 5:3 za Zarjo.

Na domačem igrišču je Zarja zopet zmagala, vendar s težavo. Libertas je bil zelo težak nasprotnik, toda Bazovci so imeli tokrat nekoliko sreče in so tako osvojili obe točki. Igra sama ni bila preveč lepa. Obe moštvi sta bili precej živčni in sta pokazali slab nogomet že od samega začetka tekme. Prvo ugodno priložnost je imela Zarja v 12. minuti, ko je Grgič (sam pred vrati) zapravil skoraj gotov gol. Deset minut kasneje so postali Prosečani nevarnejši, oster strel je sprožil Demichelle, vendar ga je Babuder v lepem skoku prestregel. Bazovici so nekoliko popustili, vendar pa so se v zadnjih minutah prvega polčasa zopet pognali v protinapad, toda Žagar je zastreljal žogo, ki bi moštvo lahko pripeljala v vodstvo.

V drugem polčasu je bilo srečanje bolj napeto. Prosek je postal še nevarnejši in je bil pogostoma v napadu. V 15. minuti je Babuder zanesljivo ubranil nevaren strel Babicha. V 28. minuti je speljal Vojko Križmančič zelo lepo osebno akcijo, s katero je preigral tri nasprotne branilce, vendar do zadetka ni prišlo. Kmalu se je tudi Grgič znašel sam pred nasprotnim vratarjem, a je njegov zaključni strel zletel preko prečke. Tudi Žagar ni znal izkoristiti naslednje priložnosti. V 35. minuti je prišlo pri Bazovicih do zamenjave Komar-Marc. Sledilo je še nekaj zelo nevarnih akcij, nato pa je v 43. minuti Zarja končno povedla. Žagar je zelo lepo podal Komarju in ta je žogo poslal v mrežo. 1:0 za Bazovce. V preostalih treh minutah se izid tekme ni več spremenil.

RAAL

* * *

Moraro — Juventina 1:1 (1:0)

JUVENTINA: Gergolet, Faganel, Tomažič, Nanut, Rupil, Žežlin, Sirk (Kodrič), Visintin, Makuc, Klaučič, Ferletič, Ferfolja.
STRELCI: p.p. v 42. min. Nanut avtogol; d.p. v 42. min. Rupil.
KOTI: 8:7 za Juventino.

Že pred začetkom je bilo razvidno, da bo srečanje med Morarom in Juventino obojestransko zagrizeno. Juventina do sedaj še ni zgubila nobenega srečanja in je nameravala ta položaj nepremagane obdržati, Moraro pa je bil tudi že dovolj utrjen, ker se je do sedaj pomeril že s Piedimontom, Sovodnjami in San Lorenzom, ki (s samim Morarom) in Juventino prednjačijo v dosedanjem delu prvenstva. Po količini in kvaliteti igre, ki sta jo obe ekipi razvili, je izenačenje popolnoma pravilen izid srečanja, čeprav je Juventina imela precej smole, zlasti ko je Rupil v prvem polčasu, v 27. min. zadel kot vratnic in je Kodrič ob zaključku osebne akcije banalno zgrešil vrata, ko je v 45. min. drugega polčasa stal sam pred vratarjem. Razen tega, če bi bil sodnik pazljivejši, bi moral prisoditi Juventini vsaj eno enajstmetrovko (na primer, ko je v drugem polčasu eden od napadalcev Juventine streljal v vrata in je nasprotni branilec prestregel žogo z rokami).

Moraro je s protinapadi stalno anticipiral igro, česar Štandrežci niso znali. Na obeh straneh je bilo opaziti solidno zadržanje obramb, tako, da je bilo le malo strelov v vrata.

Pri domači ekipi je center vodil Sturm s točnimi in naglimi podajami tistim soigralcem, ki niso bili dovolj točno in tesno kriti od Štandrežcev. Pri Juventini je center nekoliko omahoval in čutiti je bilo odsotnost Montica.

D. R.

* * *

Primorje B — Virtus 1:1 (0:1)

PRIMORJE B: Canzian, Bukavec (Segina), Ordinanovič, Štoka, Bezin, Pertot, Visintin, Živec, Rustja, Ukmar, Černjava (12 Furlan).

Po dveh tednih prisilnega počitka (zaradi blatnih igrišč) je v nedeljo Primorje B nastopilo doma proti Virtusu. Tekma je bila na zelo nizki tehnični ravni in je imela dve lici: v prvem so prevladovali Tržačani, v drugem pa domačini. Neodločen izid bi moral zato zadovoljiti obe strani, vsekakor pa so Prosečani z njim manj zadovoljni kot Tržačani. Primorje sicer res ni pokazalo nič izrednega, toda tehnično nadarjeni Ukmar in zanesljivi branilec Bezin (v nedeljo je bil sicer za spoznanje negotov) sta vendarle izpeljala nekaj lepih akcij. Že te so zadostovale, da je Primorje spravilo svoje nasprotnike v zagato, tako da ti (po nekaj posrečenih akcijah v prvem polčasu) v drugem delu tekme sploh niso prišli do izraza.

Da je Primorje ostalo brez zmage sta dva vzroka: prvič, ta ekipa, kot rezervna postava prvega moštva, nima stalnih igralcev in stalne menjave enajsterice vsekakor škodujejo; drugič: moštvo je brez kondicije, kar pomeni, da premalo trenira. Če bo znal trener Sardoč, ki opravlja letos to nalogo prvič, odpraviti ti dve pomanjkljivosti, rezultati gotovo ne bodo izostali.

V nedeljski tekmi so prvi prišli v vodstvo gostje, in sicer v 10. minuti. Temu golu je botrovala tudi zmeda v vrstah proseških branilcev. Primorje je izenačilo v 3. minuti drugega polčasa, ko je predložek Živca preusmeril Rustja do Černjave, ta pa je neubranljivo streljal v vrata. Ta gol je Prosečanom vlil novega samozaupanja, močno so pritisnili na nasprotna vrata, prav tedaj pa je (dotlej zanesljivi) sodnik s prenagljeno odločitvijo izključil Černjavo. Čeprav so Prosečani odigrali ostanek tekme v desetih so prevladovali do konca srečanja, toda izid se ni več spremenil.

B. R.

* * *

Primorec—Portuale 1:2 (1:0)

PRIMOREC: Kralj V., Sluga, Sosič, Kralj M., Papatico, Kralj E., Kralj R., Možina T., Čuk, Možina V., Sajna, 12 Kralj B., 13 Kralj P.
Koti: 3:3. Strelci v 12. min. Čuk za Primorca, v 11. min. d.p. Hickel (11-metrovka), v 27. min. avtogol Papatika.

V nedeljo je doživel trebenski Primorec drugi letošnji poraz. Moramo pa omeniti, da je bil ta poraz povsem nezaslužen. V prvem polčasu so Trebenci močno pritisnili in kljub temu, da so dosegli edini gol po zaslugi Čuka, so zgrešili cel kup ugodnih priložnosti. V drugem polčasu si je sodnik izmislil enajstmetrovko in stanje je bilo takoj izenačeno. Od tistega trenutka so nasprotniki začeli igrati zelo grobo, tako da je sodnik kar trikrat opomnil istega igralca, ne da bi ga izključil.

Kronika: Primorec takoj pritisne in že v 12. min. povede. Možina poda dolgo na sredo do Sajne, ki poda Čuku, ki neubranljivo realizira. V 28. min. priložnost za Čuka, a slednji tolče za las mimo droga. V 32. min. strelja Kralj Mauro, a žoga konča čez prečko. V 42. min. prvi napad Portualeja, a strel napadalca gre mimo vrat. V drugem polčasu se igra ne spremeni do 11. minute. Portuale napada: levo krilo poda v center kjer igro ustavi nerazumljiv žvižg sodnika: enajstmetrovka. Trebenci protestirajo, toda zaman. Streljа levo krilo Hickel, ki izenači. Portuale še vedno napada in v 27. min. povede. Žoga prileti z levega krila, Papatico hoče odbiti v polje, a nehote pošlje žogo v lastno mrežo. Tekmo je Primorec nezasluženo izgubil. Najboljši v vrstah Primorca so bili Kralj Renato, Možina Teodor in Sosič Livio.

BRK

* * *

Devin — Audax 1:2 (1:1)

Devin, ki se je predstavil v svoji standardni postavi Donda, Ravena, Marchioli, Mujesan, Kenda, Konjc, Brajda, Legiša, Colja, Mervic, Pahor, je zopet okusil grenko bo poraza, tokrat grenkejše, ce pomislimo, da je nasprotnik za skoraj razred slabša ekipa in je Devin za skoraj 80 minut držal igro v svojih rokah.

Devin je že v prvih minutah začel silovit «pressing» na nasprotnikova vrata in po lepi akciji Colja - Legiša, uspe zadnjemu z glavo odbiti žogo v mrežo: 1:0 (v 12. p.p.). Do tega trenutka ni nihče opazil, da sodniku Davanzu iz Trsta ta premoč Devinčanov ni bila po godu. Od tega trenutka dalje je bil namreč glavni «igralec» sodnik, ki je začel sistematično ustavljati vse hitre prodore napadalcev Devina. V 20. min. p.p. je «podaril» enajstmetrovko Audaxu, češ da se je pred devinskimi vrati branilec Ravena dotaknil žoge z roko, kapetan Audaxa je postavil rezultat 1:1.

V drugem polčasu je sodnik uspešno «pomagal» Audaxu do zmage in se ni ustavil niti ko je kapetan Audaxa udaril s pestjo Mervica, da je padel na tla. 10 minut kasneje je isti igralec Audaxa (št. 8 in celo kapetan) zgrabil Colja za lase! Neverjetno! Na vsakem drugem igrišču, bi bil že dolgo v slačilnicah, a s sodnikom Davanzom nič! Na ugovore Devinčanov je začel opominjati po vrsti kapetana Mujesana, nato Legiša, Mervica, Coljo, Brajdo in Konjica (v vseh ostalih tekmah skupaj ni Devin prejel toliko opominov). V 18. d.p. pade drugi gol za Audax, ki je v edini posrečeni akciji v protinapadu izkoristil neodločnost branilca Marchiolija in priseben nasprotnik je to izkoristil ter poslal žogo v mrežo. 2:1 za Audax.

V 35. min. še en neljub dogodek: branilec Audaxa je podrl zelo grobo Mervica v kazenskem prostoru; vsi so pričakovali, da bo sodnik prisodil enajstmetrovko v korist Devina, sodnik je šel k Mervicu in ga še enkrat opozoril. Mervic mu je odgovoril da je mera že prepolna in sodnik ga je še izključil. Četudi z 10 igralci, je Devin vztrajal v napadu do konca tekme a ni uspel vsaj remizirati.

Devinčani upajo da bo federacija poslala prihodnjič bolj sposobne sodnike, ne pa take, ki so očitno nepripravljeni in nesposobni.

K.

* * *

COOP — Olimpija 3:1 (1:1)

OLIMPIJA: Kante, Rebula, Trampuž, Germani, Starc, Metelko, Perisutti (Ferlat), Scoda, Blažina, Stocca, Nanut.

COOP: Toscano, Kerin, Mervich, Miccoli, Pittoni, Bradetti, Pedrazzoli, Agostini, Vallefuoco, Danieli, Carossi.

Olimpija je z negotovo in mehko igro izgubila obe točki. COOP je igral bolje in prepričljivo zmagal. Vzroke za poraz je treba iskati predvsem v negotovosti obrambe, ki ni znala uspešno, zadržati nasprotnih napadalcev. Ti so vse prepogosto bili prosti in lahko brez večjih težav streljali z vrata ali podajali soigralcem. Vendar start za plave ni bil slab. Takoj po sodnikovem zvižgu je Olimpija potisnila nasprotnike v njihovo polovico igrišča in prevzela igro v svoje roke. V 4 min. je imela Olimpija odlično priložnost, da preide v vodstvo, ko ji je sodnik dosodil enajstmetrovko. Streljal je Metelko, direktno, a v sredo, tako da volj močno, a v sredo, tako da vratarju ni bilo težko odbiti v kot. Olimpija je napadala se naprej a brez jasnih idej. Kljub temu, priložnosti niso manjkale, a so jih po vrsti zapravili. V 35' preide COOP v vodstvo. Hiter napad po desni strani, kros v sredo in strel, ki premaga Kanteja. Reakcija Olimpije je bila dobra in po 5. min. ji je uspelo izenačiti. Nasprotni branilec je prestregal z roko močan strel Nanuta; sodnik zopet dosodi enajstmetrovko. Tokrat strelja Germani in realizira. Do konca polčasa je Olimpija skušala povesti a brez uspeha. V drugem polčasu je bilo pričakovati, da bo «plavim» uspelo zmagati, a takoj v prvi minuti preide COOP z bliskovitim napadom zopet v vodstvo. Ta zadetek je negativno vplival na celotno ekipo, ki v drugem polčasu ni izvedla niti ene učinkovite akcije. V napadu je bilo preveč prenagljenega, vsakdo je po svoje iskal pot do gola in s tem seveda otežal delo nasprotnikov. V 25' je padel tretji gol za COOP, ki je ohranil brez težav to vodstvo do konca tekme.

JOB